

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ
ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΗ - ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΡΑΠΑΝΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ:

ΝΟΜΙΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πάτρας.

ΠΑΤΡΑ 2002

*«Η προσφορά χωρίς αντάλλαγμα
είναι η υπογραφή
του ανθρώπινου μεγαλείου»*

Άγνωστος Εθελοντής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	8
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το θέμα.....	11
1.2 Σκοπός εργασίας.....	13
1.3 Ορισμοί όρων.....	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

<i>A. Πρώτη περίοδος:</i> Αρχαιότητα.....	16
<i>B. Δεύτερη περίοδος:</i> Χριστιανισμός, Δυτική εκκλησία – Μεσαίωνας, Ανατολική εκκλησία – Βυζάντιο, Τουρκοκρατία.....	19
<i>Γ. Τρίτη περίοδος:</i> Αναγέννηση – Διαφωτισμός – Φιλελευθερισμός.....	25
<i>Δ. Τέταρτη περίοδος:</i> Βιομηχανική επανάσταση.....	29
Η Κοινωνική Πρόνοια από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους.....	30
Η Κοινωνική Πρόνοια στη σύγχρονη εποχή – σύγχρονος προνοιακός πλουραλισμός.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Ανθρώπινες ανάγκες.....	37
3.2 Ανθρώπινα δικαιώματα – οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.....	42

3.3 Κοινωνικά προβλήματα.....	45
3.4 Φιλανθρωπία – εννοιολογική προσέγγιση του όρου.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

4.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός του εθελοντισμού.....	50
4.1.1. Ορισμός.....	50
4.1.2. Μορφές Εθελοντισμού.....	50
4.1.3. Λειτουργίες – Ρόλοι του εθελοντισμού.....	51
4.1.4. Αρχές Εθελοντισμού.....	52
4.1.5. Βασικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζουν οι εθελοντές.....	53
4.1.6. Χαρακτηριστικά και κίνητρα των εθελοντών.....	55
4.2 Ο εθελοντισμός στη σύγχρονη κοινωνία.....	57
4.2.1. Το σύγχρονο πρόσωπο του εθελοντισμού.....	58
4.2.2. Ιδιαιτερότητες του σύγχρονου εθελοντισμού.....	58
4.2.3. Οι αιτίες ανάπτυξης του εθελοντισμού.....	60
4.2.4. Σύγχρονες εξελίξεις στον τρίτο τομέα.....	61
4.2.5. Εννοιολογική προσέγγιση των Μ.Κ.Ο.....	63
4.2.6. Η σημασία της λειτουργίας των Μ.Κ.Ο.....	65
4.3 Η πολιτική της Ευρωπαϊκής επιτροπής για τον «τρίτο τομέα».....	67
4.4 Εθελοντισμός και νέα γενιά.....	74
4.4.1 Νέοι και εθελοντικές οργανώσεις.....	74
4.4.2. Διακρατικός – Ευρωπαϊκός εθελοντισμός.....	76
4.5 Ο εθελοντισμός στο διεθνή χώρο.....	78
4.6 Διεθνές έτος εθελοντών 2001 στο πλαίσιο του ΟΗΕ.....	80
4.6.1. Οι στόχοι του Διεθνούς έτους εθελοντών.....	82
4.6.2 Χρηστική αξία του Διεθνούς έτους εθελοντών.....	83
4.7 Εθνικό σχέδιο δράσης για τον εθελοντισμό.....	85

4.8 Θεσμικό πλαίσιο για τον εθελοντισμό.....	88
4.8.1. Διαδικασίες και προϋποθέσεις για τη σύσταση Μ.Κ.Ο.....	90
4.9 Νέες προοπτικές για δράσεις εθελοντισμού στην τοπική αυτοδιοίκηση.....	92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.....	96
Γιατροί του κόσμου.....	101
Διεθνής Αμνηστία.....	103
UNISEF.....	105
Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία.....	110
«ΠΡΟΤΑΣΗ» - Κίνηση για έναν άλλο τρόπο ζωής.....	112
Αντιεφησυχαστικός σύλλογος τωρινών ονειροπόλων – επικοινωνούμε....	115
Σύλλογος «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ».....	117
Αντικαπιλιστικός σύλλογος Πατρών.....	119
Χαμόγελο του παιδιού.....	120
Χριστιανική ένωση νεανίδων – XEN.....	125
Λύκειο Ελληνίδων.....	127
Σύλλογος Δημοκρατικών γυναικών Πάτρας.....	129
Σοροπτιμιστικός όμιλος Πατρών «Δανηλίσ».....	131
Μορφωτικός σύλλογος κυριών Πάτρας.....	133
Κίνηση γυναικών Ν. Αχαΐας.....	134
Ένωση γυναικών Ελλάδας.....	137
Inner Wheel.....	140
Ινστιτούτο ανάπτυξης γυναικών μάνατζερ και επιχειρηματιών.....	141
Σύνδεσμος αποφοίτων της φιλεκπαιδευτικής εταιρείας.....	143

Πολιτισμική παρέμβαση γυναικών Πάτρας.....	145
Πανελλαδική οργάνωση γυναικών «Παναθηναϊκή».....	146
Ροταριανός όμιλος.....	147
Το σπίτι της Ευρώπης.....	148
Σώμα Ελληνίδων οδηγών.....	149
Σώμα Ελλήνων προσκόπων.....	151
Ελληνική επιτροπή διεθνών σχέσεων και ανταλλαγών φοιτητών ιατρικής.....	154
Επιστημονική εταιρεία φοιτητών ιατρικής Ελλάδας – Πάτρας.....	157
Εθελοντές στήριξης ογκολογικών ασθενών «Η Ελπίδα».....	159
Σύλλογος εθελοντών αιμοδοτών «Ο ΑΙΜΟΔΟΤΗΣ».....	160
Κοινοτική ψυχιατρική Νοτιοδυτικής Ελλάδας.....	161
Πανελλήνιος σύλλογος γυναικών με καρκίνο του μαστού.....	163
Σύλλογος παιδιών με νεοπλασματική ασθένεια «ΦΛΟΓΑ».....	167
Σύλλογος φίλων των ατόμων με ειδικές ανάγκες «ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ».....	170
Αντικωφωτική Οργάνωση Ελλάδος.....	171
Σύλλογος Ελληνοσερβικής φιλίας Αχαΐας – Ναυπακτίας.....	172
Σύλλογος ορθοδόξου εξωτερικής ιεραποστολής «Ο Πρωτόκλητος».....	174
Όμιλος συμπάραστασης και αγάπης.....	175
Κοινωνική Εστία «Ο Τίμιος Σταυρός».....	176
Φάρος Ποντίων.....	177
Παμμικρασιατικός σύνδεσμος Πατρών.....	178
Οικολογική κίνηση Πάτρας.....	180
Εταιρεία προστασίας τοπίου και περιβάλλοντος βορειοανατολικών κοινοτήτων επαρχίας Πατρών.....	182
Φυσιολατρικός σύνδεσμος Πατρών.....	183
Πατραϊκή ένωση προστασίας καταναλωτών.....	184

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις.....185

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ.....188

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....191

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....194

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....196

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Αρχικά, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την υπεύθυνη καθηγήτριά μας Νομικού Αντωνία για την πολύτιμη συμπαράσταση και καθοδήγησή της όσον αφορά τη συγγραφή της πτυχιακής.

Ακόλουθα θέλουμε να ευχαριστήσουμε το προσωπικό του Δημοτικού Οργανισμού Υγείας Πρόνοιας Πατρών και ιδιαίτερα την κοινωνική λειτουργό Βασιλική Καρυτινού και την κοινωνιολόγο Τζούδα Βασιλική, για την πολύτιμη βοήθειά τους καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας μας.

Επίσης τον πρόεδρο της Διυπουργικής επιτροπής για θέματα εθελοντισμού Σωτήρη Παπασπυρόπουλο που μας έδωσε την άδειά του να δημοσιεύσουμε της εθνική πολιτική για τον εθελοντισμό, καθώς και για την περαιτέρω καθοδήγησή του.

Ακόμη θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τις /τους προέδρους και τα μέλη των μη κυβερνητικών οργανώσεων που μας εμπιστεύτηκαν τα καταστατικά των συλλόγων τους και με τις πολύτιμες πληροφορίες τους κατέστησαν δυνατή την καταγραφή των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά όλους τους δικούς μας ανθρώπους για τη συμπαράσταση και την κατανόηση που επέδειξαν σε όλες τις δύσκολες στιγμές μας κατά την επεξεργασία τους θέματος της παρούσας μελέτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του φαινομένου του εθελοντισμού που απέκτησε νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις στον ελληνικό και διεθνή χώρο, που «πηγαίνουν» πέρα από τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας, καθώς και η καταγραφή των μη κυβερνητικών οργανώσεων εθελοντικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Πάτρας. Ειδικότερα:

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί μία εισαγωγή στο πρόβλημα και στους στόχους που θέσαμε όσον αφορά αυτή τη μελέτη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μία σύντομη αναφορά στην ιστορική διάσταση του εθελοντισμού από τη γέννηση του φαινομένου μέχρι τη σημερινή διαμόρφωσή του. Επίσης, τονίζεται η πλούσια και καθοριστική παρουσία του στη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής και η σχέση κράτους και εθελοντισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μία εννοιολογική προσέγγιση ορισμένων όρων όπως «ανάγκη», «δικαίωμα», «κοινωνικό πρόβλημα» και «φιλανθρωπία» που σχετίζονται με τον εθελοντισμό.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει εννέα υποκεφάλαια:

- Το πρώτο υποκεφάλαιο αναφέρεται στην εννοιολόγηση και αποσαφήνιση του όρου «εθελοντισμός».
- Στο δεύτερο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται ο εθελοντισμός στη σύγχρονη μορφή του και αναλύονται οι αιτίες που συνέβαλαν στην τωρινή διαμόρφωσή του.
- Το τρίτο υποκεφάλαιο παρουσιάζει την πολιτική της Ε.Ε. για τον εθελοντισμό, η οποία έχει συμβάλει στην προώθηση των σχέσεων μεταξύ κράτους και μη κυβερνητικών οργανώσεων.
- Το τέταρτο υποκεφάλαιο περιλαμβάνει αποτελέσματα ερευνών για τη συμμετοχή των νέων στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και η ανάπτυξη

του εθελοντισμού στον Ευρωπαϊκό χώρο μέσα από τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- Στο πέμπτο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται η ανάπτυξη του φαινομένου του εθελοντισμού στο διεθνή χώρο.

- Στο έκτο υποκεφάλαιο γίνεται αναφορά στον εορτασμό του Διεθνούς έτους εθελοντών 2001 και στους επιμέρους στόχους του.

- Στο έβδομο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται η εθνική πολιτική για τον εθελοντισμό.

- Το όγδοο υποκεφάλαιο περιλαμβάνει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για τον εθελοντισμό.

- Στο ένατο υποκεφάλαιο αναφέρονται οι νέες προοπτικές για δράση του εθελοντισμού στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του έργου των εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Πάτρας.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο συσχετισμό και αλληλεπίδραση της κοινωνικής εργασίας με τις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στο έβδομο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η μεθοδολογία της μελέτης.

Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα από το σύνολο της μελέτης και παραθέτονται οι προτάσεις για την ανάπτυξη του εθελοντισμού και κυρίως για τη σχέση κράτους – εθελοντικών οργανώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΤΟ ΘΕΜΑ

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού απέκτησε νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις στον ελληνικό χώρο, που πηγαίνουν πέρα από τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας. Ο εθελοντισμός δεν αποτελεί ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο, αλλά μία διαχρονική πρακτική, όχι μόνο για την ελληνική κοινωνία, και ως πράξη έχει αποτελέσει το πιο ορατό ίσως δείγμα ότι μία «κοινωνία των πολιτών» αρχίζει να οικοδομείται και στη χώρα μας. Ο εθελοντικός τομέας προσεγγίζεται ως ένας ενδιάμεσος χώρος διαπλοκής της ιδιωτικής και δημόσιας δράσης, ως έκφραση ενός δυναμικού πεδίου το οποίο προσδιορίζεται από την αλληλεπίδραση κράτους, αγοράς και οικογένειας.

Ταυτόχρονα, το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, των επιστημόνων και των Μ.Μ.Ε. σε σχέση με το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού και γενικότερα του μη κερδοσκοπικού ή «Τρίτου Τομέα», παρουσιάζεται με αυξημένη ένταση.

Από μία ευρύτερη, κοινωνιολογική άποψη, οι εθελοντικές οργανώσεις αποτελούν εκφάνσεις συλλογικής αλληλεγγύης και οργάνωσης εργασίας με κύριο χαρακτηριστικό τους την πρωτοβουλία συμμετοχής και την ανταπόκριση σε σύγχρονες ανθρώπινες ανάγκες αλλά και του συνολικού οικοσυστήματος. Βρίσκονται σε διαρκή διαντίδραση με το κράτος, την αγορά και τον οικιακό χώρο, όπως επίσης και με άλλες οργανώσεις, εκφράζοντας συγκεκριμένες ιστορικές, πολιτισμικές και πολιτικές συνθήκες προσφέροντας, έτσι, νέες λύσεις και πρακτικές για την οργάνωση

διαφορετικών μορφών εργασίας.

Διαφαίνεται, λοιπόν, ότι ο σύγχρονος εθελοντισμός εμφανίζεται ως ριζοσπαστική έκφραση ζωής, αλληλεγγύης, κοινωνικής υπευθυνότητας, πειραματισμού και προσωπικής ολοκλήρωσης. Βασικό χαρακτηριστικό των παραπάνω είναι η ραγδαία ανάπτυξη πολλών μορφών εθελοντισμού: κοινωνικός, διεθνιστικός, περιβαλλοντικός, πολιτιστικός, συμπαράστασης, πολιτικής προστασίας.

Το πνεύμα της εθελοντικής προσφοράς αποτελεί βασικό συστατικό προόδου και ευημερίας κάθε πολιτισμένης κοινωνίας και δεν είναι συμπληρωματικό, επομένως, ότι στις μέρες μας όλο και περισσότερες μη κυβερνητικές οργανώσεις αναπτύσσονται και δραστηριοποιούνται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο σε άμεσο συσχετισμό με την προώθηση βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως η φτώχεια, η περιθωριοποίηση, η ανεργία, οι προκαταλήψεις, η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου και η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις μέχρι πρότινος, δεν ήταν γνωστοί στη σκηνή των διεθνών σχέσεων. Σιγά σιγά, οι εθελοντικοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί επιδεικνύουν πιο ενεργητική παρουσία τόσο σε εθνικά όσο και υπερεθνικά όργανα, με τη συμμετοχή τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις και με την προσφυγή τους σε διεθνώς αναγνωρισμένους οργανισμούς για την προάσπιση κοινωνικών ή ατομικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερα δε, μετά από την αναγνώριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - 1997 και έπειτα - του ρόλου και της αξίας του «Τρίτου Τομέα» στις κοινωνικές δομές και την αναγόρευση του έτους εθελοντών στα πλαίσια του ΟΗΕ, παρατηρείται η στροφή του κράτους προς την καθιέρωση της υπόστασης των εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανισμών. Αυτό επιτυγχάνεται με τη νομοθετική, θεσμική αναγνώριση του ρόλου τους ως φορείς της ουσιαστικής δημοσιοποίησης του λόγου μεγάλων ομάδων πολιτών, κοινών οραμάτων ή έστω, πολιτών που μοιράζονται ένα ορισμένο τρόπο ύπαρξης στον κόσμο.

Γνωρίζοντας κατά τη διάρκεια των σπουδών μας στη σχολή της Κοινωνικής Εργασίας τη μακρόχρονη πορεία του εθελοντισμού και την ουσιαστική συμμετοχή του στη κοινωνική συνύφανση, επιδιώκουμε μέσω της μελέτης αυτής να εμβαθύνουμε στην ανάπτυξη και εξέλιξη του εθελοντισμού όπως παρουσιάζεται στη σύγχρονη μορφή του. Επίσης, μέσω της επεξεργασίας και ανασκόπησης του φαινομένου του εθελοντισμού, στόχος μας αποτέλεσε και η αναγνώριση εκείνων των στοιχείων που προσδιορίζουν το νόημα της εθελοντικής πράξης.

Συνακόλουθα, γνωρίζοντας ήδη τη δραστηριότητα ορισμένων ευρέως γνωστών Μ.Κ.Ο., όπως Ε.Ε.Σ., Διεθνής Αμνηστία, Κίνηση «Πρόταση» κ.α., θεωρήθηκε σκόπιμη η καταγραφή και παρουσίαση του έργου και των δραστηριοτήτων του συνόλου των Μ.Κ.Ο. που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο (Πάτρα), καθώς θα συμπλήρωνε μία ολοκληρωμένη μελέτη όσον αφορά τον λεγόμενο «Τρίτο Τομέα».

1.2. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση του φαινομένου του εθελοντισμού που απέκτησε νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις στον ελληνικό και διεθνή χώρο, που «πηγαίνουν» πέρα από τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας. Καθώς, επίσης, και η καταγραφή των μη κυβερνητικών οργανώσεων εθελοντικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Πάτρας.

Επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι:

§ Η μελέτη της λειτουργίας και των δραστηριοτήτων των προαναφερθέντων εθελοντικών Μ.Κ.Ο.

§ Η αναφορά στο έργο και στο ρόλο των κοινωνικών λειτουργών στις προαναφερθέντες Μ.Κ.Ο. (όσες απασχολούν κοινωνικούς λειτουργούς).

§ Καταγραφή πληροφοριών για τις Μ.Κ.Ο. ώστε να συντελέσουμε στον εμπλουτισμό της ελληνικής βιβλιογραφίας για τις Μ.Κ.Ο.

1.3. ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Ø «Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή δια μέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη, προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας, αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης» (Ανθόπουλος, 2000:23).

Ø «Ο εθελοντισμός είναι η οικειοθελής δέσμευση του ατόμου για προσφορά εργασίας (χειρονακτικής, πνευματικής, κοινωνικής κ.λ.π.) για συγκεκριμένο ή όχι χρονικό διάστημα προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, άνευ αμοιβής» (Πηγή: Ομοσπονδία εθελοντικών Μ.Κ.Ο. Ελλάδος).

Ø «Εθελοντισμός είναι η εθελοντική προσφορά σε χρόνο και δεξιότητες για παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση καθηκόντων, χωρίς αναμενόμενη προσδοκία για οικονομική ανταπόδοση. Ο εθελοντισμός περιλαμβάνει τη συμμετοχή των πολιτών για άμεση προσφορά υπηρεσιών στους άλλους, ενεργές ομάδες πολιτών, υπεράσπιση για αγώνες ομάδων ή ατόμων καθώς και συμμετοχή των πολιτών στη διοίκηση ιδιωτικών και δημοσίων υπηρεσιών, αλλά και μία γενικότερη κλίμακα άτυπων βοηθητικών δραστηριοτήτων (R.Cnann – F.Handy – M.Wadsworth 1999:364).

ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ

Ø «Είναι κάθε πολίτης ο οποίος προσφέρει τις γνώσεις του, τις δεξιότητές του και το χρόνο του σε δράσεις πάντα με την ελεύθερη βούλησή του και δίχως οικονομικό αντάλλαγμα και που εντάσσονται στην πραγμάτωση κάποιου κοινού ωφέλιμου σκοπού» (Εθνική Επιτροπή του Υπουργείου Εξωτερικών).

ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Ø «Εθελοντική μη Κυβερνητική Οργάνωση (Μ.Κ.Ο.) είναι κάθε Ν.Π.Ι.Δ. που έχει τη μορφή Σωματείου ή Αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ή μη κερδοσκοπικού ιδρύματος αλλά και κάθε άτυπη οργάνωση, ένωση προσώπων κ.λ.π., η οποία δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα και στηρίζει τις δράσεις της στην εθελοντική εργασία των πολιτών» (Εθνική Επιτροπή Μ.Κ.Ο. του Υπουργείου εξωτερικών).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ø «Μία ορισμένη κατάσταση που εκλαμβάνεται και πιστεύεται από ένα σημαντικό αριθμό ατόμων σαν αιτία κοινωνικών δεινών και ανωμαλίας. Τα γόνιμα κοινωνικά προβλήματα στις περισσότερες δυτικές κοινωνίες είναι η νεανική εγκληματικότητα, το έγκλημα γενικά, ο αλκοολισμός, η αυτοκτονία, το διαζύγιο, οι ενδοομαδικές προκαταλήψεις και διακρίσεις, η ανεπάρκεια στέγης κ.α. (Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια Χ. Πάτση, 1980:368).

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Ø «Είναι η επιστήμη και η τέχνη της ανιδιοτελούς, εθελοντικής και δωρεάν παροχής υλικής, ηθικής και διανοητικής βοήθειας στον πάσχοντα συνάνθρωπο, που σκοπό έχει την αποκατάσταση της ισορροπίας, της αρμονίας και της δικαιοσύνης στην κοινωνία και στην ανάσταση της ελπίδας, της πίστης και της αγάπης στον άνθρωπο (Ινστιτούτο φιλανθρωπίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Α. Πρώτη Περίοδος: Αρχαιότητα

Η Κοινωνική Πρόνοια στην Αρχαιότητα

Η έννοια της εθελοντικής προσφοράς διαχρονικά δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο. Μεταβάλλεται και συμπληρώνεται ανάλογα με τις αλλαγές που υφίσταται η κοινωνία.

Επιχειρώντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή σε ότι αφορά το θεσμό της εθελοντικής προσφοράς, αναφέρουμε ότι οι πρώτες εκδηλώσεις της, παρουσιάζονται στα πλαίσια της μεγάλης εκτεταμένης οικογένειας, μεταξύ των μελών της, και αργότερα σε εκείνα της οργανωμένης κοινότητας.

α) Η Κοινωνική Πρόνοια στην Αρχαιότητα: Από τα βάθη της ανθρώπινης ιστορίας, οι ελάχιστες αρχικά μαρτυρίες αποδεικνύουν ότι ο άνθρωπος, από βιολογική παρόρμηση, φροντίζει για τα βρέφη, τα παιδιά, τους αρρώστους. Η ανάγκη για επιβίωση και υγεία των μελών της οικογένειας ικανοποιείται μέσα σ' αυτήν. Με την κοινωνική εξέλιξη και την οργάνωση κοινωνικών ομάδων, η συγγενική ομάδα, η φυλή, η κοινότητα, αργότερα, αποτελούν το πλαίσιο για την παροχή φροντίδας και την αμοιβαία συμπαράσταση στην κάλυψη βασικών αναγκών.

Με τη συγκρότηση των πρώτων κοινωνιών και την εμφάνιση των διαφόρων πολυθεϊστικών και μονοθεϊστικών θρησκειών, η υποτυπώδης μορφή κοινωνικής πρόνοιας θεσμοθετείται σε ιερούς κώδικες, θρησκευτικές δοξασίες και πρακτικές. Μεταξύ των πρώτων γραπτών μαρτυριών για τη θέσπιση μέτρων κοινωνικής πρόνοιας συγκαταλέγεται και ο κώδικας του Βασιλέα των Βαβυλωνίων Χαμουραμί (1772-1750 π.Χ.), στον οποίο γίνεται

αναφορά για τη φροντίδα του βασιλιά υπέρ των φτωχών, των αδυνάτων και γενικότερα για την ευημερία του λαού. Στην αρχαία Αίγυπτο οι ιερείς φροντίζουν για την προστασία των ορφανών και των αδυνάτων (Σταθόπουλος 1996:107-108).

Στις Ινδίες, κάτω από την επίδραση του Βουδισμού, καλλιεργήθηκε η ιδέα της αγάπης, σαν χαρακτηριστικό γνώρισμα των τέλειων ανθρώπων. Η διδασκαλία του Βούδα ήταν η στοργή, η ελεημοσύνη σ' ότι πάσχει, η αποφυγή βλάβης ανθρώπου ή ζώου (Πανουτσοπούλου 1984:19-20).

Παρά τις μαρτυρίες για κάποια φροντίδα υπέρ των φτωχών και αδυνάτων στους αρχαίους λαούς της Μεσοποταμίας και της Ανατολής, δε θα πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι η περίοδος αυτή της ανθρώπινης ιστορίας χαρακτηριζόταν από έντονη κοινωνική ανισότητα, σκληρή μεταχείριση των αιχμαλώτων, συνθήκες εξαθλίωσης των δούλων. Όπως επισημαίνει η Πανουτσοπούλου (1984:22) «Δεν διαπιστώνεται ότι αναπτύχθηκε σ' αυτούς οποιοδήποτε αξιόλογο και οργανωμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας».

Δείγματα φιλανθρωπίας και φροντίδας για τους φτωχούς έχουμε και στους Εβραίους. Στην Παλαιά Διαθήκη υπάρχουν αρκετές μαρτυρίες για την άσκηση κοινωνικής πρόνοιας. Οι ιδιοκτήτες έπρεπε ν' αφήνουν σιτάρι, λάδι και άλλους καρπούς για να μπορούν και οι φτωχοί να προμηθευτούν για τις ανάγκες τους. Είναι επίσης γνωστή η υποχρέωση των Ιουδαίων να κάνουν πράξεις αγαθοεργίας και να δίνουν το ένα δέκατο των εσόδων για τους φτωχούς (Σταθόπουλος 1996:108).

β) Στην αρχαία Ελλάδα: Στην κλασσική εποχή- χωρίς να αγνοείται ο διαχωρισμός των ανθρώπων στην Αθήνα σε ελεύθερους πολίτες και είλωτες- υπάρχει σαφώς μία ακόμη ώθηση στην οργάνωση του θεσμού της πρόνοιας. Ο Όμηρος στα έπη του εξυμνεί τη φιλοξενία. Οι ιδέες της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, κατά την αρχαιότητα, πήγασαν από τον φιλοσοφικό ιδεαλισμό του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη και των Στωικών

φιλοσόφων. Οι ιδέες αυτές επηρέασαν τα άτομα των κοινωνιών της εποχής και τα προέτρεψαν σε εκδηλώσεις φροντίδας και συμπαράστασης, κυρίως υλικής, προς ομάδες ανθρώπων φτωχών, αναξιοπαθούντων, υστερούντων σωματικά και πνευματικά.

Η εκδήλωση φροντίδας και συμπαράστασης προς τους αδυνάτους δεν παρέμεινε ωστόσο στο ατομικό επίπεδο. Έγινε κοινωνική υποχρέωση, θεσμοθετήθηκε σε νόμους που η πολιτεία είχε την ευθύνη να εφαρμόζει. Ο Λυκούργος στη Σπάρτη (800 π.Χ.) θέσπισε μέτρα κοινωνικής πρόνοιας με την εκπαίδευση και διατροφή των νέων από την πολιτεία. Μοίρασε γη(κλήρο) στους συμπολίτες του και αναγνώρισε την ισότητα των κοινωνικών τάξεων. Ο Σόλωνας στην Αθήνα (630 π.Χ.) και ο Περίανδρος στην Κόρινθο (668 π.Χ.) εισήγαγαν μέτρα προοδευτικής φορολογίας, την κατάργηση των χρεών, γνωστή ως σεισάχθεια, και τον αναδασμό της γεωργικής γης. Στη διάρκεια του χρυσού αιώνα της Αθηναϊκής Δημοκρατίας θεσμοθετούνται τα πιο προοδευτικά μέτρα κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνική νομοθεσία του Περικλή περιελάμβανε μέτρα για την προστασία χηρών και ορφανών, τη συνταξιοδότηση αναπήρων και ηλικιωμένων, την πρόσληψη ανέργων σε κρατικές υπηρεσίες για εκτέλεση κοινωφελών έργων κ.α. (Σταθόπουλος 1996:108).

γ) Στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία: Μολονότι η δυστυχία και η εξαθλίωση βασίλευαν στις λαϊκές μάζες, λαμβάνονταν περιορισμένα και σταδιακά μέτρα κοινωνικής πρόνοιας.

Τα πιο γνωστά μέτρα κοινωνικής πρόνοιας είναι η αρχή της επιδοτήσεως και των διανομών σε άπορους και άνεργους με βάση την ιθαγένεια. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούσαν στη διατήρηση της κοινωνικής γαλήνης και την αποφυγή κοινωνικών εξεγέρσεων. Η κοινωνική πρόνοια προωθήθηκε μέσα από έργα δημόσιας υγιεινής (όπως υδραγωγεία και δημόσια λουτρά) και ιατρική περίθαλψη. Η εφαρμογή τέτοιων μέτρων είναι

αποτέλεσμα του οργανωτικού πνεύματος των Ρωμαίων, στο οποίο οφείλεται και η ανάπτυξη της δημόσιας διοίκησης, του δικαίου και των συγκοινωνιών (Σταθόπουλος 1996:109).

B. Δεύτερη Περίοδος: Χριστιανισμός, Δυτική Εκκλησία-Μεσαίονας, Ανατολική Εκκλησία-Βυζάντιο, Τουρκοκρατία.

Χριστιανισμός και Κοινωνική Πρόνοια

α) *Η κοινωνική πρόνοια στην πρώτη περίοδο της Εκκλησίας:* Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι η διδασκαλία του Χριστού για αγάπη προς τον συνάνθρωπο, όπως αναπτύσσεται στις διάφορες παραβολές και τη διδασκαλία του γενικότερα, είναι ένα ποιοτικό άλμα και μια νέα αφετηρία στις μέχρι τότε αντιλήψεις για την κοινωνική πρόνοια. Όπως επισημαίνει η Μίσσιου (1989:58) «ο Χριστιανισμός εμφανίστηκε με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα. Απόδειξη της κοινωνικότητας του χριστιανισμού είναι η κοινοκτημοσύνη της πρώτης εκκλησίας των Ιεροσολύμων προς την οποία έτεινε ο κάθε χριστιανός...». Ο Χριστός διδάσκει «την αγάπη προς το Θεό και τον πλησίον» ως την πρώτη και τελευταία εντολή. Μέσα σ' αυτήν περικλείονται όλοι οι νόμοι και οι προφήτες. Οι πράξεις των Αποστόλων και οι επιστολές τους μαρτυρούν τον πρωτόγνωρο στην ανθρώπινη ιστορία τρόπο ανιδιοτελούς αγάπης και φροντίδας όχι μόνο για τους φίλους, τους πιστούς, αλλά και για τους αντιπάλους, τους διώκτες και τους ειδωλολάτρες. Οι πρώτες εκκλησίες αποτελούν πρότυπα κοινοβιακής ζωής, συλλογικής δράσεις και κοινωνικής ευθύνης απέναντι στα μέλη της Εκκλησίας σε τοπικό και οικουμενικό επίπεδο. Οι Χριστιανοί της Κορίνθου αποστέλλουν βοήθεια στην Εκκλησία των Ιεροσολύμων, το πρώτο παράδειγμα διεθνούς κοινωνικής αλληλεγγύης (Σταθόπουλος 1996:110).

Από τις πρώτες μάλιστα εβδομάδες, από τη σύσταση της πρώτης εκκλησίας, αναγνωρίζεται η ανάγκη θεσμοθέτησης μέτρων για την

αποτελεσματική άσκηση του προνοιακού έργου. Δημιουργείται έτσι ο θεσμός των διακόνων, που είχαν ως κύριο έργο τους την οργάνωση της φιλανθρωπίας και της αλληλεγγύης (Σταθόπουλος 1996:110).

Με την καθιέρωση του Χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας, το 313μ.Χ. με το διάταγμα των Μεδιολάνων, την αύξηση των πιστών, την εισβολή πνεύματος κοσμικής εξουσίας στον κλήρο, ιδιαίτερα στη Δύση, η Εκκλησία έχασε πολλές από τις βασικές αρχές της. Ατόνησε το κοινοβιακό πνεύμα και η φιλανθρωπία αποσυνδέθηκε από τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας. Έγινε ιδιωτική πράξη ελεημοσύνης – αγαθοεργίας, που αποσκοπεί μάλλον στη σωτηρία του βοηθούμενου παρά στην αντιμετώπιση των αναγκών του βοηθούμενου, στο πλαίσιο μιας προσωπικής σχέσης (Σταθόπουλος 1996:111).

β) Κοινωνική πρόνοια στη Δυτική Ευρώπη του Μεσαίωνα: Στη Μεσαιωνική Ευρώπη τον κύριο ρόλο στην οργανωμένη παρέμβαση τον παίζει η Εκκλησία, που παρέχει και το απαραίτητο ιδεολογικό υπόβαθρο με έντονο το στοιχείο της άσκησης κοινωνικού ελέγχου.

Η επίδραση του χριστιανισμού είναι αναμφισβήτητα μεγάλη στην ανάπτυξη της πρόνοιας, τόσο από πλευράς αξιών και προτύπων, όσο και από πλευράς οργανωτικών σχημάτων και θεσμικών πλαισίων (Στασινοπούλου 2000:37).

Στην περίοδο του Μεσαίωνα, η χριστιανική Εκκλησία έχει εδραιώσει τα χαρακτηριστικά της εξουσιαστικής δομής, ενώ επικρατούν ο μυστικισμός, ο δογματισμός και η τυραννία της Ιερής Εξέτασης. Τα μοναστήρια, που συντηρούνται και ελέγχονται από την άρχουσα τάξη, παρέχουν βοήθεια σε φτωχούς και αρρώστους, όμως η κύρια πηγή επιβίωσης γι' αυτούς είναι η επαιτεία, η οποία τιμωρείται σαν αξιόποινη πράξη. Εκτός από τα μοναστήρια, λειτουργούν τα ξενοδοχεία –νοσοκομεία (Hotel de Dieux), τα οποία παρέχουν βοήθεια στους αρρώστους, στις εγκύους και τους

κατάκοιτους. Τα νοσοκομεία ιδρύονται και συντηρούνται επίσης από την αριστοκρατία. Η παροχή κοινωνικής βοήθειας, που κρίνεται επιθυμητή μόνο για τους «αναξιοπαθούντες» φτωχούς, δε συνδέεται με την ανάγκη του πάσχοντος ή με την κοινωνική συνοχή, αλλά περισσότερο με το αίσθημα ηθικής και θρησκευτικής πίστης του ελεούντος.

Μέσα σ' αυτό το πνεύμα έχουμε εξάπλωση της ελεημοσύνης και ανάπτυξης της ιδρυματικής μορφής πρόνοιας, με σημαντικό έργο των μοναχικών ταγμάτων, όπως του Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης και των Χριστιανικών Αδελφοτήτων.

Σημαντική δράση ανέπτυξαν και οι συντεχνίες, θεσπίζοντας, εκτός από τις οικονομικές αρχές λειτουργίας τους, τους κανόνες αλληλεγγύης και προστασίας των μελών τους (Στασινοπούλου 2000:38).

Ο Τσουκαλάς (Διαβάζω,1990:31,τευχ.233) υποστηρίζει ότι «η εκκλησία σε όλο το Μεσαίωνα έπαιξε ένα σημαντικότερο αναδιανεμητικό ρόλο». Υπολογίζεται ότι 30-40% του εισοδήματος ανακατανέμεται μέσα από τις μορφές της οργανωμένης κοινωνικής αλληλεγγύης.

γ) Η κοινωνική Πρόνοια στο Βυζάντιο: Το Βυζαντινό κράτος θεωρείται σταθμός στην ανάπτυξη της οργανωμένης συλλογικής κάλυψης. Σε αντίθεση με τη μεσαιωνική Δύση, η λειτουργία των θεσμών της πρόνοιας είναι συστηματική, ενώ προωθείται ο συντονισμός και η εξειδίκευση, στην αρχή με την εκπαίδευση εθελοντών. Στην εποχή του Μ. Κωνσταντίνου οργανώνεται η παροχή βοήθειας σε χήρες, ορφανά και αρρώστους, μετά από εξακρίβωση της κατάστασής τους από ειδικούς επιτρόπους, οι οποίοι υπέβαλλαν τις σχετικές εκθέσεις στους αρμόδιους επισκόπους.

Αν και οργανωτικά και ιδεολογικά τον κυρίαρχο ρόλο στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής τον έχει η Εκκλησία, η δράση της στηρίζεται και πλαισιώνεται από εθιμικά και νομικά πλέγματα κατοχυρωμένων κανόνων, με την έμπρακτη υποστήριξη του κράτους σε θέματα υποδομής και στελέχωσης.

Αναπτύσσεται έτσι πλέγμα ιδρυματικής αντιμετώπισης, με πτωχοκομεία, νοσοκομεία, ορφανοτροφεία και άλλα ευαγή ιδρύματα κάτω από συντονισμένη δράση της Εκκλησίας, του κράτους και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων (Στασινοπούλου 2000:38-39).

Ως σημαντικότερος εκφραστής της εθελοντικής προσφοράς θεωρείται ο Μέγας Βασίλειος, ο οποίος ιδρύοντας την Βασιλειάδα αντιμετώπισε με ιδιαίτερο ζήλο τις ανάγκες των φτωχών, των αδυνάτων, των ξένων, προσφέροντας ανάπαυση, παρηγοριά, κλίνη, τροφή, ακόμη και την ευκαιρία να μάθουν κάποια τέχνη για να μπορούν να ζήσουν ανεξάρτητοι στην κοινωνία.

Χαρακτηριστικό δείγμα της φιλανθρωπίας της εποχής είναι και το έργο της Άννας Κομνηνής, η οποία έκτισε μια ολόκληρη πολιτεία για τη στέγαση, τη σίτιση και τη φροντίδα των αναπήρων.

Τα μοναστήρια και οι ευαγείς οίκοι του Βυζαντίου χρησιμεύουν και ως σχολές ιατρικής, παράλληλα με τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Η Αγία Ελένη έκτισε τα πρώτα Νοσοκομεία στην Κωνσταντινούπολη πολύ πριν ιδρυθούν από τους δυτικούς τα αντίστοιχα *Hotels de Dieux*, το μεσαίωνα. Την ακολούθησαν η Θεοδώρα, η Θεοκτίστα, η Θεοδότα στην ίδρυση νοσοκομείων (Κοκκινάκης 1996:8).

Την ιδεολογική βάση της χριστιανικής φιλευσπλαχνίας συμπληρώνουν αργότερα αντιλήψεις για την αξία του ανθρώπου, την απελευθέρωση των δούλων, των αιχμαλώτων και τη φροντίδα των φυλακισμένων (Στασινοπούλου 2000:39).

Σύμφωνα με τα πορίσματα πρόσφατων μελετών, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τόσο η φιλανθρωπική δραστηριότητα όσο και η νοσοκομειακή φροντίδα αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία του Βυζαντινού πολιτισμού. Για τους Βυζαντινούς ο όρος «φιλανθρωπία» σήμαινε αγάπη προς το συνάνθρωπο, που φτάνει μέχρι τη θυσία του φιλάνθρωπου προς τον

βοηθούμενο (Σταθόπουλος 1996:117).

Με αυτούς τους τρόπους οργάνωνε η βυζαντινή κοινωνία τη συλλογική ρύθμιση κοινωνικής αλληλεπίδρασης από όπου δεν έλειψαν χαρακτηριστικά προβλήματα, όπως ο πλεονασμός ιδρυμάτων και η αλληλοεπικάλυψη (Στασινοπούλου 2000:39).

Παρόλα αυτά, οι όποιες αδυναμίες και διαστροφές στην πρακτική της κοινωνικής αλληλεγγύης και φιλανθρωπίας δεν είναι δυνατό να μειώσουν το ενδιαφέρον των Βυζαντινών, και ιδιαίτερα της Εκκλησίας, για τη συστηματική άσκηση και την τέλεια οργάνωση –στα πλαίσια της εποχής – ενός εκτεταμένου και συντονισμένου προγράμματος κοινωνικής πρόνοιας (Σταθόπουλος 1996:119).

δ) Η κοινωνική πρόνοια μετά την πτώση του Βυζαντίου: Από την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) μέχρι την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους (1833) ακολουθεί μια περίοδος υποτέλειας για το Γένος. Η πολιτική εξουσία περιέρχεται στο Σουλτάνο. Η θρησκευτική εξουσία, ακρωτηριασμένη, παραμένει στον Πατριάρχη ο οποίος, επιπρόσθετα, αναλαμβάνει και κάποιες κοσμικές εξουσίες για λογαριασμό της Οθωμανικής εξουσίας. Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας η οικογένεια, η Εκκλησία και η κοινότητα, είναι οι σημαντικότεροι φορείς κοινωνικής προστασίας για τους ευρισκόμενους σε ανάγκη. Οι κοινότητες και η Εκκλησία, ιδιαίτερα ο κατώτερος κλήρος και τα μοναστήρια, αναπτύσσουν σημαντική δράση συνδέοντας την πρόνοια με το ζήτημα της εθνικής επιβίωσης και της συνέχειας του Ελληνισμού. Η δυνατότητα άσκησης οργανωμένης πρόνοιας συνδέεται με το βαθμό των προνομίων που απολαμβάνουν ορισμένες περιοχές και τα μοναστήρια.

Η τοπική κοινότητα, υιοθετώντας το θεσμό των δημογεροντιών, έχει την ευθύνη για τη δημόσια υγιεινή (υδραγωγεία, αποχέτευση) τη φροντίδα για τους άπορους γενικότερα. Οι συντεχνίες και οι συνεταιριστικές ενώσεις

παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των κοινοτήτων. Οι συνεταιρισμοί, χρησιμοποιώντας προηγμένες για την εποχή εκείνη μεθόδους της ασφαλιστικής τεχνικής, συγκέντρωναν ποσά για την ασφάλιση κατά των διαφόρων κινδύνων. Οι συνεταιρισμοί προσφέρουν εργασία στους κατοίκους, και απασχολούν τους ανέργους (Σταθόπουλος 1996:120-121). «Παράλληλα, οι ενώσεις διαθέτουν κεφάλαια για την ανέγερση και λειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών και ιδρυμάτων, νοσοκομείων, ιατρείων, σχολείων, βιβλιοθηκών, και υπάρχει πάντα «η κάσα του πτωχού» για την ενίσχυση των απόρων» (Πανουτσοπούλου,1984:57).

Τις προσπάθειες της τοπικής αυτοδιοίκησης βοηθούσαν και ιδιώτες, ο Κοσμάς ο Αιτωλός (1714-1779), που ανέπτυξε θρησκευτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και εθνικό έργο, η οσία Φιλοθέη Μπενιζέλου (1522-1589), που ανέπτυξε κυρίως έργο προστασίας παιδιών και γυναικών ιδρύοντας σχολεία, οικοτροφεία, νοσοκομείο, γηροκομείο και εργαστήρια (Στασινοπούλου 2000:40).

Σημαντική ήταν επίσης η συμβολή του απόδημου ελληνισμού που διέθετε τεράστια ποσά για την ίδρυση και λειτουργία σχολείων και νοσοκομείων, την προικοδότηση και παντοειδή προστασία απόρων και ορφανών κοριτσιών (Σταθόπουλος 1996:121).

ε) Μέτρα φιλανθρωπίας από τους Οθωμανούς: Στη διάρκεια της μακρόχρονης δουλείας, ο ζυγός του κατακτητή είναι βαρύς και, πέρα από την εξοντωτική φορολογία, υπάρχουν και περίοδοι έντονης βίας, προσπάθειες εξισλαμισμού των Χριστιανών κάτω από συνθήκες βασανισμών και καταστροφής ολόκληρων πληθυσμών.

Υπάρχουν όμως και εποχές που οι Τούρκοι αξιωματούχοι δείχνουν περισσότερο σεβασμό στα δικαιώματα τα οποία -οι ίδιοι- έχουν παραχωρήσει στους Ρωμιούς. Μεσολαμβάν και περίοδοι φιλικών σχέσεων μεταξύ Τούρκων και υπόδουλων Ελλήνων. Ένα από τα λίγα ίσως φωτεινά

παραδείγματα φιλανθρωπίας και ανεκτικότητας προς τους υπόδουλους είναι ο Άρχοντας της Καβάλας, που έζησε στην περιοχή. Ο Μεχμέτ Αλή (1769-1849) χτίζει ένα ολόκληρο συγκρότημα στο οποίο οι φτωχοί βρίσκουν φαγητό, στέγαση, λουτρό, συσσίτια και χώρους εργασίας. Το συγκρότημα, γνωστό ως Ιμαρέτ, λειτούργησε ως ιερατική σχολή, πτωχοκομείο και φιλανθρωπικό ίδρυμα. Το Ιμαρέτ μοίραζε δωρεάν φαγητό στους φτωχούς και ανήμπορους της πόλης, ανεξάρτητα από τη θρησκεία τους, ενώ κατά τη διάρκεια των γευμάτων ο Χότζας διάβαζε αποσπάσματα από το Κοράνι. Εκτός από τους απόρους που έρχονται καθημερινά για φαγητό, το Ιμαρέτ φιλοξενούσε 60 περίπου οικότροφους το καλοκαίρι και 300 το χειμώνα. Στον ίδιο χώρο στεγαζόταν και Σχολείο με βιβλιοθήκη. Χαρακτηριστικό του πνεύματος και της φιλοσοφίας που διαποτίζει την λειτουργία του ιδρύματος είναι το κείμενο (στην αραβική) που ακόμη σώζεται στην είσοδο. Στο κείμενο αυτό τονίζεται η υποχρέωση των αρχόντων για τη φιλοξενία και φροντίδα των φτωχών.

Η φιλανθρωπία εντάσσεται στη θρησκευτική παράδοση των Οθωμανών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κορανίου. Έτσι, τέτοια ιδρύματα βρίσκονται σε πολλά μέρη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και θυμίζουν τα κάστρα και τα μοναστήρια τα οποία βρίσκονταν πολλές φορές στα ίδια μέρη κατά την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Αποτελούν μια συνέχεια που εξυπηρετεί τους ίδιους σκοπούς, στοιχείο που δείχνει την αλληλεπίδραση των δύο πολιτισμών και θρησκειών στη διάρκεια τόσων αιώνων συνύπαρξης.

Γ. Τρίτη Περίοδος: Αναγέννηση- Διαφωτισμός- Φιλελευθερισμός

Αναγέννηση – Διαφωτισμός- Φιλελευθερισμός και Κοινωνική Πρόνοια: Στην Αναγέννηση αρχίζει να διαμορφώνεται η αντίληψη της

πρόνοιας ως δικαιώματος, στα πλαίσια της ανάπτυξης των ατομικών δικαιωμάτων. Αναγνωρίζεται ότι η βοήθεια πρέπει να είναι εξατομικευμένη στις γνήσιες περιπτώσεις ανάγκης, αλλά και ότι πρέπει να δοθεί έμφαση και σε προληπτικά μέτρα (Στασινοπούλου 2000:39). Ενδεικτικά αναφέρονται τα έργα του Σεν Βίνσεντ Ντε Πωλ (Saint Vincent de Paul 1581-1660) στη Γαλλία, ο οποίος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη μέριμνα των φυλακισμένων και είναι ο ιδρυτής του τάγματος των Αδελφών του Ελέους. Επίσης, και του Ισπανού Χουάν Λουίς Βιβέζ (Juan Luis Vives 1402-1540), ο οποίος με τη μελέτη του «για τη βοήθεια των φτωχών» (De Subventionem Pauperum), αναπτύσσει αρχές κοινωνικής εργασίας, με έμφαση στην εξατομικευση της βοήθειας ύστερα από διερεύνηση και κατανόηση των ατομικών και κοινωνικών αιτιών του προβλήματος. Έτσι ο Vives κάνει το πρώτο βήμα στην εδραίωση της επιστημονικής μελέτης των φαινομένων της φτώχειας και της επαιτείας, και στην αντιμετώπισή τους (Σταθόπουλος 1996:132-134).

Η φιλανθρωπία εξακολουθεί να αποτελεί το θεμέλιο λίθο της πρόνοιας, συνδέεται όμως όλο και περισσότερο με θέματα οργάνωσης της εργασίας και αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης. Συγχρόνως, προωθείται η οργάνωση και η εξειδίκευση στα πλαίσια της ιδρυματοποίησης, με κυρίαρχη πάντα την παρουσία της Εκκλησίας.

Από το τέλος, όμως, της περιόδου της Αναγέννησης, σημειώνεται η απαρχή μιας σημαντικής στροφής στην αντίληψη για τη φτώχεια και την αντιμετώπισή της, όπου τη χριστιανική φιλευσπλαχνία και τα καπιταλιστικά μέτρα διαδέχεται σιγά σιγά η οργάνωση και απασχόληση των άπορων και η διαπαιδαγώγησή τους με στόχο την καλλιέργεια θετικών στάσεων στην εργασία και των περιορισμό της επαιτείας.

Απόρροια αυτής της στροφής αποτελούν και οι νόμοι για τη φτώχεια της Ελισάβετ, στην Αγγλία το 1601, με τους οποίους για πρώτη φορά ρυθμίζεται με νομοθετικό τρόπο η αντιμετώπιση της φτώχειας και μπαίνουν

κριτήρια κατάταξης του πληθυσμού των φτωχών ανάλογα με την ικανότητά τους για εργασία. Στόχος είναι ο έλεγχος και περιορισμός των φτωχών και της επαιτείας, στο τοπικό επίπεδο, όπου διορίζονται ειδικοί επίτροποι για τη λειτουργία του συστήματος, που ενισχύεται οικονομικά με την επιβολή σχετικής φορολογίας. Αν και αναπτύσσεται ο θεσμός των φτωχοκάτεργων (poor houses), στο μεγαλύτερο μέρος του το σύστημα παροχής βοήθειας γίνεται έξω από αυτά και μέσα στην κοινότητα.

Παρόμοια ιδρύματα έχουμε στη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα στο Αμβούργο της Γερμανίας, στο σύστημα των αποικιών των φτωχών από τον πρίγκιπα Φρειδερίκο της Ολλανδίας, στην Ιταλία με το θεσμό των δημόσιων εργαστηρίων. Συγχρόνως, έχουμε και την ανάπτυξη της ιδρυματικής προστασίας για τα παιδιά, με την ίδρυση παιδικών σταθμών στην Ελβετία, νοσηλευτικών ιδρυμάτων και προστασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πρωτοβουλία για την ίδρυση, συντήρηση και λειτουργία τους στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό ακόμα, στην ιδιωτική πρωτοβουλία και την Εκκλησία αλλά με αυξημένο το ρόλο του κράτους, κύρια στο τοπικό επίπεδο (Στασινοπούλου 2000:40).

Από τον 17^ο αιώνα αρχίζει στη Δύση η περίοδος του Διαφωτισμού, η οποία λήγει με τη Γαλλική Επανάσταση (1789). Ο Διαφωτισμός αποσκοπεί στην εδραίωση της νοησιαρχίας ως της κύριας μεθόδου για τη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων. Είναι η Ευρωπαϊκή εκείνη κίνηση που χαρακτηρίζεται από την απόλυτη πίστη στην ικανότητα του λόγου να βοηθήσει στη γνώση και το μετασχηματισμό της πραγματικότητας. Καθώς το πνεύμα του Διαφωτισμού φαίνεται να κυριαρχεί στη Δύση, σε όλα τα επίπεδα, στόχος των διαφωτιστών είναι η απόρριψη των προλήψεων και θρησκευτικών ακροτήτων και φανατισμών με την ανάδειξη της επιστήμης ως αυθεντίας στη θέση της θρησκείας.

Η Γαλλική Επανάσταση (1789), μεταξύ άλλων, συμβάλει στην εδραίωση των πολιτικών δικαιωμάτων του ατόμου για ισότητα και

ελευθερία, την ανεξιθρησκία και την αναγνώριση του δικαιώματος της ατομικής ιδιοκτησίας. Το τρίπτυχο της Γαλλικής Επανάστασης είναι «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφοσύνη». Μέσα σ' αυτό το φιλοσοφικό πλαίσιο επηρεάστηκε και η νομοθεσία για τους φτωχούς και τους φυλακισμένους με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους για προστασία, και λαμβάνονται μέτρα για την (επαν)ένταξή τους στην κοινωνία.

Η φιλελεύθερη σκέψη του 17^{ου} αιώνα συνέβαλε στη διαμόρφωση της αντίληψης ότι η φτώχεια δεν θα αντιμετωπιζόταν με την επιβολή φόρων και τη διανομή βοηθημάτων. Εκείνο που χρειαζόταν ήταν η οικονομική ανάπτυξη (Adam Smith, Ricardo). Ο κληρικός Th. Malthus υποστηρίζει ότι η βοήθεια προς τους φτωχούς, μακροχρόνια θα έχει αρνητικές επιπτώσεις για το βιοτικό επίπεδο όλου του πληθυσμού. Στις απόψεις αυτές όμως υπάρχει έντονος αντίλογος. Ο John Stuart Mill (1816-1873), ο Thomas Chalmers (1780-1847) και άλλοι σύγχρονοί τους, πιστεύουν ότι ανθρωπιστικοί λόγοι επιβάλλουν την συμπάρασταση προς τους φτωχούς και ανήμπορους. Υποστηρίζουν επίσης ότι με την οργανωμένη διαχείριση των προνοιακών προγραμμάτων είναι δυνατή η παροχή ουσιαστικής βοήθειας προς τους φτωχούς, η οποία είναι απαραίτητη για τη μείωση των κοινωνικών εντάσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε κοινωνικές επαναστάσεις.

Έτσι επικρατεί σταδιακά η άποψη ότι το κράτος έχει την ευθύνη για τους φτωχούς, υπό την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης και της διαφύλαξης των κοινωνικών δικαιωμάτων όλων των πολιτών. Ωστόσο ο φιλελευθερισμός στην αρχική του μορφή υποστήριζε τη μείωση του ρόλου του κράτους στην κοινωνική πρόνοια, κι αυτό το πνεύμα εκφράστηκε από το **Νέο Νόμο για τους Πτωχούς** το 1834 στην Αγγλία. Γενικά, με το νόμο θεσπίστηκαν μέτρα τα οποία καθιστούσαν την αποδοχή οικονομικής βοήθειας λιγότερο επιθυμητή από την αναζήτηση και ανάληψη εργασίας (Σταθόπουλος 1996:139-140).

Τέλος, ο οικονομικός φιλελευθερισμός έθεσε τις προϋποθέσεις για τη

βιομηχανική επανάσταση, η οποία άλλαξε σαφώς την οικονομική και κοινωνική διάρθρωση.

Δ. Τέταρτη Περίοδος: Βιομηχανική Επανάσταση

Βιομηχανική Επανάσταση και Κοινωνική Πρόνοια: Ο 19ος αιώνας αποτελεί την περίοδο της αρχικής διεύρυνσης της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους και της αποσπασματικής ανάπτυξης συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, εκπαίδευσης και εργατικής κατοικίας. Είναι η εποχή της Βιομηχανικής Επανάστασης (Στασινοπούλου 2000:42).

Όπως αναφέρει ο Σταθόπουλος (1996:144), «η Βιομηχανική Επανάσταση οδήγησε στη διαμόρφωση δύο κοινωνικών τάξεων: στη μια ανήκουν οι κεφαλαιοκράτες, που κατέχουν τα μέσα παραγωγής, και στην άλλη οι μισθωτοί, οι οποίοι πουλούσαν την εργατική τους δύναμη στην αγορά εργασίας. Η διευρυνόμενη οικονομική και κοινωνική ανισότητα μεταξύ των εργαζομένων και των κεφαλαιοκρατών ερχόταν σε κατάφορη αντίθεση με τις διακηρύξεις του φιλελευθερισμού και τις ιδέες που έσπειρε η Γαλλική Επανάσταση για ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ατομικές ελευθερίες».

Συγχρόνως, στα προβλήματα που δημιουργήθηκαν με την Βιομηχανική Επανάσταση, εξαιτίας της μεγάλης πληθυσμιακής μετακίνησης και απότομης αύξησης του εργατικού δυναμικού, προστέθηκε η αύξηση των απροστάτευτων γυναικών και παιδιών, των ανέργων και απόρων, απόρροια της διάλυσης των παραδοσιακών θεσμών φροντίδας στα πλαίσια της οικογένειας και της τοπικής κοινότητας, εντείνοντας την ανάγκη για αλλαγή στους τρόπους αντιμετώπισης της φτώχειας και των κοινωνικών προβλημάτων.

Οι συνθήκες κοινωνικής εξαθλίωσης των μισθωτών, και οι διαμαρτυρίες τόσο των ίδιων όσο και των κοινωνικά ευαίσθητοποιημένων

ηγετών της εποχής, εξαναγκάζουν τις κυβερνήσεις να λάβουν μέτρα υπέρ των εργαζομένων.

Πρώτος ο Βίσμαρκ, το 1833 στη Γερμανία, εισάγει προοδευτική νομοθεσία για την κοινωνική ασφάλιση, βασισμένη στην αρχή της κοινής ευθύνης εργατών και εργοδοτών.

Ακολουθούν άλλες χώρες, όπως η Αυστρία, η Ουγγαρία, η Νορβηγία, η Ρουμανία, η Μ. Βρετανία, η Πολωνία.

Στο συνέδριο του Παρισιού το 1889 μπαίνουν τα θεμέλια των αρχών της Δημόσιας Αντίληψης, ενώ προχωρούν σε πολλές χώρες οι ρυθμίσεις για την παιδική μέριμνα, την παιδεία, την κατοικία (Στασινοπούλου 2000:47-48).

Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, στην Ευρώπη, οι εθελοντικές φιλανθρωπικές και εκκλησιαστικές οργανώσεις αναπτύσσουν αξιόλογη δράση- αν και σαφώς σε δεύτερο ρόλο, σε σχέση με το κράτος. Ενδεικτικά αναφέρουμε την Caritas (1895), τις αντίστοιχες Ευαγγελικές Εκκλησίες στη Γερμανία, και τον Ερυθρό Σταυρό (1863). (Σταθόπουλος, 1996,σελ.147)

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

α. Πρώτη Περίοδος (1833-1921)

β. Δεύτερη Περίοδος (1922-1974)

1. Στον Ελλαδικό χώρο μετά την απελευθέρωση του Γένους το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να αναλάβει τον προνοιακό ρόλο του με την ευρύτερη έννοια του όρου.

Το κράτος δημιουργεί την εποχή αυτή το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία των σχολείων, νοσοκομείων, φυλακών, ορφανοτροφείων,

βρεφοκομείων κ.α. Αναλαμβάνει την εποπτεία για την εύρυθμη λειτουργία των ιδρυμάτων. Στον τομέα της δημόσιας υγείας ιδίως, αναλαμβάνει την ευθύνη για την πρόληψη και αντιμετώπιση επιδημιών. Όμως, παρά τα όποια μέτρα έλαβε το κράτος, το μέγεθος των κοινωνικών αναγκών ήταν δυσανάλογο των οικονομικών του δυνατοτήτων. Οι εργαζόμενοι, προκειμένου να αντιμετωπίσουν προβλήματα ασφάλισης άρχισαν να δημιουργούν συντεχνίες.

Δεδομένης της απουσίας ενός σοσιαλιστικού και εργατικού κινήματος, από το 1836 αρχίζει η οργανωμένη προσπάθεια για τη συνταξιοδότηση και την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων γενικότερα. Ιδρύονται διάφορα αλληλοβοηθητικά ταμεία κατά κλάδους εργαζομένων, με σκοπό την προστασία των μελών και των οικογενειών τους από τους κινδύνους αναπηρίας, γήρατος και θανάτου (Σταθόπουλος 1996:152-153).

Ωστόσο, ο ρόλος του κράτους συνίσταται σε μια περιορισμένη παρέμβαση και το κύριο βάρος για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού το επωμίσθηκε η Εκκλησία και η οργανωμένη εθελοντική πρωτοβουλία.

Το έτος 1833, στην περίοδο της Βασιλείας του Όθωνος, γίνεται απόπειρα αναδιοργάνωσης του Κράτους. Οι Βαυαροί εισάγουν θεσμούς και συστήματα τα οποία εφαρμόζονταν στην Ευρώπη και, σε μεγάλο βαθμό, είναι άγνωστα και ξένα στη νοοτροπία των Ελλήνων. Επηρεασμένοι από τα ανάκτορα, εκπρόσωποι της ηγέτιδας τάξης δημιουργούν διάφορες επιτροπές και φιλανθρωπικά σωματεία. Όπως και στη Δύση, αποδυναμώνεται ο ρόλος της Εκκλησίας και ανατίθεται η ευθύνη για την πρόνοια στην τοπική κοινότητα. Η αποδυνάμωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας βέβαια είναι συνειδητή επιλογή της συγκεντρωτικής πολιτικής του Όθωνα και των ξένων δυνάμεων (Σταθόπουλος 1996:155-156).

Δημιουργούνται μεγάλες οργανώσεις, όπως το *πατριωτικό ίδρυμα κοινωνικής προστασίας και αντιλήψεως, Π.Ι.Κ.Π.Α.* (1914), για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και την παιδική προστασία (Σταθόπουλος 1996:157).

2. Η Μικρασιατική Καταστροφή: Η Ελλάδα κατά την Μικρασιατική καταστροφή, δεν έχασε μόνο πολύτιμες περιοχές, αλλά βρέθηκε στην τραγική θέση να αντιμετωπίσει το οξύ προσφυγικό πρόβλημα-περίπου 1,5 εκατ. Πρόσφυγες (Πανουτσοπούλου 1984:122).

Το πρόβλημα ήταν τόσο μεγάλο, τόσο πολύπτυχο και οι συνέπειες τόσο πολύμορφες και εκτεταμένες ώστε η κυβέρνηση συνέστησε Υπουργείο Υγιεινής, Πρόνοιας και Αντιλήψεως, το οποίο είχε ευρύτερες αρμοδιότητες από το Υπουργείο Περιθάλψεως, το οποίο είχε αρχικά ιδρυθεί το 1918.

Την εποχή αυτή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδος. Η ευελιξία με την οποία κινούνται οι ιδιωτικές οργανώσεις υπήρξε ευεργετικός παράγοντας στην τελέσφορη αντιμετώπιση των πολλαπλών προβλημάτων των προσφύγων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Χ.Α.Ν. Θεσσαλονίκης (Σταθόπουλος 1996:158).

Στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης έγινε ένα μεγάλο θεσμικό βήμα με το νόμο «περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» το 1934.

Για τη στελέχωση των υπηρεσιών του υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και άλλων φορέων κοινωνικής πολιτικής αναγνωρίζεται η ανάγκη εκπαίδευσης του επαγγελματικού προσωπικού. Από το 1912 λειτουργεί στην Καλλιθέα Σχολή Νηπιαγωγών. Το 1937 ιδρύεται στην Αθήνα η «Ελευθέρα Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας». Η Σχολή έχει ως στόχο την επιστημονική κατάρτιση των κοινωνικών εργατών. Παράλληλα αναγνωρίζεται η ανάγκη εκπαίδευσης του επαγγελματικού προσωπικού στον δημόσιο τομέα της υγείας και ιδρύεται με τη βοήθεια Υγειονομολόγων η Υγειονομική Σχολή και η Σχολή Επισκεπτριών Αδελφών Νοσοκόμων (Σταθόπουλος:161-162).

3. Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Το στάδιο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1960 έχει χαρακτηριστεί ως η χρυσή εποχή του

κράτους πρόνοιας ή η περίοδος εδραίωσης του κλασσικού κράτους πρόνοιας. Η οικοδόμησή του στηρίχθηκε στο συνδυασμό του κεϋνσιανικού μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης και του μοντέλου κοινωνικής πολιτικής του Μπέβεριτζ, μέσα στο μεταπολεμικό κλίμα πολιτικής συναίνεσης στις καπιταλιστικές χώρες, ανάμεσα στο κράτος, το κεφάλαιο και το οργανωμένο εργατικό κίνημα. Την ιδεολογική τροφή αυτού του κλίματος αποτελούσαν η πίστη στη δυνατότητα επίτευξης μιας κοινωνίας ευημερίας, με κύριο μοχλό το κοινωνικό κράτος (Στασινοπούλου 2000:52).

Στον Ελλαδικό χώρο ο δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ανέστειλε την προσπάθεια σχεδιασμού των προνοιακών προγραμμάτων σε μια ορθολογική βάση. Η ολοσχερής καταστροφή που ακολούθησε τη λαίλαπα του πολέμου και τον σπαραγμό του εμφυλίου δημιούργησε τεράστια κοινωνικά προβλήματα (Σταθόπουλος 1996:162).

Μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί, κυρίως ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός, έσωσαν τον ελληνισμό από την πείνα και τις αρρώστιες αποστέλλοντας φάρμακα και τρόφιμα. Πρώτοι στη συνδρομή τους ήταν οι ομογενείς της Αμερικής, που ίδρυσαν την Ελληνική Πολεμική Περίθαλψη και άρχισαν εράνους σε όλη την Αμερική. Η Εκκλησία της Ελλάδος ανέλαβε επίσης φιλανθρωπική δράση για την ανακούφιση των πασχόντων.

Με τη λήξη του πολέμου και πριν ακόμη τελειώσει ο εμφύλιος αρχίζει η ανασυγκρότηση της χώρας. Το σχέδιο ανασυγκρότησης εκπονήθηκε από τον Ο.Η.Ε. και χρηματοδοτήθηκε κυρίως από το σχέδιο Marshal της Αμερικανικής κυβέρνησης από το 1948-1952. Με τα χρήματα αυτά έγιναν έργα υποδομής στις συγκοινωνίες, τη γεωργία, τη βιομηχανία και τον τομέα υπηρεσιών (Σταθόπουλος 1996:163).

Επίσης ιδρύθηκαν το 1945 η Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας από το Αμερικανικό Κολέγιο, η σχολή Κοινωνικής Εργασίας το 1948 από τη Χ.Ε.Ν, και το 1957 η Σχολή Διακονισσών. Εκτός όμως από τα προγράμματα του Υπ. Υγείας και Πρόνοιας, με τη λήξη του πολέμου ιδρύθηκαν πολλά ιδρύματα

ανοιχτής και κλειστής περίθαλψης και άλλες προνοιακές υπηρεσίες, όπως ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (1947) (Σταθόπουλος 1996:165).

Στη δεκαετία του 1950 ιδρύθηκαν επίσης διάφορες πρότυπες Κοινωνικές Υπηρεσίες όπως το κέντρο βρεφών «Μητέρα» και το ίδρυμα «Θεοτόκος» για την προστασία της άγαμης μητέρας και του βρέφους (Σταθόπουλος 1996:167).

Μετά την αντιμετώπιση των επειγουσών αναγκών του πληθυσμού, άρχισε ο σχεδιασμός για τη συστηματική και μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, στέγασης, κοινωνικής ασφάλισης. Έτσι, το 1955 θεσπίζεται νόμος για την ασφαλιστική κάλυψη των αγροτών. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ρυθμίστηκε οριστικά το θέμα της στέγασης των προσφύγων με προγράμματα αυτοστέγασης και κατασκευής «λαϊκών» πολυκατοικιών (Σταθόπουλος 1996:168).

Οι διεθνείς Οργανώσεις σταδιακά μειώνουν τις δραστηριότητές τους στις αρχές του 1970, αφού η Ελλάδα πλέον θεωρείται βιομηχανικά και οικονομικά αναπτυσσόμενη χώρα. Η έμφαση όμως στην οικονομική ανάπτυξη δημιούργησε κοινωνικές ανισότητες. Λύση στο πρόβλημα της ανεργίας έδωσε η μετανάστευση 1- 1,5 εκατομμυρίων Ελλήνων μεταξύ 1955-1975. Η μαζική αυτή έξοδος λειτούργησε σταθεροποιητικά αφού οι διεκδικήσεις τους κόντευαν να γίνουν εκρηκτικές. Οι μετανάστες όμως βοήθησαν ουσιαστικά με τα εμβάσματα τις οικογένειες τους και την οικονομία της χώρας γενικότερα (Σταθόπουλος 1996:169).

Η Κοινωνική Πρόνοια στην Σύγχρονη Εποχή - Σύγχρονος προνοιακός Πλουραλισμός

Από το τέλος της δεκαετίας του 60 έως τα μέσα της δεκαετίας του 80 υπάρχει αμφισβήτηση και έντονη κριτική στην ιδεολογία και την έμπρακτη εφαρμογή συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας (Στασινοπούλου 1992:43).

Την ευφορία των προηγμένων καπιταλιστικών χωρών και την πεποίθηση ότι η κοινωνία της ευημερίας είχε σε μεγάλο βαθμό γίνει πραγματικότητα διαδέχτηκαν η ανακάλυψη νέων μορφών φτώχειας και οι κλυδωνισμοί του 1968. Με την επιδείνωση της κρίσης του 70 εντάθηκε η αμφισβήτηση και η κριτική στο κράτος πρόνοιας. Οι φιλελεύθερες απόψεις, για πολύ καιρό παραμερισμένες, ξαναγύρισαν με νέα ορμή, παραθέτοντας εντυπωσιακά στοιχεία γραφειοκρατικής δυσκαμψίας, έντασης της κοινωνικής ανισότητας, σπατάλης, καταπάτησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ελευθερίας του ατόμου. Μαζί με την ανεργία και τις περικοπές των κοινωνικών δαπανών, ήλθε η αναβίωση της υποστήριξης μεθόδων αυτοβοήθειας και εθελοντικής προσφοράς και η νεοσυντηρητική στροφή, σε θέματα οικογένειας και γυναικών, προς την αυτοβοήθεια και τον εθελοντισμό.

Η μαρξιστική και φεμινιστική κριτική, ο αντιρατσιστικός αγώνας κατήγγειλαν την ταξική, σεξιστική, ρατσιστική πρακτική του κράτους της ευημερίας. Τα κινήματα της ειρήνης και της προστασίας περιβάλλοντος έβαλαν με τη σειρά τους καινούργια ερωτηματικά και αιτήματα για διεύρυνση και αλλαγή της κρατικής παρέμβασης (Στασινοπούλου 2000:56).

Το τέλος της δεκαετίας του 1980 χαρακτηρίζεται από ηπιότερους τόνους, σκεπτικισμό και αναδιάρθρωση του κρατικού μηχανισμού σε θέματα οργάνωσης κοινωνικών υπηρεσιών. Αν και ορισμένες χώρες προχωρούν λιγότερο ή περισσότερο ένθερμα στην ιδιωτικοποίηση ορισμένων υπηρεσιών, ο πολύς θόρυβος γύρω από την περίφημη κρίση του κράτους πρόνοιας καταλαγιάζει. Στο επίκεντρο του προβληματισμού βρίσκεται η αναζήτηση μιας νέας σχέσης κρατικού-ιδιωτικού τομέα και η αύξηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών με λιγότερο κόστος (Στασινοπούλου 2000:58).

Στον Ελλαδικό χώρο οι τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής πρόνοιας δεν περιλαμβάνονταν στις προτεραιότητες των

μεταπολεμικών κυβερνήσεων. Η κυρίαρχη αντίληψη για την ανάπτυξη της χώρας στηρίχθηκε στη θεωρία ότι πρέπει να προηγηθεί η βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη και στη συνέχεια να αντιμετωπιστούν οι όποιες αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις (Σταθόπουλος 1996:29).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το παγκόσμιο τοπίο ήταν ήδη αναπάντεχα διαφορετικό με την κατάρρευση των σοβιετικών καθεστώτων.

Η Ελλάδα επηρεάστηκε σημαντικά από το νέο αυτό παγκόσμιο σκηνικό εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης, εξαιτίας της κρίσης της πολιτικής που βιώθηκε ιδιαίτερα στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και επίσης, εξαιτίας της ιδιαίτερης μείωσης της υπερπολιτικοποίησης της καθημερινής ζωής του πολίτη, αφού είχε καταργηθεί το μέχρι τότε υφιστάμενο πλαίσιο του εθνικού διχασμού.

Πράγματι, πολλές νέες οργανώσεις δημιουργούνται κυρίως σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Το καινούριο χαρακτηριστικό αυτών των οργανώσεων είναι ακριβώς η επιθυμία τους για παρέμβαση όχι μόνο συμπληρωματικά αλλά και ανταγωνιστικά με το κράτος και η δημιουργία μιας διαλεκτικής σχέσης μαζί του. Οργανώσεις διεθνούς συνεργασίας, προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κοινωνικής πρόνοιας, αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, προστασίας περιβάλλοντος, διάδοσης πολιτιστικών χαρακτηριστικών έχουν δημιουργηθεί στη χώρα μας και αναπτύσσουν αυτόνομες δράσεις σε πολλαπλά επίπεδα. Επίσημοι φορείς στην Ελλάδα έχουν καταγράψει πάνω από 35.000 οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σήμερα στη βάση αυτού του νέου τύπου εθελοντισμού. Παράλληλα, πολλές διεθνείς οργανώσεις ανοίγουν παραρτήματα στη χώρα μας (Medecins Sans Frontieres, Medecins du Monde, Greenpeace, WWF, Action Aid) προσφέροντας ένα πιο δομημένο μοντέλο εθελοντισμού (Παπασπυρόπουλος 2001:2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς στη σύγχρονη αντίληψη για την κοινωνική πρόνοια επικρατεί η βασική θέση πως ο θεσμός της κοινωνικής πρόνοιας είναι μία κύρια στρατηγική παρέμβασης η οποία χρησιμοποιείται για την κάλυψη των βασικών – τουλάχιστον – αναγκών και δικαιωμάτων και την αντιμετώπιση και πρόληψη, όπου είναι δυνατό, των κοινωνικών προβλημάτων (Σταθόπουλος 1996:35), θεωρούμε απαραίτητη τη συνοπτική παρουσίαση μιας εννοιολογικής προσέγγισης των παραπάνω όρων. Ταυτόχρονα αναγνωρίζουμε ότι η ικανοποιητική παρουσίαση των προαναφερθέντων όρων θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο ως αντικείμενο μιας ξεχωριστής, ολοκληρωμένης μελέτης.

3.1 ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η έννοια της «ανάγκης» αναφέρεται σε μία αντικειμενικά μετρήσιμη κατάσταση την οποία έχει υποχρέωση η κοινωνία – σύμφωνα με τους ισχύοντες κοινωνικούς κανόνες – να ικανοποιήσει. Γενικά, οι ανάγκες είναι αντικειμενικά γεγονότα, τα οποία μπορούν να επιβεβαιωθούν, ανεξάρτητα μάλιστα από το ίδιο το άτομο. Η μη ικανοποίηση βασικών αναγκών θέτει σε κίνδυνο το άτομο (Σταθόπουλος 1996:48, 56).

Είναι αυτονόητο πως, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο άνθρωπος προσπαθεί να ικανοποιήσει τις ποικίλες ανάγκες οι οποίες είναι μέρος της φύσης του, ή δημιουργούνται από το περιβάλλον στο οποίο ζει. Η κάλυψη αυτών των αναγκών είναι βιοτική προϋπόθεση για την επιβίωση και την ψυχική του ισορροπία.

Ακριβώς επειδή είναι τόσο καθοριστικής σημασίας η ουσιαστική κάλυψη των αναγκών του ανθρώπου, υπάρχει σε κάθε σύγχρονη κοινωνία

ο θεσμός της κοινωνικής πρόνοιας για να καλύπτει τις ανάγκες εκείνων των ατόμων ή ομάδων του πληθυσμού που για κάποιο λόγο αδυνατούν να τις καλύψουν μόνοι τους (Σταθόπουλος 1996:37).

Οι ανάγκες διακρίνονται στις ατομικές και τις κοινωνικές. Οι βασικές ατομικές ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν για να μπορέσει το άτομο να ικανοποιήσει οποιουσδήποτε άλλους σκοπούς. Οι βασικές ατομικές ανάγκες μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο ζεύγη. Το πρώτο αναφέρεται στις ανάγκες για επιβίωση / υγεία και το δεύτερο αναφέρεται στην ανάγκη για αυτονομία / μάθηση. Αναλυτικότερα:

Η ικανοποίηση των αναγκών θα πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη του ατόμου (βιολογικού όντος) σε πρόσωπο (κοινωνικό όν). Το άτομο – ως πρόσωπο – πρέπει να έχει τη δική του ταυτότητα και την αυτονομία να επιλέξει σκοπούς τους οποίους αναλαμβάνει να εκπληρώσει.

Εκτός από την επιβίωση, συντελεί και η υγεία στην ανάδειξη της προσωπικότητας και είναι μία βασική ανάγκη και προϋπόθεση για δράση. Όταν έχουν ικανοποιηθεί οι δυο αυτές βασικές ατομικές ανάγκες επιβίωσης / υγείας, ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να αναλάβει πρωτοβουλίες και δραστηριότητες.

Το άλλο ζεύγος βασικών ατομικών αναγκών (αυτονομία / μάθηση), πρέπει να ικανοποιηθεί για να μπορεί ο άνθρωπος να αναλάβει δράση. Με τον όρο αυτονομία εννοείται η δημόσια και ιδιωτική αίσθηση του εαυτού καθώς επίσης και η ανάπτυξη της ικανότητας των ατόμων να θέτουν στόχους και τις αναγκαίες στρατηγικές για την επιτυχία αυτών των στόχων. Η αυτονομία αποκτάται μέσα από τη δυνατότητα για μάθηση. Άλλωστε και η μάθηση είναι μία κοινωνική διαδικασία.

Εκτός από τις ατομικές ανάγκες υπάρχουν και οι κοινωνικές ανάγκες, οι οποίες είναι η παραγωγή, η αναπαραγωγή, ο πολιτισμός και η επικοινωνία και η πολιτική εξουσία. Οι τέσσερις αυτές βασικές κοινωνικές ανάγκες αποτελούν το απαραίτητο δομικό πλαίσιο για την ομαλή λειτουργία της

κοινωνίας, ώστε να είναι δυνατή η ικανοποίηση των βασικών ατομικών αναγκών (Σταθόπουλος 1996:52 – 53, 56).

Η ικανοποίηση των αναγκών σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο οδηγεί στην ανθρώπινη απελευθέρωση και την ανάδειξη του νου σε μία ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Πίνακας: Ατομικές και κοινωνικές ανάγκες

	Θεωρητικές γενικές ανάγκες	Η βελτιστοποίηση των γενικών αναγκών μέσα στην Ιστορία
Ατομικές Ανάγκες	1. Επιβίωση / Υγεία Αυτονομία / Μάθηση	3. Ανθρώπινη Απελευθέρωση
Κοινωνικές Ανάγκες	2. Παραγωγή Αναπαραγωγή Επικοινωνία Πολιτική Εξουσία	4. Επικοινωνιακές, συνταγματικές – δικαιωματικές & οικολογικές προϋποθέσεις για ανθρώπινη απελευθέρωση

Πηγή: Critical Social Policy, No. 10 1984:10

Η έννοια της «ανάγκης» σε θεωρητικό επίπεδο είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, η δε χρησιμότητά της για τη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής αμφισβητείται από αναλυτές όλου του φάσματος των πολιτικών ιδεολογιών. Πέρα από ένα ελάχιστο όριο – στο οποίο όλοι συμφωνούν – για το τι είναι απαραίτητο απόλυτα για την επιβίωση και την ελεύθερη δράση του ατόμου, στον προσδιορισμό του τι θεωρεί κάθε κοινωνία ως βασική ανάγκη του ατόμου (που πρέπει να αντιμετωπίσει) υπεισέρχονται πολιτικές, ηθικές, κοινωνικές παράμετροι.

Παρ'όλα αυτά, στην καθημερινή πρακτική των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας η έννοια της «ανάγκης» αποτελεί βασικό κριτήριο για την ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών (Σταθόπουλος 1996:56).

Εξετάζοντας το θέμα της κάλυψης των αναγκών του ανθρώπου από τη σκοπιά των κοινωνικών υπηρεσιών και των κοινωνικών λειτουργιών, στην Ελλάδα ειδικότερα, η Ταυλαρίδου – Καλούτση (1961:72-74) κάνει τις εξής

ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις: «... οι υλικές, οι συναισθηματικές και ηθικές ανάγκες συνυπάρχουν στην αυτή ανθρώπινη κατάσταση, είναι άρρηκτα δεμένες και έχουν ίση σπουδαιότητα και αξία, και είναι εξωπραγματικό για τον κοινωνικό λειτουργό να επιχειρεί να τις προσεγγίζει σαν δύο ξεχωριστές κατηγορίες αναγκών όταν εργάζεται με άτομα ή ομάδες...».

Κάνει επίσης μία δεύτερη διαπίστωση, ότι δηλαδή, από πολύ νωρίς φτάνει ένας κοινωνικός λειτουργός στο συμπέρασμα πως «κάθε φορά που ένα άτομο ή ομάδα ή κοινότητα ευρίσκονται αντιμέτωποι με το πρόβλημα της καλούμενης ανάγκης υλικής ή συναισθηματικής, αντιδρούν με πολλούς διαφορετικού τρόπους, οι οποίοι μάλιστα, ίσως εκ πρώτης όψεως, τουλάχιστον, φαίνονται παράλογοι ή λίγο ως πολύ εύστοχοι (Ταυλαρίδου – Καλούτση 1961:72-74).

Για να επιτύχει ο κοινωνικός λειτουργός ή άλλος επαγγελματίας πρόνοιας την κάλυψη αναγκών ανθρώπων, οι οποίοι από μόνοι τους δεν το έχουν επιτύχει, πρέπει να γνωρίζει με ποιον τρόπο θα προσφέρει βοήθεια χωρίς να μειώνει την ικανότητά τους για αυτενέργεια. Πέρα από την κάλυψη των όποιων υλικών αναγκών, τα άτομα ζητούν αναγνώριση, σεβασμό της αξιοπρέπειας, αποδοχή και ασφάλεια (Σταθόπουλος 1996:43).

Σύμφωνα με τον Jones, σε πολλούς επικρατεί η εντύπωση ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες ασχολούνται με την ικανοποίηση αναγκών και ότι οι ανάγκες αποτελούν τη βάση για τη διεκδίκηση δικαιωμάτων και συνεπώς, μπορούμε να υποθέσουμε πως, ό,τι θεωρείται ως αντικείμενο ενδιαφέροντος για τις κοινωνικές υπηρεσίες, θα πρέπει να είναι διακαίωμα. Όμως, η σχέση μεταξύ αναγκών και δικαιωμάτων δεν είναι καθόλου απλή.

Όσο και αν δεν είναι απλή η παραπάνω σχέση, ωστόσο δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί. Η δυσκολία έγκειται κυρίως στις διαφωνίες που υπάρχουν ως προς το επιθυμητό επίπεδο ικανοποίησης, και ως προς το ποιοι μηχανισμοί είναι πλέον κατάλληλοι για την ικανοποίηση των αναγκών (Σταθόπουλος 1996:59).

Οι λόγοι για τους οποίους έγινε προσπάθεια να παρουσιαστούν οι βασικές ανάγκες του ατόμου ως δικαιώματα συνοψίζονται στα εξής:

α) Η διεκδίκηση ενός δικαιώματος δεν αφήνει περιθώρια διακριτικών ευχέρειας στην πολιτεία. Πρέπει να το ικανοποιήσει. Όταν μία ανάγκη ανάγεται σε δικαίωμα, τότε οι πολίτες δεν απαιτούν αλλά απαιτούν την ικανοποίησή τους.

β) Η έννοια του δικαιώματος εμπεριέχει και το στοιχείο του εξαναγκασμού της πίεσης για την εφαρμογή του.

γ) Όταν μία ανάγκη αναγνωρίζεται ως δικαίωμα, τότε περιορίζεται η δυνατότητα να θεωρηθεί η ικανοποίηση αυτής της ανάγκης ως κοινωνικό στίγμα. Συνεπώς, οι χρήστες μιας υπηρεσίας ή οι αποδέκτες μιας παροχής δεν έχουν την αίσθηση ότι είναι κατώτεροι κατά κάποιο τρόπο από τους άλλους πολίτες (Σταθόπουλος 1996:59-60).

3.2 ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στη σύγχρονη εποχή και ιδιαίτερα από την αρχή του 1960 παρατηρείται μία αυξανόμενη τάση διεκδίκησης δικαιωμάτων για ποικίλους λόγους και από διαφορετικές κατηγορίες ανθρώπων (ΗΠΑ, Γαλλία κ.α.).

Μπορούμε να διακρίνουμε τα δικαιώματα σε ορισμένες κατηγορίες. Από αυτές δύο συνιστούν «αναγνωρισμένες» κατηγορίες δικαιωμάτων και περιλαμβάνουν: η πρώτη τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και η δεύτερη τα οικονομικά, κοινωνικά τα οποία δεν έχουν ακόμη – όχι όλα – αναγνωριστεί ως δικαιώματα με τη νομική έννοια του όρου και μπορούν να ονομαστούν ως «νέα δικαιώματα».

Ανάμεσά τους περιλαμβάνονται το δικαίωμα που συνηθίζεται να λέγεται «ποιότητα ζωής», το δικαίωμα για την προστασία και πρόληψη από τους κινδύνους της πυρηνικής ενέργειας κ.α. (Μανωλοπούλου – Βαρβιτσιώτη 1986:15).

Όσον αφορά τις πηγές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα πρέπει να διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες: σε εκείνες που βρίσκονται στην εσωτερική δικαιοταξία κάθε κράτους (Σύνταγμα, έθιμα) και σε εκείνες που βρίσκονται στη διεθνή (Καταστατικός Χάρτης των Η.Ε. , Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα ανθρωπίνια δικαιώματα κ.α.) (Μανωλοπούλου – Βαρβιτσιώτη 1986:17).

Η Γενική Συνέλευση των Ενωμένων Εθνών με βάση τη σκέψη ότι το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο είναι η αναγνώριση της σύμφυτης σε όλους τους ανθρώπους αξιοπρέπειας, όπως και των δικαιωμάτων τους που είναι για όλους ίσα και αναφαίρετα, διακηρύσσει το 1948 στο Παρίσι την *οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* ως το κοινό ιδανικό που πρέπει να επιδιώκεται από όλους τους λαούς και όλα τα Έθνη, με σκοπό όλα τα άτομα και όργανα της κοινωνίας, έχοντας πάντα στο νου τους αυτή τη διακήρυξη, να προσπαθούν με την

παιδεία και τη διδασκαλία να καλλιεργούν το σεβασμό στα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ανθρώπου και να εξασφαλίζουν με προοδευτικά μέτρα στα Έθνη και τον κόσμο ολόκληρο την αναγνώριση και την εφαρμογή τους με τρόπο γενικό και αποτελεσματικό, τόσο στους λαούς των Κρατών, που είναι μέλη του Οργανισμού, όσο και στους λαούς που ζουν σε εδάφη της δικαιοδοσίας τους.

Άρθρο 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και έχουν την υποχρέωση να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης.

Άρθρο 2

Ο καθένας μπορεί να διεκδικεί όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που περιέχονται στη Διακήρυξη αυτή, χωρίς καμία διάκριση και ειδικότερα χωρίς διάκριση που να βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την πολιτική ή κάθε άλλη γνώμη, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, την προσέλευση ή κάθε άλλη κατάσταση (Κιουλκιολής 1992:57-58) .

Ένας από τους πιο σημαντικούς σταθμούς στην εξέλιξη των κοινωνικών θεσμών αποτελεί η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που συντάχθηκε από την Επιτροπή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του οικονομικού και κοινωνικού συμβουλίου του ΟΗΕ και ψηφίστηκε στις 10/12/1984 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (Πανουτσοπούλου 1984:159).

Η πράξη αυτή αποτελεί τομή στην ιστορία της ανθρωπότητας επειδή για πρώτη φορά:

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγορεύονται σε παγκόσμια αξία, αφού όλες οι χώρες μέλη του ΟΗΕ έχουν προσυπογράψει την Οικουμενική Διακήρυξη.

- Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανατίθεται στη διεθνή κοινότητα, στην οποία λογοδοτούν τα επιμέρους κράτη, εκχωρώντας έτσι μέρος της κρατικής εξουσίας τους. Τα ανθρώπινα δικαιώματα παύουν να είναι και «εσωτερική υπόθεση» της κάθε χώρας και κάθε κυβέρνησης.

- Ο ΟΗΕ αναγορεύεται στο θεσμικό παγκόσμιο προστάτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Η Οικουμενική Διακήρυξη γίνεται η απαρχή ενός διεθνούς νομοθετικού πλέγματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που ενσωματώνεται στη νομοθεσία κάθε χώρας που το επικυρώνει. Το πλέγμα αυτό, που συνεχώς επεκτείνεται και εξειδικεύεται, αποτελεί τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα δικαιώματα αυτά αποτελούν τη βάση για περιφερειακές διεθνείς νομοθεσίες, για εθνικά συντάγματα και για τη δράση πολλών μη κυβερνητικών οργανώσεων (Καθημερινή – Επτά Ημέρες 1998:2).

Στην πράξη όμως δεν θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η Οικουμενική Διακήρυξη έλυσε το πρόβλημα της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει επεκτείνει σε περισσότερες χώρες το δημόσιο έλεγχο και το εύρος των διαδικασιών της. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις συμμετέχουν με αυξανόμενο ρυθμό στις εργασίες που έχουν οριστεί από την επιτροπή και τις υποεπιτροπές.

Σήμερα, μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το διεθνές σύστημα των δικαιωμάτων του ανθρώπου έγκειται στην επιβεβαίωση της παγκοσμιότητάς του. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 αρχίζει να διενεργείται εκτεταμένη συζήτηση σχετικά με το κατά πόσο τα δικαιώματα του ανθρώπου έχουν χαρακτήρα πραγματικά οικουμενικό ή αν η σχετική αξία τους εξαρτάται από το κοινωνικό πλαίσιο της (Φίλιπ Όλεστον 1995: 24-25).

3.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ

«Μία ορισμένη κατάσταση που εκλαμβάνεται και πιστεύεται από ένα σημαντικό αριθμό ατόμων σαν αιτία κοινωνικών δεινών και ανωμαλίας. Τα μόνιμα κοινωνικά προβλήματα στις περισσότερες δυτικές κοινωνίες είναι η νεανική εγκληματικότητα, το έγκλημα γενικά, ο αλκοολισμός, η αυτοκτονία, το διαζύγιο, οι ενδοομαδικές προκαταλήψεις και διακρίσεις, η ανεπάρκεια στέγης κ.α.» (Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια Χ. Πάτση 1980:368).

Με τον όρο κοινωνικό πρόβλημα υποδηλώνεται μία κατάσταση που προκαλεί δυσφορία σε ένα σημαντικό τμήμα του κοινωνικού συνόλου. Από την άλλη μεριά, μια κατάσταση προκαλεί δυσφορία όχι μόνο γιατί ενοχλεί ή είναι ανεπιθύμητη αλλά και γιατί δεν αντιμετωπίζεται σωστά ή έγκαιρα ή διότι δεν προλαμβάνεται η εμφάνισή της. Η δυσφορία εκφράζει τελικά μία αρνητική αξιολόγηση των υφιστάμενων σχέσεων ή της συλλογικής ενέργειας ή της συλλογικής ενέργειας που παράγει, συντηρεί / επιτείνει μια δυσάρεστη κατάσταση και εκδηλώνει, έτσι, μία διατάραξη ή κάμψη της κοινωνικής συνοχής.

Μία κατάσταση προκαλεί δυσφορία γιατί δεν ανταποκρίνεται προς αυτό που θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι. Αυτό σημαίνει ότι μία κατάσταση κρίνεται ανεπιθύμητη και απορριπτέα είτε γιατί είναι αυτή που είναι, είτε γιατί αξιολογείται με νέο τρόπο ύστερα από μία αλλαγή των αντιλήψεων για το τι είναι επιθυμητό και εφικτό. Τα περισσότερα ίσως από τα κοινωνικά προβλήματα στις σύγχρονες κοινωνίες οφείλονται στην μεταβολή των στάσεων απέναντι στις σχέσεις και στα πράγματα (Τσαούσης 1998:125-126).

Οι κοινωνιολόγοι έχουν κατατάξει τα κοινωνικά προβλήματα σε πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και γενικά

τα στελέχη κοινωνικής πρόνοιας ασχολούνται με την αντιμετώπιση κυρίως των δευτερογενών και τριτογενών προβλημάτων. Η επίλυση των βασικών κοινωνικών προβλημάτων, όπως η φτώχεια, οι φυλετικές διακρίσεις κ.α. εξαρτάται πρωτίστως από τη γενικότερη κοινωνική και οικονομική πολιτική ενός κράτους.

Πίνακας: Κατάταξη Κοινωνικών Προβλημάτων

Βασικά Προβλήματα	Δευτερογενή Προβλήματα	Τριτογενή Προβλήματα	
Φτώχεια	Άθλιες στεγαστικές συνθήκες	Αντικοινωνικές τάσεις & τρόποι συμπεριφοράς. Καταχρήσεις (αλκοόλ, ναρκωτικών).	
	Εγκατάλειψη οικογενειακής στέγης	Οικονομική εξάρτηση. Οικογένειες με ένα γονέα.	
	Κακή διατροφή	Ασθένεια. Νοητική καθυστέρηση. Γενετικές ανωμαλίες. Απάθεια.	
	Ανεπαρκής εκπαίδευση	Έλλειψη προετοιμασίας για βιοποριστικό επάγγελμα. Έλλειψη προετοιμασίας για υπεύθυνη κοινωνική συμμετοχή.	
	Πόλεμος	Θάνατος, Αναπηρία	Πένθος, χηρεία, ορφάνια. Οικονομική εξάρτηση. Επαγγελματικές δυσκολίες. Μείωση εισοδήματος.
		Καταστροφή Φυσικού πλούτου	Στέρηση των αναγκαίων. Αύξηση κόστους ζωής. Υποβάθμιση ποιότητας ζωής.
		Μετακίνηση Πληθυσμών	Ξερίζωμα, προσφυγιά, Εγκαταλείψεις.
Προκαταλήψεις		Μειονότητες. Αποξένωση – Απομόνωση. Δυσκολίες προσαρμογής.	
Διακρίσεις Φυλετικές, φύλου. Θρησκευτικές, Κοινωνικές.	Αλλοτρίωση	Φόβος. Περιθωριακή διαβίωση.	
	Σύγκρουση	Βίαη συμπεριφορά.	

Πηγή: Παπαφλέσσα 1984

Το σύγχρονο κοινωνικό πρόβλημα που είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών, ιδεολογικών, έγινε περισσότερο σύνθετο και δισεπίλυτο από τις νέες συνθήκες της ζωής και την πολιτιστική κρίση της εποχής μας. Για να αντιμετωπιστεί από τις κοινωνίες πρέπει να αναλυθεί σωστά από το πλήθος των παραγόντων που το συνθέτουν και να δοθεί σε αυτούς τους παράγοντες η κατάλληλη λύση (Πανουτσοπούλου 1984:138).

Στην άλλη όψη του συστήματος, διαφαίνεται ότι η ανάληψη δράσης για τη συνειδητοποίηση ή για τη λύση του προβλήματος είναι στην ουσία της μία πράξη επίκλησης του κοινωνικού δεσμού και της ανάγκης διατήρησης της κοινωνικής συνοχής. Όπως η διορθωτική ή προληπτική παρεμβατική ενέργεια που αναλαμβάνει το κοινωνικό σύνολο, σε σχέση με το συγκεκριμένο πρόβλημα, είναι μία πράξη που οδηγεί στη χαλάρωση της έντασης και στην ανασύνταξη της κοινωνικής συνοχής σε νέα βάση. Στις σύγχρονες κοινωνίες η παρεμβατική αυτή ενέργεια ονομάζεται πολιτική (Τσαούσης 1998:126).

Τελικά, το κράτος ανταποκρίνεται στα κοινωνικά προβλήματα - εφόσον αυτά είναι συγκεκριμένα και υπάρχουν διαθέσιμες λύσεις - διαμορφώνοντας προγράμματα δράσης. Αλλά η παρέμβαση αυτή του κράτους συχνά συναντά τις αντιδράσεις ισχυρών συντεχνιακών ή άλλων κοινωνικών ομάδων / μέσων με αποτέλεσμα να ακυρώνεται στην πράξη η κοινωνική πολιτική (Σταθόπουλος 1996:98).

3.4 ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ – **ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ**

ΟΡΙΣΜΟΣ

Φιλανθρωπία είναι η επιστήμη και η τέχνη της ανιδιοτελούς, εθελοντικής και δωρεάν παροχής υλικής, ηθικής και διανοητικής βοήθειας στον πάσχοντα συνάνθρωπο, που σκοπό έχει την αποκατάσταση της ισορροπίας, και την ανάσταση της ελπίδας, της πίστης και της αγάπης στον άνθρωπο (Πηγή: Ινστιτούτο Φιλανθρωπίας (Ι.Φ.)).

Ο παγκόσμιος νόμος της φιλίας εκδηλώνεται ως ο παράγοντας εκείνος της ζωής που *υφαίνει και ενισχύει τον συλλογικό ιστό* της ανθρώπινης κοινωνίας, μεγαλύτερης ή μικρότερης. Σε αυτό οι ανθρωπολόγοι και οι κοινωνιολόγοι μπορούν να βρουν μία φυσική εξήγηση του σχηματισμού των ευρύτερων ή στενότερων συλλογικών δομών (κοινωνία, οικογένεια κ.τ.λ.).

Η φιλανθρωπία αποτελεί την ειδικότερη έκφραση του νόμου της φιλίας, που κάνει αισθητή την παρουσία του όταν και όπου ο συλλογικός ιστός τραυματίζεται, με τον πόνο, τη δυστυχία και την αδικία.

Η φιλία λοιπόν, ως φιλανθρωπία πλέον, επουλώνει και αποκαθιστά τον συλλογικό ιστό, μέσω των ουσιών *της ενότητας, της αμοιβαιότητας και της αλληλεγγύης*, δίνοντας έτσι νέες ευκαιρίες στις ανθρώπινες συλλογικότητες για να μάθουν από τα λάθη τους και όχι μόνο απλά να επιβιώσουν αλλά και να ευτυχίσουν.

Η φιλανθρωπία εμφανίζεται ως *κίνητρο και ανάγκη* που αναδύεται μέσα στον άνθρωπο.

Το φιλανθρωπικό κίνητρο, μπροστά στην έκκληση για βοήθεια, πλημμυρίζει τον άνθρωπο και γεννά μέσα του τον *εθελοντισμό*, που είναι η αυθόρμητη και ανιδιοτελής θέληση και απόφαση για βοήθεια προς τον πάσχοντα άνθρωπο. Η ανθρωπιστική βοήθεια είναι η συγκεκριμένη δράση που συσσωρεύει την αναγκαία για τον πάσχοντα άνθρωπο βοήθεια σε ύλη

και σε ενέργεια, από το περίσσειμα ή το υστέρημα των φιλόνηρων εθελοντών, για να την προσφέρει, χωρίς αντάλλαγμα και χωρίς προτίμηση, σε εκείνους που την έχουν ανάγκη.

Η Φιλανθρωπία, κίνημα παγκόσμιο έχει σκοπό να αφυπνίσει μέσα σε κάθε άνθρωπο την υγιή ανάγκη της φιλίας, της αμοιβαιότητας και της προσφοράς, απαλλαγμένη από κάθε φόβο ή συμφέρον, τόσο απλά και αυθόρμητα, όπως η ζωή, όταν ανεμπόδιστα κυλάει μέσα μας.

Καθώς η αίσθηση της φιλανθρωπίας βρίσκεται μέσα σε κάθε άνθρωπο, ως μία φυσική, ηθική και λογική προδιάθεση, η αποκατάσταση της έμφυτης γνώσης της φιλανθρωπίας στο ανθρώπινο συνειδητό επιτυγχάνεται μέσω της ανθρωπιστικής παιδείας, απαλλαγμένη από προκαταλήψεις και δόγματα, συμβατικότητες, που φυλακίζουν τον ελεύθερο στοχασμό και αλλοιώνουν τη συνείδηση και την προσωπικότητα.

Η έμφυτη ικανότητα της φιλανθρωπίας καλλιεργείται μέσα από την άσκηση του εθελοντισμού, που σφυρηλατεί όλες τις αρετές της προσωπικότητας, επανενσωματώνοντας το άτομο στη συλλογικότητά του (Πηγή: Ινστιτούτο Φιλανθρωπίας (Ι.Φ.)).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

4.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

4.1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ

«Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή δια μέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη, προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας, αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης» (Ανθόπουλος, 2000:23).

4.1.2. ΜΟΡΦΕΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τον Ανθόπουλο (2000), τα πεδία παρέμβασης των εθελοντικών οργανώσεων είναι πολλαπλά και διαφορετικά μεταξύ τους και αρκετές οργανώσεις δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε διαφορετικά πεδία.

Υπάρχουν πολλές μορφές «εθελοντισμού» και η κάθε μία εμφανίζεται με δική της έκφραση και τρόπο δράσης, κοινό χαρακτηριστικό όλων όμως είναι η συνδρομή τους στην πραγματοποίηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών, τα οποία για διάφορους λόγους, νομικούς ή πραγματικούς, δεν βρίσκουν επαρκή ή αποτελεσματική ικανοποίηση ή απαιτούν για την προστασία και την προαγωγή τους την κινητοποίηση των εθελοντικών ενεργειών της κοινωνίας (Ανθόπουλος 2000:82).

Αρχικά, υπάρχει ο *κοινωνικός εθελοντισμός* ως υπηρεσία σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως η παροχή υπηρεσιών σε άτομα τρίτης ηλικίας,

σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σε οικογένειες που βρίσκονται σε συνθήκες κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού, σε άτομα εξαρτημένα από ναρκωτικές ουσίες, σε φυλακισμένους, σε οροθετικούς και ασθενείς του Aids και σε λοιπές μειονεκτούσες ομάδες, όπως άτομα με θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, μετανάστες, αθίγγανους, εκδιδόμενες γυναίκες κ.τ.λ.

Η προσφορά εθελοντικής υπηρεσίας έχει πολλές μορφές δράσης: συνοδεία, βοήθεια στο σπίτι, εμπύχωση, πρόληψη, δωρεά αίματος, μεταφορά ασθενών, επανένταξη, ψυχαγωγία, νομική βοήθεια κ.λ.π.

Υπάρχει επίσης και ο *διεθνής εθελοντισμός*: ως προσφορά αλληλεγγύης και γνώσης στις χώρες του Τρίτου κόσμου ή ανθρωπιστικών υπηρεσιών στις ζώνες πολεμικών συγκρούσεων.

Σε ανάπτυξη βρίσκεται επίσης ο *περιβαλλοντικός εθελοντισμός*, μέσω της ανάπτυξης πρωτοβουλιών για την καθαριότητα των δασών και των παραθαλάσσιων περιοχών, της οργάνωσης προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης των παιδιών και των νέων κ.τ.λ.

Παράλληλα αναπτύσσεται ο *εθελοντισμός πολιτικής άμυνας*, κυρίως με τη μορφή φύλαξης των δασών και πρώτων ενεργειών για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών.

Τέλος, υπάρχει ο *πολιτιστικός εθελοντισμός*, η οργάνωση από νεανικές κυρίως εθελοντικές οργανώσεις πολιτιστικών, θεατρικών, μουσικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που εκφράζουν τη νεανική φαντασία και δημιουργικότητα, πέρα από τη λογική της αγοράς και του κέρδους (Σφηκάκης, 1999:41-42).

4.1.3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ – ΡΟΛΟΙ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Ο εθελοντισμός, ανεξάρτητα από τη μορφή την οποία παίρνει, έχει να επιτελέσει τρεις κυρίως ρόλους ή λειτουργίες που παράλληλα εξηγούν την ύπαρξή του στα πλαίσια της κοινωνίας:

α) Παροχή υπηρεσιών στους συνανθρώπους κατά τρόπο άμεσο και με ελάχιστη γραφειοκρατία, σε αντίθεση με τις κρατικές υπηρεσίες προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών που συχνά μπλεγμένες μέσα στο δαίδαλο της γραφειοκρατίας δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν άμεσα στις επείγουσες ανάγκες ανθρώπων που συχνά δεν έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση για να απευθυνθούν σε αυτές.

β) Προσφορά υπηρεσιών διαμεσολάβησης ανάμεσα στους πολίτες και στα διάφορα όργανα της κεντρικής εξουσίας π.χ. παροχή πληροφόρησης στους πολίτες για τον τρόπο της επαφής και της διεκδίκησης των αιτημάτων τους από τα διάφορα όργανα της αχανούς γραφειοκρατίας που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες κοινωνίες.

γ) Δίνει τη δυνατότητα στους εθελοντές να εκφράσουν αλτρουιστικά συναισθήματα και τη χαρά και την ικανοποίηση που δίνει η αφιλοκερδής προσφορά υπηρεσιών προς τους συνανθρώπους της (Δαουτόπουλος, 1995:182).

4.1.4. ΑΡΧΕΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

1. Αρχή της ελευθερίας. Ο εθελοντισμός είναι δικαίωμα που βασίζεται στην ελεύθερη θέληση του ανθρώπου και αξιοποιεί την πρωτοβουλία της προσωπικότητάς του.

2. Η αρχή της θέλησης. Η θέληση του εθελοντή, συνδεδεμένη με την καρδιά του, συνδέει τη δημιουργική φαντασία του με μία δυναμική δράση.

3. Η αρχή της ανιδιοτέλειας. Οι εθελοντές εργάζονται από εσωτερική παρόρμηση, με χαρά και αφιέρωση, χωρίς οποιαδήποτε αμοιβή ή προσωπικό συμφέρον. Ο εθελοντισμός βασίζεται στην προσφορά χωρίς αντάλλαγμα.

4. Η αρχή της επαγγελματικής συνείδησης. Ο εθελοντής αξιοποιώντας τις μεθόδους, τις γνώσεις και τις εμπειρίες της τέχνης και της επιστήμης, αναβιβάζει την ερασιτεχνική προσπάθεια σε ένα ανθρωπιστικό επαγγελματισμό.

5. Η αρχή της αποτελεσματικότητας. Ο εθελοντισμός οφείλει να είναι αποτελεσματικός στην επίτευξη των στόχων του. Το έργο του μετράται από τα δημιουργικά αποτελέσματα, την αυτοδυναμία και την αναβάθμιση που πετυχαίνει στο επίπεδο του ανθρώπου, της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος.

6. Η αρχή της συνεργασίας. Οι εθελοντές συνεργάζονται μεταξύ τους, πέρα από κάθε ανταγωνισμό, στα πλαίσια της ανομοιότητας των προσπαθειών τους και του κοινού σκοπού.

7. Η αρχή της αγάπης. Η αγάπη είναι το βαθύτερο κίνητρο και το θεμέλιο του εθελοντισμού, το κύριο μέσο κάθε εθελοντικής προσπάθειας, χωρίς την οποία όλες οι ανωτέρω αρχές δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν.

8. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι *ο ερασιτέχνης* ζει με τον έρωτα για το αντικείμενο του ενδιαφέροντός του, και με αυτό τον τρόπο ικανοποιεί μία δική του ανάγκη. *Ο επαγγελματίας* ζει με τη συνέπεια της εργασίας του, χρήσιμη στους άλλους, και με αυτό τον τρόπο ικανοποιεί μία ανάγκη, δική του και των άλλων. *Ο εθελοντής* ζει με τον έρωτα και τη συνέπεια της προσφοράς του και με αυτό τον τρόπο υπηρετεί και ικανοποιεί μία ανώτερη συλλογική ανάγκη, πέρα από κάθε ατομικό ενδιαφέρον ή συμφέρον (ΠΗΓΗ: Ομοσπονδία Εθελοντικών Μ.Κ.Ο. Ελλάδος).

4.1.5. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

- Να αναγνωρίζουν σε κάθε άνδρα, γυναίκα ή παιδί το δικαίωμα να συνεταιρίζεται ελεύθερα, ανεξάρτητα από τη φυλή, τη θρησκεία, τη φυσική, την κοινωνική και οικονομική του κατάσταση.

- Να σέβονται την αξιοπρέπεια και το πολιτιστικό επίπεδο του ατόμου.

- Να προσφέρουν ανιδιοτελώς βοήθεια και εξυπηρέτηση είτε ως άτομα είτε ως μέλη μιας οργάνωσης, με πνεύμα αδελφοσύνης και συντροφικότητας.

- Να λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες του ατόμου και της κοινότητας και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του συλλόγου για την αντιμετώπισή τους.

- Να αποβλέπουν στον εθελοντισμό ως μέσο ανάπτυξης της προσωπικότητας, δημιουργίας σχέσεων φιλίας, νέων δραστηριοτήτων και βελτίωση των προσωπικών δυνατοτήτων, ενθαρρύνοντας την ατομική πρωτοβουλία και δημιουργικότητα και επιτρέποντας στο εξυπηρετούμενο άτομο να αυτενεργεί και όχι να αποδέχεται παθητικά τις υπηρεσίες ως χρήστης και καταναλωτής τους.

- Να καλλιεργούν το πνεύμα της υπευθυνότητας και να ενθαρρύνουν την οικογενειακή, κοινωνική και διεθνή αλληλεγγύη.

Με βάση αυτές τις αρχές οι εθελοντές οφείλουν:

- Να ενθαρρύνουν την προσωπική συμμετοχή ώστε να μετατραπεί ο εθελοντισμός σε μαζικό κίνημα.

- Να προσπαθούν με όλες τους τις δυνάμεις να στηρίξουν τις οργανώσεις τους, προωθώντας υπεύθυνα τους στόχους τους και υιοθετώντας την πολιτική και τον τρόπο λειτουργίας τους.

- Να δεσμεύονται για την εκπλήρωση των καθορισμένων υποχρεώσεων τους, ανάλογα με τις δυνατότητες, το χρόνο που διαθέτουν και τις ευθύνες που έχουν αναλάβει.

- Να συνεργάζονται με πνεύμα αμοιβαίας κατανόησης και αλληλοσεβασμού με όλα τα μέλη της οργάνωσης στην οποία ανήκουν.

- Να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται.

- Να δεσμεύονται από το απόρρητο στην άσκηση των εθελοντικών τους καθηκόντων (ΠΗΓΗ: Ομοσπονδία Εθελοντικών Μ.Κ.Ο. Ελλάδος).

4.1.6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Άτομα τα οποία χαρακτηρίζονται από ένα επίπεδο εκπαίδευσης και από μία μεσαία και ανώτερη κοινωνική κατάσταση είναι διατεθειμένα να προσφέρουν εθελοντική εργασία. Πρόκειται για το τμήμα εκείνο του πληθυσμού που μπορεί όχι μόνο να υπολογίζει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο κουλτούρας και εισοδήματος αλλά και να αντιμετωπίζει με θετικό τρόπο τη ζωή.

Μεγαλύτερες πιθανότητες να ασχοληθεί με τη λύση προβλημάτων άλλων έχει ένα άτομο που ζει και απολαμβάνει ευνοϊκότερες κοινωνικο-πολιτιστικές συνθήκες, που η κύρια ασχολία του δεν είναι τα προβλήματα της επιβίωσης και το οποίο εμφανίζεται να είναι, υποκειμενικά και αντικειμενικά, περισσότερο ευνοημένο. Θα πρέπει ωστόσο, να αναγνωρίσουμε ότι η «εύνοια» συνδέεται περισσότερο από οτιδήποτε άλλο με την πολιτιστική παιδεία του δρώντος ατόμου.

Η διαθεσιμότητα για εθελοντική δράση υπερισχύει μεταξύ των υπαλλήλων και των εκπαιδευτικών, ενώ λιγότερο συναντάται στις νοικοκυρές, στους εργάτες και μεταξύ όσων έχουν επαγγέλματα που απαιτούν περισσότερη φροντίδα και ευθύνη (Κατσουρός, 1999: 35-36).

Η Στασινοπούλου αναφέρει ότι αν θέλουμε να αναπτύξουμε την εθελοντική προσφορά, να προσελκύσουμε περισσότερα μέλη, να κάνουμε την παρουσία του εθελοντισμού πιο αποτελεσματική και ολοκληρωμένη, πρέπει να κατανοήσουμε τα κίνητρα της συγκεκριμένης αυτής συμπεριφοράς (Στασινοπούλου 1994:4).

Τα *κίνητρα* λοιπόν που είναι υπεύθυνα για την προσέλκυση των ατόμων στις εθελοντικές οργανώσεις και που τα ωθούν με ελεύθερη βούληση να αναλάβουν καθήκοντα και να υπηρετούν κοινούς στόχους είναι τα εξής:

- Η εποικοδομητική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
- Η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο.

- Η απόκτηση καινούργιων δεξιοτήτων και άσκηση των επιδεξιοτήτων.

- Η κοινωνική αλτρουιστική καταξίωση.

- Η συμβολή στην αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων.

- Η ανάπτυξη της συλλογικότητας ενάντια στην αποξένωση και τον ατομικισμό.

- Η ανάπτυξη της προσωπικότητας.

- Η έλλειψη ικανοποίησης από τον τρόπο λειτουργίας των υπαρχουσών δομών.

4.2 Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο εθελοντισμός αποτελεί ένα φαινόμενο που αλλάζει διαρκώς περιεχόμενο, όψη, μεθόδους και πεδία παρέμβασης, ακολουθώντας τις εξελισσόμενες ανάγκες και απαιτήσεις της κοινωνίας, στις οποίες επιχειρεί να ανταποκριθεί (Ανθόπουλος, 2000:23).

Τα τελευταία χρόνια, η παρουσία του οργανωμένου εθελοντισμού, δηλαδή της οργανωμένης παροχής υπηρεσιών δια μέσου της εθελοντικής εργασίας, γίνεται ολοένα και πιο αισθητή στην ελληνική κοινωνία.

Χαρακτηριστικά δείγματα της παρουσίας αυτής είναι:

- Η αύξηση του αριθμού των οργανώσεων που έχουν ως κύριο ή και αποκλειστικό σκοπό την παροχή εθελοντικής εργασίας από οργανώσεις που ασκούν ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων.

- Το ζωηρό ενδιαφέρον που δείχνουν απέναντι στις οργανώσεις αυτές και στις εθελοντικές τους δραστηριότητες τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και η κοινή γνώμη.

- Η αύξηση της συμμετοχής των νέων σε εθελοντικές δραστηριότητες και ιδίως η εντυπωσιακή διαθεσιμότητάς τους να λάβουν ενεργά μέρος σε τέτοιες δραστηριότητες.

- Η πραγματοποίηση συνεδρίων και συναντήσεων γύρω από το θέμα του εθελοντισμού.

- Οι νομοθετικές και διοικητικές πρωτοβουλίες για τη θεσμική αναγνώριση και προώθηση του εθελοντισμού.

- Τέλος, η αφύπνιση του επιστημονικού ενδιαφέροντος για μια συστηματική προσέγγιση και έρευνα του φαινομένου του εθελοντισμού από ιστορική, κοινωνιολογική, οικονομική, πολιτική και νομική σκοπιά (Ανθόπουλος, 2000:24).

4.2.1. ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Οι νέες διαστάσεις του εθελοντισμού δρουν πέρα από τις παλιές εμπειρίες των φιλανθρωπικών οργανώσεων.

Το σύγχρονο πρόσωπο του εθελοντισμού που αποδεικνύεται στην εποχή μας έχει πολλαπλό ενδιαφέρον καθώς ο εθελοντισμός:

- Αποκτά *ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά* και συνιστά μία μορφή άμεσης παρέμβασης και συμμετοχής των πολιτών, ειδικά των νέων, στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

- Συνιστά μία νέα μορφή *κοινωνικής αλληλεγγύης*, πιο ενεργητική και περισσότερο αποτελεσματική από τις παραδοσιακές μορφές.

- Αποτελεί την καταλληλότερη μέθοδο για την ανάπτυξη ενός *δημιουργικού, αποτελεσματικού και ανταγωνιστικού κοινωνικού κράτους*.

- Η σπατάλη πόρων σε ατελέσφορους γραφειοκρατικούς μηχανισμούς αντικαθιστάται από την ενίσχυση των εθελοντικών οργανώσεων, που συμπληρώνουν δημιουργικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους

- και γενικότερα ο κοινωνικός, μη κερδοσκοπικός τομέας της οικονομίας, μπορεί να δημιουργήσουν ένα μεγάλο φάσμα ειδικοτήτων και *νέων θέσεων απασχόλησης*, σε μία εποχή που η διαρθρωτική ανεργία αυξάνεται. Ουσιαστικά ο εθελοντισμός είναι μία *νέα μορφή πολιτικής*, που εκφράζει το ευγενέστερο νόημά της (Σφηκάκης, 1999: 41, 44).

4.2.2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Ο Οργανωμένος εθελοντισμός απέκτησε νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις στον ελληνικό χώρο, που πηγαίνουν πέρα από τις παλαιότερες μορφές αλληλεγγύης.

Οι ιδιαιτερότητες του σύγχρονου εθελοντισμού σύμφωνα με τον Ανθόπουλο (2000: 24-25) επικεντρώνονται στα εξής επίπεδα:

- Στην οργανωτική του όψη, που χαρακτηρίζεται από την επιδίωξη

ενός διαρκώς μεγαλύτερου κοινωνικού επαγγελματισμού (η κατάρτιση των εθελοντών είναι μία βασική λειτουργία των εθελοντικών οργανώσεων).

- Στον τρόπο παρέμβασής του, που συνδυάζει παραδοσιακές μεθόδους (οικονομική και υλική βοήθεια) και νέες μεθόδους (όπως δικτυωμένη κοινωνική εργασία).

- Στους τομείς παρέμβασής του, οι οποίοι επεκτείνονται πλέον πέρα από την καταπολέμηση της φτώχειας και σε μη οικονομικές ανάγκες, όπως η προστασία του περιβάλλοντος.

- Στα κοινωνικά του κίνητρα που όλο και λιγότερο έχουν να κάνουν με τη φιλανθρωπία και φαίνεται πλέον να ενοποιούνται, ανεξαρτήτως του γενικότερου προσανατολισμού των μεμονωμένων εθελοντικών οργανώσεων, στη διεκδίκηση των μη – πραγματοποιημένων θεμελιωδών οργανώσεων, με έμφαση ιδιαίτερα στα κοινωνικά δικαιώματα των προσώπων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης.

- Στην πολιτική του διάσταση, που απουσίαζε από τις παλαιότερες μορφές εθελοντικής δραστηριότητας και εκφράζεται με διάφορους τρόπους, για παράδειγμα, με επεξεργασίες και πρωτοβουλίες μεταρρύθμισης των κοινωνικών πολιτικών του κράτους.

- Στη δημοκρατική του λειτουργία, ως πεδίου έκφρασης του κοινωνικού πλουραλισμού, του πνεύματος αλληλεγγύης υπέρ των λιγότερο ευνοημένων ατόμων και ομάδων και της αντιπροσώπευσης των πολιτών μέσω της άμεσης και ενεργητικής συμμετοχής τους στην πραγματοποίηση σχεδίων που προάγουν την ποιότητα της κοινωνικής ζωής.

- Τέλος, στο προοδευτικά αυξανόμενο οικονομικό τους βάρος, που απορρέει από την ικανότητά του να συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός τρίτου οικονομικού τομέα, του τομέα της «αλληλέγγυας οικονομίας» που σε άλλες χώρες διαδραματίζει ήδη σημαντικό ρόλο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

4.2.3. ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με την Παναγιωτοπούλου (2000:83) οι βασικότερες αιτίες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του φαινομένου του εθελοντισμού στη σημερινή νέο – ελληνική κοινωνία είναι οι ακόλουθες:

Η κρίση του κοινωνικού κράτους

Το δημόσιο σύστημα κοινωνικής προστασίας συρρικνώνεται, αφενός διότι η παγκοσμιοποίηση και οι διεθνείς όροι οικονομικής ανάπτυξης επιβάλλουν στα εθνικά κράτη μέτρα λιτότητας που πλήττουν την κοινωνική συνοχή και αφετέρου, τα άτομα υιοθετώντας μία ατομικιστική αντίληψη για την αξία και την αποτελεσματικότητα του κοινωνικού κράτους στρέφονται ολοένα και περισσότερο προς την ιδιωτική παροχή υπηρεσιών.

Η κρίση των πολιτικών κομμάτων

Τα πολιτικά κόμματα βιώνουν μία κάμψη της ενεργής πολιτικής συμμετοχής των οπαδών δια μέσου των μηχανισμών τους. Ο πολυσυλλεκτικός τους χαρακτήρας δεν επιτρέπει άμεσες ταυτίσεις και μάλιστα σε μία εποχή όπου ο κατακερματισμός των συμφερόντων κάνει τη λειτουργία τους ακόμα πιο απόμακρη.

Οι νέες λειτουργίες της ελευθερίας του «συνεταιρίζεσθαι»

Οι νέες αντιλήψεις για αυτό – οργάνωση και αυτοβοήθεια, προσφέρουν στα άτομα δυνατότητες να ασχοληθούν με δραστηριότητες κοινωνικά ωφέλιμες, να έχουν το αίσθημα ότι συμμετέχουν προσωπικά και διεκδικούν δια μέσου της συμμετοχής τους αξίες και αιτήματα, σημαντικά για την κατοχύρωση της ποιότητας της ζωής τους. Με τον τρόπο αυτό δίνεται νέο περιεχόμενο στην αντίληψη της «ιδιότητας του πολίτη» που δεν εναποθέτει όλες του τις ανάγκες και τις προσδοκίες στο πολιτικό και διοικητικό σύστημα του κράτους.

Ο Κατσουρός (1999:33) επισημαίνει ότι οι κοινωνικοί παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του εθελοντισμού μπορούν να συνοψιστούν στο έλλειμμα ορθολογικότητας του συστήματος, στη δυσκολία των πολιτικών

δυνάμεων να αντιμετωπίσουν παλιές και νέες μορφές ένδειας και τις ανεπάρκειες των δημοσίων δομών επέμβασης.

Όσον αφορά τις αιτίες ανάπτυξης του τρίτου τομέα ο Πιέρ – Ζαν Ροκά αναφέρει συγκεκριμένα ότι «η δυσπιστία ως προς το κράτος και τις ικανότητές του (οι οποίες θεωρήθηκαν ανεπαρκείς) και η αμφισβήτηση της αντιπροσωπευτικότητάς του άνοιξαν το δρόμο για τη δημιουργία ενός θεσμικού αντικειμένου, που είναι ακόμα ακαθόριστο, αλλά τέτοιο που όλος ο κόσμος αρχίζει να αγαπά: Τη διεθνή κοινωνία των πολιτών» (Πιέρ – Ζαν Ροκά 2001:149).

4.2.4. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΤΟΜΕΑ

Η Στασινοπούλου αναφέρει ότι «η ανίχνευση, ιεράρχηση και κάλυψη αναγκών στα πλαίσια της κοινωνικής προστασίας εμπλέκει τέσσερις κύριους τομείς, οι οποίοι αποτελούν, συγχρόνως, σημαντικούς κοινωνικούς χώρους:

α) Το κράτος και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

β) Την αγορά, με ιδιαίτερη έμφαση στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

γ) Τον «τρίτο τομέα» έναν ενδιάμεσο χώρο στον οποίο εντάσσεται ένα μεγάλο φάσμα μη κερδοσκοπικών, μη κυβερνητικών και εθελοντικών οργανώσεων.

δ) Τον «τέταρτο τομέα» τον οποίο συγκροτούν κατά κύριο λόγο τα διάφορα οικογενειακά σχήματα, τα ευρύτερα συγγενικά δίκτυα, και δευτερευόντως, τα ανεπίσημα δίκτυα στα πλαίσια της τοπικής κοινότητας» (Στασινοπούλου 1999:10).

Όλοι αυτοί οι φορείς λοιπόν, οι οποίοι κινούνται μεταξύ κράτους, αγοράς και οικιακού χώρου, συνθέτουν έναν ενδιάμεσο κοινωνικό χώρο, τον «τρίτο τομέα».

«Οι τάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη κοινωνική πολιτική επισημαίνουν τη σημασία της ενέργειας των τεσσάρων αυτών τομέων στα πλαίσια της υιοθέτησης μικρών μορφών παρέμβασης. Έτσι αναδεικνύεται

ιδιαίτερα ο ρόλος των εθελοντικών οργανώσεων ως σημαντικών κοινωνικών εταίρων, όχι μόνο στην κοινωνική προστασία, αλλά επίσης, στην υπεράσπιση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην προστασία του περιβάλλοντος, στον πολιτισμό και ευρύτερα, στην επίτευξη κοινωνικής συνοχής» (Στασινοπούλου 1999:10).

Η Μαλικούτη επισημαίνει ότι «οι σύγχρονες τάσεις και αρχές της Κοινωνικής Πολιτικής που επιδιώκουν συνύπαρξη και αλληλοσυμπλήρωση των προγραμμάτων πρόνοιας, ατομική και συλλογική ευθύνη και δράση, είναι επόμενο να δημιουργούν πρόσθετες ευθύνες για τις εθελοντικές οργανώσεις, ιδιαίτερα με την κατάργηση των συνόρων, την οικογενειακή διάσταση των προβλημάτων και αναγκών, την ταχύτητα των αλλαγών και τις τεχνολογικές εξελίξεις που επιβάλλουν την αφύπνιση και ευαισθητοποίηση των οργανώσεων στους νέους ρόλους που καλούνται να αναλάβουν.

Γενικά απαιτούν από τις εθελοντικές οργανώσεις:

1. Να πάρουν ενεργό θέση στη μελέτη και διερεύνηση γενικότερων προβλημάτων, όπως διαμορφώνονται στη σύγχρονη κοινωνία, να επισημάνουν τρόπους αντιμετώπισής τους και να επιδιώξουν ανάπτυξη ανάλογης πολιτικής.

2. Να οργανωθούν με σύγχρονο τρόπο χωρίς ξεπερασμένες γραφειοκρατικές μεθόδους ή συναισθηματικές δεσμεύσεις, με εξειδικευμένο προσωπικό και τεχνολογικά μέσα.

3. Να επιδιώξουν την εμπλοκή των βοηθούμενων και όλων των πολιτών στις οργανώσεις και να μεριμνήσουν για την καταχώρηση των δικαιωμάτων των βοηθούμενων.

4. Να ενισχύσουν πρωτοβουλίες και να τολμούν μεθόδους εργασίας απομακρυνόμενες από τα παραδοσιακά σχήματα, να οργανωθούν, συντονιστούν μεταξύ τους και με τις κρατικές ή άλλες υπηρεσίες.

5. Να ερευνούν και αξιολογούν συνεχώς τις παρεχόμενες υπηρεσίες ώστε να επιτυγχάνουν μία σχετική βελτίωση και να είναι έτοιμες να

εντάξουν ή να υιοθετήσουν μεθόδους δοκιμασμένες από διεθνείς παρόμοιες οργανώσεις» (Μαλικούτη 1994:36).

Η προσφορά των εθελοντικών οργανώσεων αποτελεί συμπλήρωμα στο δημόσιο και ιδιωτικό κερδοσκοπικό τομέα και με τον κατάλληλο συντονισμό μπορεί να έχει διαχρονιστικότητα, χωρίς να δημιουργεί πλασματικές προσδοκίες, αφού οι Μ.Κ.Ο. είναι αυτές που αναγνωρίζουν, πριν από κάθε άλλον, τις ελπίδες και προσδοκίες των πολιτών.

4.2.5. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ Μ.Κ.Ο.

ΟΡΙΣΜΟΣ

Εθελοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση (Μ.Κ.Ο.) είναι κάθε Ν.Π.Ι.Δ. που έχει τη μορφή Σωματείου ή Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας ή Μη Κερδοσκοπικού Ιδρύματος αλλά και κάθε άτυπη Οργάνωση, Ένωση Προσώπων κ.τ.λ., η οποία δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα και στηρίζει τις δράσεις της στην εθελοντική εργασία των πολιτών.

Χαρακτηριστικά Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.)

Ο τομέας των Μ.Κ.Ο. συχνά περιγράφεται ως άκρως ποικιλόμορφος, ετερογενής και απαρτιζόμενος από οργανισμούς με υπερβολικά διαφορετικούς στόχους, διάρθρωση και κίνητρα. Δεν είναι επομένως εύκολο να βρεθεί κοινός καθορισμός του όρου «Μη Κυβερνητικός Οργανισμός».

Δεν μπορεί να βασιστεί σε νομικό ορισμό καθώς παρατηρούνται μεγάλες αποκλίσεις στους νόμους που αναφέρονται στις δραστηριότητες των Μ.Κ.Ο., σύμφωνα με τους οποίους ένας Μ.Κ.Ο. μπορεί να έχει για παράδειγμα το νομικό καθεστώς φιλανθρωπικής οργάνωσης, μη κερδοσκοπικής, ένωσης ή ιδρύματος.

Ο όρος Μ.Κ.Ο. μπορεί να αναφερθεί για οργανισμούς που παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά σύμφωνα με ανακοίνωση της

Ε.Ε. για την προώθηση του ρόλου των σωματείων και των ιδρυμάτων στην Ευρώπη το 1997.

– Οι Μ.Κ.Ο. αποτελούν μη κερδοσκοπικές ενώσεις. Παρά το γεγονός ότι μπορούν να προσλαμβάνουν υπαλλήλους και να ασχολούνται με δραστηριότητες που παράγουν έσοδα, δεν διανέμουν κέρδη στα μέλη τους.

– Είναι προαιρετικοί οργανισμοί. Αυτό σημαίνει ότι συστήνονται σε εθελοντική βάση και ότι υπάρχει συνήθως κάποιο στοιχείο εθελοντικής συμμετοχής στην οργάνωση.

– Διακρίνονται από άτυπες κοινωνικές ομάδες επειδή διαθέτουν κάποια τυπική ή θεσμική οντότητα. Συνήθως οι Μ.Κ.Ο. διαθέτουν καταστατικό ή άλλη ιδρυτική πράξη που ορίζει την αποστολή, τους στόχους και το πεδίο δράσης τους.

– Είναι ανεξάρτητοι από κυβερνητικές και άλλες δημόσιες αρχές και από πολιτικά κόμματα ή εμπορικές ενώσεις.

– Είναι αφιλοκερδής όσον αφορά του στόχους τους και τις αξίες που υποστηρίζουν. Στόχος τους είναι η ενεργός συμμετοχή στο δημόσιο βίο για θέματα που αφορούν το γενικό συμφέρον του πληθυσμού, ειδικών ομάδων της κοινωνίας ή της κοινωνίας σαν σύνολου. Δεν επιδιώκουν την εξυπηρέτηση εμπορικών ή επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους.

Παρά το γεγονός ότι αυτά τα κοινά χαρακτηριστικά μπορούν να βοηθήσουν στην περιγραφή της έννοιας του όρου «Μ.Κ.Ο.», πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το μέγεθός τους και το πεδίο δραστηριοτήτων τους μπορεί να ποικίλει σημαντικά. Ορισμένες Μ.Κ.Ο. μπορεί να απαρτίζονται από περιορισμένο αριθμό μελών και άλλες να έχουν χιλιάδες μέλη και εκατοντάδες άτομα ως επαγγελματικό προσωπικό.

Όσον αφορά τους τομείς δραστηριοτήτων τους συνοψίζονται στα εξής:

α) Παροχή υπηρεσιών (π.χ. κοινωνικές υπηρεσίες, κατάρτιση, πληροφόρηση, υποστήριξη).

β) Άσκηση πίεσης για αλλαγή πολιτικής και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

γ) Ομάδες αλληλοβοήθειας για αμοιβαία παροχή υποστήριξης, ενημέρωσης και συνεργασίας.

δ) Υποστήριξη, διασύνδεση και συντονισμός με δημόσιους φορείς (Πηγή: Έγγραφο Εργασίας της Ε.Ε. «Η Επιτροπή και οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί: Οικοδόμηση ισχυρότερης εταιρικής σχέσης» 2000:3-4).

4.2.6. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ Μ.Κ.Ο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με ανακοίνωσή της το 1997 για την προώθηση του ρόλου των σωματείων και των ιδρυμάτων στην Ευρώπη επισημαίνει την οικονομική, κοινωνική και πολιτική σημασία τους.

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι, ο τομέας της κατάρτισης, με έμφαση στην εκπαίδευση εθελοντών διευρύνεται διαρκώς, προσφέροντας τη δυνατότητα, ιδίως στους νέους, να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες οι οποίες στη συνέχεια βρίσκουν συχνά αντίκρισμα στην αγορά εργασίας.

Η κοινωνική τους συμβολή είναι ακόμα πιο μεγάλη, όσο και δύσκολο να μετρηθεί. Προάγουν την αλληλεγγύη, καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό, προστατεύουν το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά ενώ πρωτοστατούν στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι οργανώσεις αυτές έχουν τη δυνατότητα να καινοτομούν, να ανιχνεύουν νέες ανάγκες και να πειραματίζονται με νέους τρόπους κάλυψής τους και παρέμβασης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Η Ε.Ε. αναγνωρίζει στη συμμετοχή και εθελοντική εργασία σε Μ.Κ.Ο. τη γνήσια έκφραση της ιδιότητας του πολίτη, το θεμέλιο λίθο της οικοδόμησης της ενεργού κοινωνίας και της σφυρηλάτησης των δημοκρατικών θεσμών, τα οποία αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα στις σημερινές συνθήκες των κρατών μελών δρώντας ως φυτώρια δημοκρατίας δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες να ασκηθούν στις δημοκρατικές

διαδικασίες και δρουν ως σημαντικοί ενδιάμεσοι φορείς μεταξύ κρατών και πολιτών (Πηγή: Κρεμαλής 1998:32-33).

4.3 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΤΟΜΕΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υποστήριξη του «τρίτου τομέα» ως ενδιάμεσου χώρου μεταξύ αγοράς και κράτους και κύριου παράγοντα κοινωνικής συνοχής, συνεχώς αυξάνεται.

Τα Ευρωπαϊκά Κράτη προχωρούν γοργά σε θεσμικό και δομικό εκσυγχρονισμό του ευρύτερου «τρίτου τομέα» και του εθελοντικού χώρου. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Προώθηση του ρόλου των Σωματείων και Ιδρυμάτων στην Ευρώπη το 1997», είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς αναγνωρίζει και υποστηρίζει το ρόλο των σωματείων και ιδρυμάτων στην παροχή υπηρεσιών, στην προάσπιση και διεκδίκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη δημιουργία απασχόλησης, στην ανάπτυξη του πολιτισμού κ.λ.π.

Επισημαίνει δε τον αυξημένο ρόλο που καλούνται να αναλάβουν οι Μ.Κ.Ο. στην κάλυψη αναγκών και την αντιμετώπιση προβλημάτων, υποκαθιστώντας εξ ολοκλήρου αρκετές φορές το κράτος πρόνοιας, χωρίς όμως τους παρέχονται οι ανάλογοι οικονομικοί πόροι, το κατάλληλο πλαίσιο πολιτικής και ο χρόνος να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες.

Στα επόμενα κεφάλαια θα αναφερθούν αρχικά οι στόχοι που τέθηκαν από την Επιτροπή το 1997 για την ανάπτυξη του «τρίτου τομέα» σε επίπεδο κρατών και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι λόγοι ανάπτυξης της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Μ.Κ.Ο. όπως αναφέρονται στο έγγραφο εργασίας της επιτροπής το 2000.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ανακοίνωσή της το 1997 διατυπώνει κάποια συμπεράσματα για την ανάπτυξη και υποστήριξη των σωματείων και ιδρυμάτων σε επίπεδο κρατών μελών και Ευρωπαϊκής Ένωσης με έμφαση

στην αρχή της επικουρικότητας.

A) Σε Επίπεδο κρατών μελών

– Χρειάζεται ανάπτυξη καλύτερης και βαθύτερης γνώσης του «τρίτου τομέα» σε όλα τα επίπεδα.

– Τα σωματεία και τα ιδρύματα πρέπει να παραμείνουν ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις, αλλά ταυτόχρονα πρέπει να αναπτυχθεί στενότερη σχέση και συνεργασία μεταξύ τους.

– Η νομοθεσία, όπου χρειάζεται και είναι εφικτό, να αναμορφωθεί έτσι ώστε να διευκολύνει την ανάπτυξη του τομέα και τη συμμετοχή του στην διαμόρφωση και άσκηση πολιτικής.

– Η οικονομική τους ευρωστία πρέπει να υποστηριχθεί από τις δημόσιες αρχές, τόσο μέσα από ένα προσεχτικό φορολογικό σύστημα όσο και με την ενθάρρυνση της χρηματοδότησης από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

– Η κατάρτιση του αμειβόμενου προσωπικού και των εθελοντών είναι απαραίτητη προκειμένου να ανταποκριθούν οι οργανώσεις στο σημαντικό τους ρόλο και τις αυξημένες ανάγκες.

– Πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή τους σε πιλοτικά προγράμματα εφαρμογών που θα εξασφαλίσουν πρόσβαση στα επιτεύγματα της κοινωνίας των πληροφοριών.

– Τα κράτη μέλη προτρέπονται να διευκολύνουν την πρόσβαση των οργανώσεων αυτών στην χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία, να εξετάσουν και να αναθεωρήσουν τη διοικητική τους πρακτική προς αυτή την κατεύθυνση.

B) Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

– Αναγνωρίζοντας τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο τομέας αυτός στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η επιτροπή προτείνει τη θέσπιση

συστηματικού και τακτικού διαλόγου με τους εκπροσώπους των οργανώσεων και την ενίσχυση συλλογικών φορέων εκπροσώπησης.

– Όσον αφορά στην οικονομική του ευρωστία η επιτροπή μελετά τρόπους καλύτερης πρόσβασης στις πηγές χρηματοδότησης απλούστευσης των διαδικασιών ευρύτερης δημοσίευσης πληροφοριών σχετικά με τους κοινοτικούς πόρους κ.α. Ειδικό βάρος δίνεται στην αξιολόγηση του ρόλου και των προοπτικών του τομέα στην απασχόληση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επίσης, για να διευκολύνει την αλληλοενημέρωση και δικτύωση των οργανώσεων του «τρίτου τομέα» η Επιτροπή θα μπορούσε να τις βοηθήσει να ιδρύσουν ένα ειδικό ταμείο, διευκολύνοντας έτσι τη χρηματοδότηση ορισμένων σχεδίων και την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών επισκέψεων, ανταλλαγών κ.τ.λ.

– Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν οι οργανώσεις καλύτερα στις νέες προκλήσεις η Επιτροπή προτείνει επίσης την καλύτερη πρόσβαση σε ευρωπαϊκά προγράμματα κατάρτισης, ειδικά για τους υπεύθυνους που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, την διευκόλυνση της εξεύρεσης εταίρων, καθώς και τη συμμετοχή στις εξελίξεις της κοινωνίας των πληροφοριών.

– Τέλος, προτείνεται η στενή παρακολούθηση και ανάλυση των επιπτώσεων της κοινοτικής νομοθεσίας στην ανάπτυξη του «τρίτου τομέα» (Πηγή: Κρεμαλής, 1998:42-43).

Η λογική της συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των μη κυβερνητικών οργανισμών

Η λογική που υπάρχει πίσω από την υφιστάμενη συνεργασία και την επιθυμία ενίσχυσής της βασίζεται σε πέντε βασικούς συλλογισμούς:

1) Η προώθηση της συμμετοχικής δημοκρατίας

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση νομιμοποιείται πριν από όλα, από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του ευρωπαϊκού λαού.

Εντούτοις, οι Μ.Κ.Ο. μπορούν να συμβάλλουν στην προώθηση πιο συμμετοχικής δημοκρατίας τόσο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και πέραν αυτής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεμελιώνεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και στους κανόνες δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη. Το δικαίωμα των πολιτών να δημιουργούν ενώσεις για την επιδίωξη κοινού σκοπού αποτελεί θεμελιώδη ελευθερία σε μία δημοκρατία. Η συμμετοχή σε ενώσεις παρέχει την ευκαιρία στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά με νέους τρόπους πέραν ή συμπληρωματικά της συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα ή συνδικάτα.

Ολοένα και περισσότερο οι Μ.Κ.Ο. αναγνωρίζονται ως σημαντικά στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών και ως παρέχοντες σημαντική υποστήριξη στο δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης. Οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί τους λαμβάνουν περισσότερο υπόψη και τους συμπεριλαμβάνουν στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων.

Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της διεύρυνσης. Σύμφωνα με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει ότι η υποψήφια χώρα έχει επιτύχει τη σταθερότητα των θεσμών που κατοχυρώνουν τη δημοκρατία, τους κανόνες δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων. Οι Μ.Κ.Ο. μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της δημοκρατίας και της κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες χώρες.

Η ανάπτυξη και η παγίωση της δημοκρατίας αποτελεί επίσης το γενικό πολιτικό στόχο της Κοινότητας κατά τη συνεργασία της με τις αναπτυσσόμενες χώρες και προχωράει πολύ πέραν της διαδικασίας διεύρυνσης. Η εταιρική σχέση με τοπικούς Μ.Κ.Ο. στις αναπτυσσόμενες χώρες έχει ιδιαίτερη σημασία.

2) Εκπροσώπηση των απόψεων ειδικών ομάδων πολιτών στα ευρωπαϊκά όργανα

Ο ρόλος των Μ.Κ.Ο. είναι να εκπροσωπούν στα ευρωπαϊκά όργανα τις απόψεις ειδικών ομάδων πολιτών όπως είναι τα μειονεκτούντα άτομα, οι εθνικές μειοψηφίες ή σε ειδικά θέματα όπως είναι το περιβάλλον, η προστασία των ζώων, το παγκόσμιο εμπόριο. Ιδιαίτερα πολλοί Μ.Κ.Ο. μπορούν να φθάσουν μέχρι τον πιο φτωχό και τον λιγότερο ευνοημένο και να δώσουν το δικαίωμα έκφρασης σε εκείνους που δεν ακούγονται επαρκώς από άλλα κανάλια.

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, οι Μ.Κ.Ο. εκτελούν αυτό το ρόλο όχι μόνο σε σχέση με την επιτροπή αλλά επίσης το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και το Συμβούλιο. Η συμμετοχή τους στη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής βοηθάει στο να υπάρχει δημόσια αποδοχή για την Ε.Ε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να δρουν ως εξισορροπητικός παράγοντας στις δραστηριότητες και γνώμες άλλων ομάδων συμφερόντων στην κοινωνία.

3) Συμβολή στην εφαρμογή πολιτικής

Η ειδική εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτουν οι Μ.Κ.Ο. μπορεί να συμβάλλει στις συζητήσεις για την εφαρμογή πολιτικών. Μέσω των δεσμών που διαθέτουν σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οι Μ.Κ.Ο. μπορούν να παρέχουν εμπειρογνωμοσύνη για τη χάραξη πολιτικής της Ε.Ε. Ιδιαίτερα μπορούν να παρέχουν πληροφόρηση για την επιτυχία ειδικών πολιτικών συμβάλλοντας κατ'αυτόν τον τρόπο στο καθήκον της Επιτροπής να καθορίζει και να εφαρμόζει πολιτικές λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τη συνολική της δημόσια πολιτική ευθύνη.

4) Συμβολή στη διαχείριση σχεδίων

Η ειδική εμπειρογνωμοσύνη των Μ.Κ.Ο. μπορεί να συμβάλλει στη διαχείριση, έλεγχο και αξιολόγηση σχεδίων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. Η συμμετοχή των Μ.Κ.Ο. είναι σημαντική για την αντιμετώπιση

του κοινωνικού αποκλεισμού και της διακριτικής μεταχείρισης, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και βοήθειας για την ανάπτυξη. Η εμπειρογνωμοσύνη και η αφοσίωση του προσωπικού των Μ.Κ.Ο. και η προθυμία τους να εργασθούν υπό δύσκολες συνθήκες σημαίνει ότι οι Μ.Κ.Ο. είναι εταίροι ζωτικής σημασίας για την Επιτροπή τόσο μέσα στην Ε.Ε. όσο και πέραν αυτής.

5) Συμβολή στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Ενθαρρύνοντας τους εθνικούς Μ.Κ.Ο. να εργάζονται από κοινού και να επιτυγχάνουν κοινούς στόχους, τα ευρωπαϊκά δίκτυα Μ.Κ.Ο. συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία «ευρωπαϊκής κοινής γνώμης» που θεωρείται συνήθως ως προαπαιτούμενο για τη δημιουργία αληθινής ευρωπαϊκής πολιτικής οντότητας. Ταυτόχρονα, αυτό συμβάλλει εξίσου στην προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην πράξη και συχνά στο επίπεδο του απλού λαού.

Επιπλέον, η ικανότητα των ευρωπαϊκών ενώσεων και δικτύων Μ.Κ.Ο. να κατευθύνουν και να συγκεντρώνουν τις απόψεις των διαφόρων εθνικών Μ.Κ.Ο. είναι πολύ χρήσιμη για την επιτροπή.

Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και των Μ.Κ.Ο. μπορεί να βοηθήσει και τα δύο μέρη και να τους επιτρέψει να επιτύχουν καλύτερα τους αντίστοιχους στόχους τους. Ταυτόχρονα, η επιτροπή θα χρειαστεί να αναγνωρίσει και να υποστηρίξει την ανάπτυξη και την ανεξαρτησία των Μ.Κ.Ο. (Πηγή: Έγγραφο Εργασίας της Ε.Ε. «Η Επιτροπή και οι Μ.Κ.Ο.: Οικοδόμηση ισχυρότερης Εταιρικής σχέσης», 2000:4-5).

Υφιστάμενες σχέσεις

Οι διάφορες όψεις της υπάρχουσας σχέσης μεταξύ Επιτροπής και Μ.Κ.Ο. μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

– Προώθηση της ανάπτυξης του κοινωνικού διαλόγου και της κοινωνίας των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ενίσχυση της κοινωνίας

των πολιτών ως στόχος των προγραμμάτων συνεργασίας με τρίτες χώρες.

– Διάλογος / συζητήσεις και διαβούλευση με αντιπροσώπους των Μ.Κ.Ο. στα πλαίσια της διαμόρφωσης πολιτικής. Ορισμένοι Μ.Κ.Ο. και δίκτυα, ειδικά εκείνα που δρουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ιδρυθεί ή επιλεγεί για να παρέχουν πληροφορίες, εμπειρία και εμπειρογνωμοσύνη. Ορισμένες Γενικές Διευθύνσεις έχουν δημιουργήσει ειδικά φόρα για να υπάρξει πλαίσιο για το διάλογο.

– Οι Μ.Κ.Ο. ως σταθμοί πληροφόρησης. Οι ευρωπαϊκοί Μ.Κ.Ο. και τα δίκτυά τους και τα εθνικά μέλη τους μπορούν να χρησιμεύσουν ως συμπληρωματικά κανάλια για την Επιτροπή για να εξασφαλίσει ότι η πληροφόρηση για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κοινοτικές πολιτικές θα φθάσει στο ευρύ κοινό που ενδιαφέρεται και επηρεάζεται από τις πολιτικές της.

– Χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων των Μ.Κ.Ο. μέσα στην Κοινότητα και στο εξωτερικό, οι οποίες είναι συναφείς και συμβάλλουν στην εφαρμογή των πολιτικών της Ε.Κ. Αυτά τα προγράμματα χαρακτηρίζονται από χρηματοδοτούμενες δράσεις στις οποίες συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό οι Μ.Κ.Ο.

Οι Μ.Κ.Ο. ως φορείς εφαρμογής των κοινοτικών προγραμμάτων και σχεδίων, ιδιαίτερα στον τομέα της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι Μ.Κ.Ο. έχουν επιλεγεί ως εταίροι λόγω της ειδικότητάς τους σε συνδυασμό με την εμπειρογνωμοσύνη και την τεχνική ικανότητά τους (Πηγή: Έγγραφο Εργασίας της Ε.Ε. «Η Επιτροπή και οι Μ.Κ.Ο.: Οικοδόμηση ισχυρότερης Εταιρικής σχέσης», 2000:6-7).

4.4 ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ

4.4.1. ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Οι νέοι ενισχύουν δυναμικά την ιδέα του εθελοντισμού, πέρα από τα όρια της φιλανθρωπίας και συμβάλλουν σημαντικά στην πραγμάτωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στο περιβάλλον κ.α.

Ο εθελοντισμός υιοθετείται από τους νέους, όπως και η φιλανθρωπία από την «καλή κοινωνία», αλλά με διαφορετικούς στόχους.

Ο Σφηκάκης (1999:41) αναφέρει ότι μέσω της εθελοντικής προσφοράς ο νέος μετατρέπεται σε ενεργό πολίτη. Οδηγείται στην πολιτικοποίησή του με πιο υγιή τρόπο από τη συμμετοχή του σε κόμματα ή συνδικάτα αφού δεν αποβλέπει στην ατομική του προβολή ή ανέλιξη, αλλά στην ανιδιοτελή προσφορά. Ο εθελοντισμός εμφανίζεται ως μία νέα μορφή πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής για τους νέους ανθρώπους, που αποτελούν τον κινητήριο μοχλό του εθελοντισμού.

Με ιδιαίτερη έμφαση τονίζεται σήμερα ότι η ενημέρωση των πολιτών στην αξία και σημασία της εθελοντικής προσφοράς, πρέπει να αρχίζει από τη νεαρή ηλικία, γιατί με τη δραστηριοποίηση και την εμπλοκή των νέων στον εθελοντισμό καλλιεργείται η κοινωνική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια, υιοθετούνται υγιέστερες στάσεις προς τη ζωή και διευκολύνεται το πέρασμα στα διάφορα στάδιά της (Μαλικούτη, 1994:36).

Σύμφωνα με την Παναγιωτοπούλου (2000:85), οι νέοι ηλικίας 15 έως 29 ετών αποτελούν το κομμάτι εκείνο του πληθυσμού που είναι πιο δεκτικό και πιο ευαίσθητο στις κοινωνικές αλλαγές. Εκτός αυτού είναι η ηλικιακή ομάδα που μπορεί να δραστηριοποιηθεί ταχύτερα, πιο εντατικά, πιο μαζικά και με περισσότερη αφοσίωση σε έναν σκοπό.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία στροφή των νέων προς τον εθελοντισμό κυρίως στον τομέα της οικολογίας, των δικαιωμάτων και τον πολιτισμό και πολύ λιγότερο στην υγεία και στην πρόνοια, ιδίως όσον αφορά

στην φροντίδα ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες (Κρεμαλής: 1988:10).

Σε έρευνα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς για την πολιτική και κοινωνική συμμετοχή των νέων, που δημιουργήθηκε το 1997 από το Ινστιτούτο V-P.R.C. το 55% των νέων δηλώνει ότι έχει σκεφτεί να διαθέσει το χρόνο του σε εθελοντικές δραστηριότητες και το 72,6% ότι θα προσέφερε εθελοντική εργασία χωρίς αμοιβή αν του ζητηθεί.

Τα χαρακτηριστικά των νέων που διατίθενται να συμμετάσχουν σε κάποια ανθρωπιστική, εθελοντική ή φιλανθρωπική οργάνωση, όπως προκύπτουν από την ανάλυση της έρευνας του 1997, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Αισθητά μεγαλύτερη διαθεσιμότητα εκφράζουν οι γυναίκες (38,5%), οι νέοι ηλικίας από 19 έως 24 ετών, οι απόφοιτοι πανεπιστημίων, εκείνοι που δεν είναι ενταγμένοι στην παραγωγική διαδικασία, δηλαδή οι άνεργοι και οι νοικοκυρές που είναι προφανές ότι διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

Οι νέοι που είναι παντρεμένοι και εκείνοι που το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα ανήκει στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες. Ο τόπος διαμονής, δηλαδή αν διαμένουν σε μεγάλο ή μικρό αστικό κέντρο ή στον αγροτικό χώρο φαίνεται ότι δεν επηρεάζει την απόφαση των νέων να προσφέρουν εθελοντικές υπηρεσίες.

Περίπου τα ίδια κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά εμφανίζουν οι νέοι που σκέπτονται να διαθέσουν χρόνο ή να εργαστούν χωρίς αμοιβή για κάποια εθελοντική οργάνωση.

Και πάλι οι γυναίκες περισσότερο από τους άντρες, οι μεσαίες ηλικιακές ομάδες 21 έως 24 ετών, οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης, οι νοικοκυρές και τα μεσαία εισοδηματικά κλιμάκια διατυπώνουν πιο emphaticά τη διάθεσή τους να αφιερώσουν χρόνο και να παράσχουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους. (ΠΗΓΗ: Παναγιωτοπούλου, 2000:88-90).

4.4.2. ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΣ - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

«Στον Ευρωπαϊκό χώρο, ειδικότερα, ο εθελοντισμός δεν αναπτύσσεται μόνο σε εθνικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο, με πρωτοβουλίες που προωθούνται τόσο από το Συμβούλιο της Ευρώπης, όσο και από την Ευρωπαϊκή ένωση, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα των πολιτικών για τους νέους, οι οποίοι αποτελούν την πιο ενθουσιώδη και πολυάριθμη συνιστώσα του σύγχρονου εθελοντικού κινήματος» (Ανθόπουλος, 2000:31).

Η μορφή αυτή του εθελοντισμού έχει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τη διαφοροποιούν, εν μέρει, από τον εθελοντισμό που αναπτύσσεται σε εθνικό επίπεδο.

Κατά πρώτο, αφορά μία μορφή εθελοντισμού πλήρως απασχόλησης, ενώ αντίθετα η εθελοντική δράση σε εθνικό επίπεδο είναι κατά κανόνα μερικής απασχόλησης.

Κατά δεύτερο, το υποκείμενο των εθελοντικών δραστηριοτήτων σε διακρατικό επίπεδο είναι πολίτες ηλικίας 18 έως 25 ετών.

Κατά τρίτο, στο πλαίσιο των εθελοντικών αυτών δράσεων κεντρική θέση κατέχει η παιδαγωγική διάσταση και η διαπολιτισμική μαθητεία (Ανθόπουλος, 2000:34).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τις εθελοντικές δραστηριότητες μέσω των γενικών διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ε.Ε. περιλαμβάνει το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία», το οποίο αναπτύσσει την κινητικότητα των νέων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ενθάρρυνση της κοινωνικής δραστηριοποίησής τους.

Η Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία ξεκίνησε ως πολιτική δράση το 1996 προσφέροντας την ευκαιρία σε νέους ηλικίας 15-25 ετών να γνωρίσουν από κοντά μία διαφορετική χώρα, μετέχοντας συγχρόνως στην υλοποίηση κάποιου τοπικού κοινωφελούς προγράμματος. Προετοιμάστηκε έτσι το

έδαφος για την καθιέρωση ενός πολυετούς προγράμματος διακρατικού εθελοντισμού στον ευρωπαϊκό χώρο.

Ο στόχος της δράσης της Ε.Ε.Υ. βασίζεται σε τρεις θεμελιώδεις αρχές:

- Παροχή άτυπης διαπολιτισμικής μαθησιακής εμπειρίας στους νέους.
- Στην υποστήριξη της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών.
- Στην ενθάρρυνση της σύστασης νέων συνεργασιών και της ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των εταίρων.

Ένα σχέδιο Ε.Ε.Υ. δίνει την ευκαιρία στο νέο εθελοντή να εργαστεί σε μία άλλη χώρα για μία συγκεκριμένη περίοδο, συνήθως 6 – 12 μήνες. Οι δραστηριότητες της εθελοντικής υπηρεσίας μπορεί να αφορούν τον τομέα του περιβάλλοντος, των τεχνών και του πολιτισμού, στην πολιτιστική κληρονομιά, στον αθλητισμό κ.α.

Κάθε σχέδιο Ε.Ε.Υ. αφορά σε μία τριμερή συνεργασία μεταξύ εθελοντή, της οργάνωσης αποστολής και της οργάνωσης φιλοξενίας. Μία από τις συμμετέχοντες χώρες πρέπει να είναι κράτος – μέλος της Ε.Ε. η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, αποτελεί για την Ελλάδα την Εθνική Υπηρεσία Συντονισμού και εφαρμογής του συγκεκριμένου Προγράμματος (ΠΗΓΗ: οδηγός προγράμματος για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευση & Πολιτισμός της Ε.Ε.).

Ο διακρατικός εθελοντισμός στο πλαίσιο της Ε.Ε.Υ. ή άλλων συναφών προγραμμάτων, εκτός από τις ευκαιρίες νέων εμπειριών που δίνει στους νέους και τη συμβολή του στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, λειτουργεί προωθητικά για τη διάδοση του εθελοντισμού σε εθνικό επίπεδο, αφού η εμπειρία που αποκτούν οι εθελοντές νέοι και οι οργανώσεις που εμπλέκονται στην αποστολή ή την υποδοχή τους ενθαρρύνει την ανάληψη εθελοντικών πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο, - ιδίως σε χώρες που δεν έχουν μακρά παράδοση οργανωμένου εθελοντισμού – και διευρύνει τους ορίζοντες των ήδη υφιστάμενων εθελοντικών δραστηριοτήτων (Ανθόπουλος, 2000:34).

4.5 Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Η εντυπωσιακή ανάπτυξη του σύγχρονου εθελοντισμού είναι ένα διεθνές φαινόμενο. Με διάσπαρτα αλλά χαρακτηριστικά παραδείγματα η εξέλιξη αυτή καταγράφεται στο βιβλίο του Αμερικανού οικονομολόγου Jeremy Rifkin «Το Τέλος της Εργασίας».

Η υπόθεση εργασίας του Rifkin σχετικά με τις δυνατότητες του εθελοντικού τομέα να αποτελέσει την κύρια λύση στο πρόβλημα της ανεργίας και της κρίσης των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής προστασίας αντιμετωπίζεται με έντονο σκεπτικισμό ή απορρίπτεται ως ανεδαφική (Ανθόπουλος, 2000:28).

Ο Rifkin αναφέρει συγκεκριμένα «Για τον αυξανόμενο αριθμό των ανέργων στον τομέα της αγοράς, οι κυβερνήσεις θα βρεθούν αντιμέτωπες με δύο επιλογές: τη χρηματοδότηση πρόσθετης αστυνομικής προστασίας και ανέγερσης περισσότερων φυλακών για να κλείνουν μέσα τη διογκούμενη εγκληματική τάξη ή τη χρηματοδότηση εναλλακτικών τρόπων απασχόλησης στον τρίτο τομέα» (Rifkin, 1996:433).

Ωστόσο, δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο Αμερικανός οικονομολόγος αντιλήφθηκε σωστά τη δυναμική του εθελοντισμού και του ευρύτερου μη κερδοσκοπικού τομέα σε διεθνή κλίμακα.

Η διάγνωση άλλωστε του Rifkin για την οικονομική και κοινωνική σπουδαιότητα του τρίτου τομέα, βρίσκει και την πλήρη επιβεβαίωσή της στην πιο πρόσφατη διεθνή έρευνα για τις οργανωτικές και οικονομικές διαστάσεις του ευρύτερου μη κερδοσκοπικού τομέα που διενεργήθηκε σε 12 χώρες (ΗΠΑ, Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ιαπωνία, Βραζιλία, Γκάνα, Αίγυπτος, Ταϊλάνδη, Ινδία) από το 1990 έως το 1995, υπό τον σχεδιασμό και την επίβλεψη δύο ειδημόνων στο θέμα αυτό των καθηγητών Lester Salamon και Helmut Anheir του Ινστιτούτου Πολιτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου John Hopkins της Βαλτιμόρης.

Από το πρόγραμμα John Hopkins προκύπτουν ορισμένα στοιχεία χρήσιμα για την περαιτέρω εμβάθυνση στο φαινόμενο του εθελοντισμού.

α) Κατ' αρχάς, επιβεβαιώνεται ότι η εθελοντική εργασία των μελών και των συνεργατών των διαφόρων οργανώσεων του μη κερδοσκοπικού τομέα, αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα του τομέα αυτού, όσον αφορά το κόστος των κοινωνικών υπηρεσιών που παράγει, σε σχέση προς το αντίστοιχο του δημοσίου τομέα ή του κερδοσκοπικού τομέα, οι οποίοι δεν μπορούν κατά κανόνα να κινητοποιήσουν σημαντική εθελοντική εργατική δύναμη.

β) Αποδεικνύεται περαιτέρω, ότι η προστιθέμενη αξία που παράγουν οι εθελοντές – η οποία μπορεί να υπολογισθεί κατά προσέγγιση με διάφορους τρόπους – αυξάνει σημαντικά την οικονομική σημασία του τομέα αυτού στις εθνικές οικονομίες, συμβάλλοντας στην ανάδειξή του σε έναν όχι αμελητέο συντελεστή της διαμόρφωσης του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος.

Το σημαντικότερο όμως στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα αυτή είναι ότι σε όλες τις χώρες που μελετήθηκαν στο πρόγραμμα, είναι διακριτή η παρουσία μιας κατηγορίας οργανώσεων που χρησιμοποιούν κατά τρόπο καθοριστικό και προέχοντα τις προσωπικές, εθελοντικές και αφιλοκερδείς παροχές των μελών τους για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων τους.

Οι οργανώσεις αυτές προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες αξιοποιώντας κυρίως, αν και όχι αποκλειστικά, την εθελοντική εργασία των μελών και των συνεργατών τους και το αλτρουιστικό της αίσθημα, το οποίο δίνει ένα ξεχωριστό περιεχόμενο κοινωνικότητας στην προσφορά τους αυτή (Ανθόπουλος, 2000:29-30).

4.6 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ 2001

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΟΗΕ

Το 2001 έχει αναγορευτεί ως έτος του εθελοντή και αυτό μας δίνει την ευκαιρία να δούμε υπό το πρίσμα νέων διαστάσεων τη μεγάλη ιδέα του εθελοντισμού.

Η ιδέα του εορτασμού ενός Διεθνούς έτους εθελοντών που θα έχει ως σκοπό τη διευκόλυνση της σημαντικής συμβολής των εθελοντών και της αναγνώρισης των επιτευγμάτων τους, ξεκίνησε με διαβουλεύσεις μεταξύ αρκετών σημαντικών διεθνών μη – κυβερνητικών οργανώσεων, όπως είναι η Διεθνής Ένωση Εθελοντικής Προσπάθειας (IAVE), που έχει οργανώσεις – μέλη σε πάνω από εκατό χώρες, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντών (EVC), που εκπροσωπεί είκοσι χιλιάδες οργανώσεις εθελοντών και η Χριστιανική Ένωση Νεανίδων (YWCA) που αριθμεί εικοσιπέντε εκατομμύρια μέλη σε όλο τον κόσμο.

Η ιδέα ξεκίνησε στο πλαίσιο του ΟΗΕ κατά τη διάρκεια ενός φόρουμ διαμόρφωσης πολιτικής στην Ισπανία το 1996, της οργάνωσης εθελοντών του ΟΗΕ (UNV) και του πανεπιστημίου των Ηνωμένων Εθνών (UNV).

Το Μάιο του 1996, η UNV κατέθεσε την πρόταση στην ετήσια συνεδρία του προγράμματος του ΟΗΕ για την ανάπτυξη (UNPP), στο οποίο υπάγεται, που σημείωσε την πρόταση να εξετάσει την προοπτική ενός έτους για τους εθελοντές ως μία ευκαιρία να προωθηθεί ο εθελοντισμός.

Μετά από αυτό ο Διοικητής του UNPP έγραψε στους 54 μονίμους αντιπροσώπους – μέλη του οικονομικού και κοινωνικού συμβουλίου (ECOSOC) του ΟΗΕ, με το ερώτημα κατά πόσο θα υπήρχε ενδιαφέρον για τον εορτασμό ενός διεθνούς έτους για τον εθελοντισμό.

Συμφωνήθηκε ότι η πρόταση της κυβέρνησης της Ιαπωνίας, που είχε διαβιβαστεί τον Φεβρουάριο 1997, μέσω του Γενικού Γραμματέα, θα

περιλαμβανόταν στην ημερήσια διάταξη του ECOSOC τον Ιούλιο του 1997. Στην απόφαση 1997/44 της 22^{ης} Ιουλίου 1997, το ECOSOC συνιστά στη Γενική Συνέλευση να προκηρύξει το 2001 ως το Διεθνές Έτος Εθελοντών. Η Γενική Συνέλευση στην 52^η Σύνοδό της, στις 20 Νοεμβρίου 1997, με την απόφαση 52/17 που υποστηρίχθηκε από 123 χώρες, ενέκρινε την απόφαση του ECOSOC.

Ο Συλλογισμός πίσω από το Δ.Ε.Ε. 2001 είναι ότι εθελοντική εργασία καλείται τώρα όσο ποτέ στο παρελθόν να ασχοληθεί με θέματα πρωταρχικού ενδιαφέροντος στον κοινωνικό, στον πολιτιστικό, στον ανθρωπιστικό τομέα καθώς και στον τομέα οικοδόμησης της ειρήνης. Χρειάζονται όλο και περισσότεροι άνθρωποι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως εθελοντές.

Για να γίνει αυτό, υπάρχει ανάγκη μεγαλύτερης αναγνώρισης και διευκόλυνσης της εθελοντικής εργασίας και μεγαλύτερης προώθησης της εργασίας αυτής. Ως παράδειγμα μπορούν να αναφέρονται οι καλύτερες πρωτοβουλίες και προσπάθειες εθελοντών. Επίσης, να δημιουργηθούν δίκτυα για να υπάρξουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Είναι έντονη η εντύπωση ότι η ανακήρυξη από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ενός έτους εθελοντών προσφέρει ένα πολύτιμο πλαίσιο και εδραιώνει ένα θετικό κλίμα για την ανάπτυξη και την ακόμα πιο στρατηγική χρήση των εθελοντικών συνεισφορών.

Έχει τονιστεί η ανάγκη ενός ολόκληρου έτους, και όχι μιας συντομότερης χρονικής περιόδου, για να ληφθούν υπόψη οι διάφορες μορφές του εθελοντισμού από τη μια χώρα στην άλλη καθώς και ανάμεσα σε περιοχές, για να δοθεί χρόνος να ωριμάσουν ιδέες, για να διαμορφωθεί μια κοινή αντίληψη και για να εξασφαλιστεί ότι το έτος θα ξεπεράσει τα όρια των κυβερνήσεων και του ΟΗΕ και θα αγγίξει όλους τους τομείς της κοινωνίας.

4.6.1. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΤΟΥΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

– Ο πρώτος στόχος είναι να αναγνωριστεί η εθελοντική υπηρεσία σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο ως ένα σημαντικό μέρος της κοινωνίας των πολιτών.

Οι Κυβερνήσεις και οι τοπικές αρχές θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ότι έχουν δημιουργήσει μηχανισμούς για να προσελκύσουν τον τομέα των εθελοντών στη συμβουλευτική διαδικασία. Μία μελέτη για όλη τη χώρα θα μπορούσε να περιγράψει και να εκτιμήσει ποσοτικά τη συμβολή του εθελοντικού τομέα στην εθνική ευημερία και πρόοδο. Θα μπορούσαν επίσης να θεσπίσουν βραβεία για την ατομική εθελοντική δράση, την ομαδική, την τοπική καθώς και τη δράση των Μ.Κ.Ο. σε εθνικό επίπεδο, ακόμα και σε διεθνές.

– Ένας δεύτερος στόχος είναι η περισσότερη διευκόλυνση.

Κάθε κοινωνία είναι σε καλύτερη θέση να προσδιορίσει τι είναι αυτό που θα ενθάρρυνε ή θα αποθάρρυνε ή θα ενθάρρυνε την εθελοντική δράση μεταξύ των ανθρώπων της. Έτσι, ότι ακολουθεί δεν είναι παρά παραδείγματα μέτρων που θα μπορούσαν να προταθούν σε διαφορετικές περιπτώσεις. Το κράτος θα μπορούσε να προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα για εθελοντές ώστε να ενισχύσει την τεχνική δεξιότητα, την καλή διοίκηση και τη διαφάνεια στον εθελοντικό τομέα. Επίσης, θα μπορούσε να εξασφαλίσει ότι εθελοντές από αναγνωρισμένες οργανώσεις θα αποκτούν νομική υπόσταση και ασφάλιση ισότιμα με άλλους εργαζόμενους. Φορολογούμενοι που υποστηρίζουν εθελοντικές πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να χαίρουν ορισμένων απαλλαγών από φόρους. Σημειώνεται, ότι μερικές χώρες έχουν εισάγει την εθελοντική υπηρεσία ως εναλλακτική λύση στη στράτευση.

– Ο τρίτος στόχος του Δ.Ε.Ε. 2001 είναι η δημιουργία δικτύου μεταξύ φορέων εθελοντικής υπηρεσίας.

Η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο γραπτός τύπος και τα ηλεκτρονικά μέσα θα μπορούσαν να βοηθήσουν μεταδίδοντας και ανταλλάσσοντας εμπειρίες

από τα επιτεύγματα των εθελοντών και με αυτό τον τρόπο να δίνουν τη δυνατότητα στις «καλύτερες πρακτικές» και καλύτερες διαδικασίες να επαναλαμβάνονται, αποφεύγοντας έτσι την ανάγκη η κάθε τοπική οργάνωση να αρχίζει από το μηδέν. Αυτή η ανταλλαγή μπορεί βεβαίως να είναι σε τοπικό επίπεδο, αλλά θα μπορούσε να γίνεται και ανάμεσα σε ευρύτερες περιοχές ή και με γείτονες χώρες, όπως σε διεθνές επίπεδο, με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών μέσων.

– Ο τέταρτος και βασικός σκοπός του Δ.Ε.Ε. 2001 είναι η μεγαλύτερη προώθηση της εθελοντικής εργασίας.

Η προσπάθεια αυτή θα μπορούσε να στοχεύει στην προσέλκυση μεγαλύτερης ζήτησης για εθελοντές, στη μεγαλύτερη προσφορά υπηρεσιών από καινούργιους υποψήφιους εθελοντές με σκοπό την προώθηση νέων δράσεων και γενικώς τη δημιουργία ενός κλίματος που θα υποστηρίζει την εθελοντική δράση από μέρους της κοινής γνώμης και της επίσημης αρχής.

Όσοι έχουν υποστηρίξει το Δ.Ε.Ε. 2001 πιστεύουν ότι η συμβολή του εθελοντισμού μπορεί να γίνει ακόμα πιο αποτελεσματική από όσο ήδη είναι, τόσο στις βιομηχανικές χώρες, όσο και στις αναπτυσσόμενες και σε αυτές με οικονομία σε μετάβαση. Πολλές από τις ομάδες και οργανώσεις που έχουν ήδη αντιδράσει θετικά πιστεύουν ότι, προς αυτό τον σκοπό χρειάζεται ένα θεσμικό περιβάλλον που θα είναι πιο θετικό, διατεθειμένο για να κάνει πλήρη χρήση της δημιουργικότητας και της δραστηριοποίησης των εθελοντών (ΠΗΓΗ: Κέντρο Πληροφοριών του ΟΗΕ για την Ελλάδα).

4.6.2. ΧΡΗΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ Δ.Ε.Ε.

Το Δ.Ε.Ε. 2001 πρέπει να αντικατοπτρίζει ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των εθελοντών, την πεποίθησή τους ότι το παγκόσμιο ξεκινάει από το τοπικό: ότι δηλαδή, η κοινωνική και οικονομική πρόοδος δεν προκαλείται από πάνω προς τα κάτω, αλλά από το τοπικό και τις ρίζες προς τα πάνω. Το Δ.Ε.Ε. 2001 θα επικεντρωθεί στην τοπική κοινότητα, την ομάδα

των πολιτών, το χωριό, τους κατοίκους της μεγαλουπόλεως και όχι σε μια παγκόσμια συνάντηση κορυφής για τον εθελοντισμό.

- Θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από μία μεγάλη αποκεντρωμένη προσπάθεια για τη συνειδητοποίηση των κοινωνιών, των εθνών και της παγκόσμιας κοινής γνώμης, η οποία θα απορροφά τη σημασία, την αξία και το περιεχόμενο των εθελοντικών προσφορών.

- Θα χρησιμοποιηθεί η σύγχρονη τεχνολογία πληροφορικής για να εξασφαλιστεί ότι οι ιδέες αυτές θα εξαπλωθούν όσο γίνεται περισσότερο.

- Θα ενθαρρυνθούν ενώσεις και άλλα αντιπροσωπευτικά σωματεία, να απευθυνθούν στα μέλη τους και να τους προτείνουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τον εορτασμό της χρονιάς. Αυτή η προοπτική αναμένεται να εξασφαλίσει την υποστήριξη των ομάδων που εστιάζουν τη δράση τους στην κοινότητα καθώς και των εθελοντικών ομάδων και να εκμεταλλευθεί τα αυτόχθονα συστήματα γνώσης και τους μηχανισμούς.

4.7 ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

Η ανακήρυξη του 2001ως έτους εθελοντών, στο πλαίσιο του ΟΗΕ, συνέβαλε σημαντικά στην ενεργοποίηση της πολιτείας, για την ανάπτυξη θεσμικών και άλλων μέτρων σε σχέση με την προώθηση της εθελοντικής προσφοράς εργασίας στη χώρα μας, αλλά και την καταγραφή των εθελοντικών πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Σήμερα η Ελληνική κυβέρνηση έχει ξεκινήσει αυτή τη φιλόδοξη προσπάθεια μέσω της Διυπουργικής Εθνικής Επιτροπής για τον εθελοντισμό και της Διυπουργικής Ομάδας Διοίκησης Έργου, που δημιουργήθηκαν τον Ιανουάριο του 2001 και έχουν ήδη προχωρήσει στην εξαγγελία μιας Εθνικής Πολιτικής για τον εθελοντισμό από το Μάιο 2001.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Διυπουργικής Εθνικής Επιτροπής για τον εθελοντισμό, κ. Παπασπυρόπουλο Σωτήρη, σε ανακοίνωσή του στο Διεθνές έτος εθελοντών στη Γενεύη το 2001, ***η Εθνική πολιτική περιλαμβάνει 3 κύριους άξονες:***

1) Τη δημιουργία ενός Νόμου Πλαίσιο για τον εθελοντισμό, ο οποίος θα καθορίζει τις ελάχιστες βασικές οργανωτικές δομές, τις απαραίτητες διαδικασίες πιστοποίησης των εθελοντικών οργανώσεων και τις διαδικασίες χρηματοδότησης που πρέπει να προβλεφθούν σε όλα τα Υπουργεία που επιθυμούν να προάγουν εθελοντικές δράσεις.

Στο σχέδιο νόμου προβλέπεται η υποχρέωση όλων των Υπουργείων να δημιουργήσουν Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και να εντάσσουν εκεί οργανώσεις που πληρούν συγκεκριμένα και γνωστά εκ των προτέρων κριτήρια και να συνεργάζονται μόνο με τις οργανώσεις που έχουν μπει στο Μητρώο τους.

Το σχέδιο νόμου επιβάλλει επίσης στα Υπουργεία να ορίσουν διαδικασίες αξιολόγησης και χρηματοδότησης των οργανώσεων που το

επιθυμούν καθώς και την υποχρέωση να λαμβάνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα οικονομικούς και περιγραφικούς απολογισμούς.

Το σχέδιο νόμου επιβάλλει επίσης στα Υπουργεία να ορίσουν διαδικασίες αξιολόγησης και χρηματοδότησης των Οργανώσεων που το επιθυμούν καθώς και την υποχρέωση να λαμβάνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα οικονομικούς και περιγραφικούς απολογισμούς.

Τέλος, μία καινοτομία του σχεδίου νόμου σε σχέση με τα ισχύοντα στην Ευρώπη είναι η πρόβλεψή του για ενίσχυση από τα Υπουργεία και νέων ή άτυπων οργανώσεων, ακόμα και μεμονωμένων εθελοντών. Με αυτό τον τρόπο δίνεται η ευκαιρία σε νέα σχήματα ή και σε άτομα να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στο πεδίο του εθελοντισμού.

2) Τη δημιουργία στο διαδίκτυο ενός «τόπου» συγκέντρωσης όλων των φορέων που υλοποιούν εθελοντικά προγράμματα, φορέων του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα με σκοπό την ενημέρωση και την κινητοποίηση του πολίτη.

Στην ιστοσελίδα για τον εθελοντισμό θα καταχωρούνται όλοι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς καθώς και οι ΟΤΑ που υλοποιούν εθελοντικά προγράμματα, όπως τα Υπουργεία, οι Νομαρχίες και οι Δήμοι, οι μη κυβερνητικοί φορείς κ.α. Θα παρουσιάζουν τα προγράμματά τους, τις χρηματοδοτήσεις που δίνουν ή που ζητούν, τα χαρακτηριστικά των εθελοντών που μπορούν να συμμετάσχουν στα προγράμματά τους, τις διαδικασίες εγγραφής νέων μελών κ.α.

Η ιστοσελίδα αυτή θα έχει ενημερωτικό και συμμετοχικό ρόλο. Ο πολίτης θα μπορεί π.χ. να εγγραφεί άμεσα ως μέλος σε ένα πρόγραμμα ενώ παράλληλα θα γίνεται ενημέρωση των ιστοσελίδων του ΟΗΕ για τα εθνικά μας προγράμματα στα πλαίσια του έτους εθελοντισμού 2001 και θα παρουσιάζονται δραστηριότητες και πρακτικές άλλων χωρών.

3) Την προώθηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης μέσω της οργάνωσης και χρηματοδότησης εκδηλώσεων, ημερίδων κ.τ.λ. από την

τοπική Αυτοδιοίκηση ή από ιδιωτικούς φορείς (Παπασπυρόπουλος 2001).

Οι κατευθύνσεις της εθνικής επιτροπής προς τους φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα αλλά και την τοπική αυτοδιοίκηση περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

α) Τη σύναψη πρωτοκόλλου συνεργασίας με τις εθελοντικές οργανώσεις για διάφορα θέματα, ενέργειες ή προγράμματα.

β) Οργάνωση θεματικών εκστρατειών όπως αιμοδοσία, δεντροφυτεύσεις.

γ) Διακηρύξεις, δημοσιεύσεις, εκπομπές, φεστιβάλ κ.λ.π. υπέρ του εθελοντισμού και των εθελοντών.

δ) Δημιουργία ανά Δήμο και Νομαρχία μιας ειδικής επιτροπής και ορισμός ενός υπεύθυνου για τον εθελοντισμό.

ε) Δημιουργία εθελοντικών οργανώσεων ανά Δήμο και Νομαρχία (Βιρβιδάκης 2001:26-27).

Ο Παπασπυρόπουλος επισημαίνει «πως η Ελληνική κυβέρνηση είναι αισιόδοξη ότι η άνθηση του εθελοντισμού που παρατηρείται σήμερα στη χώρα θα ωφεληθεί σημαντικά από τις νομοθετικές της παρεμβάσεις και από τη θέσπιση ενιαίων διαδικασιών για την υλοποίηση των πολιτικών της. Η επιτυχία άλλωστε μιας πολιτικής, εξαρτάται αποκλειστικά σχεδόν από το πόσο θα την κατανοήσουν και θα την υλοποιήσουν οι πολίτες μέσα από τις τοπικές δομές τους» (Παπασπυρόπουλος 2001).

4.8 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

Μέχρι σήμερα πέντε Υπουργεία έχουν θεσπίσει νόμους και διαδικασίες για την ενίσχυση και τη συνεργασία με τις εθελοντικές οργανώσεις.

Το Υπουργείο Εξωτερικών με το νόμο 2731/1999 για τη ρύθμιση θεμάτων διμερούς κρατικής αναπτυξιακής συνεργασίας και βοήθειας θεμάτων μη κυβερνητικών οργανώσεων αναγνωρίζει το ρόλο των μη κυβερνητικών οργανώσεων που έχουν ως αντικείμενο, κυρίως, την παροχή ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου να συντελέσουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αυτών των χωρών.

Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα χρηματοδότησης των οργανώσεων αυτών από τον κρατικό προϋπολογισμό για την εκτέλεση συγκεκριμένης αποστολής παροχής βοήθειας, υπό την προϋπόθεση της εγγραφής τους σε ειδικό Μητρώο, κρατούμενο στην «Υπηρεσία Διεθνής Αναπτυξιακής Συνεργασίας» που συνιστάται στο Υπουργείο εξωτερικών καθώς και η δημιουργία Επιτροπής Σύνδεσης με τις Μ.Κ.Ο. για την ανάπτυξη μιας διαλεκτικής σχέσης με τις οργανώσεις (βλ. σε νομοθετικό παράρτημα ν.2731/1991, άρθρα 10-18).

Το Υπουργείο Υγείας με το ν.2646/1998 για την ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας αναγνωρίζει το ρόλο των ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ως φορέων κοινωνικής προστασίας σε συνεργασία με το κράτος για την εφαρμογή της Εθνικής πολιτικής κοινωνικής φροντίδας. Συγκεκριμένα, με το νόμο αυτό, επιχορηγούνται μη κερδοσκοπικές οργανώσεις από τους φορείς δημοσίου τομέα, την περιφέρεια και την τοπική αυτοδιοίκηση για την εκτέλεση προγραμμάτων στον τομέα την παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Προϋπόθεση για αυτά είναι η εγγραφή των ενδιαφερόμενων ιδιωτικών

φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε ειδικό μητρώο, τηρούμενο σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και η ειδική πιστοποίησή τους, με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, ως φορέων του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (βλ. νομοθετικό παράρτημα ν.2646/1998, άρθρα 1-5, 8, 12).

Το Υπουργείο Υγείας επίσης, με παλαιότερο νόμο κατοχυρώνει το θεσμό της εθελοντικής αιμοδοσίας (βλ. νομοθετικό παράρτημα ν.1820/1988, άρθρα 1,12).

Ένα σημαντικό βήμα για την προβολή του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων στα μέσα μαζικής επικοινωνίας προσφέρει ο θεσμός της δωρεάν μετάδοσης μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Τύπου και Μ.Μ.Ε., αφού μεταξύ των φορέων που δικαιούνται τη μετάδοση τέτοιων μηνυμάτων περιλαμβάνονται και τα Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (βλ. νομοθ. Παράρτημα ν.2328/1995, άρθρο 3 παρ.21).

Το Υπουργείο Εσωτερικών μέσω της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ν.3013/2002), έχει δημιουργήσει ένα Εθνικό Πλαίσιο Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας μέσω του οποίου εντάσσονται και διανέμονται γεωγραφικά οι εθελοντικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών (βλ. 3013/2002, άρθρο 14).

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με το νόμο 1951/1991 και το προεδρικό διάταγμα 32/1992 καθιερώνει το Σώμα του Εθελοντή Πυροσβέστη με σκοπό την ενίσχυση της υπάρχουσας πυροπροστασίας με την εθελοντική συμμετοχή των πολιτών και την αντιμετώπιση των αναγκών πυροπροστασίας στην επικράτεια (βλ. νομοθετικό παράρτημα ν.1951/1991, άρθρα 1-2 και Π.Δ. 32/1992 άρθρα 1-12).

Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας μέσω της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς ενισχύει τον εθελοντισμό των νέων με προγράμματα εθελοντικής

εργασίας που πραγματοποιεί σε πανελλήνια κλίμακα και χρηματοδοτεί από τις πιστώσεις της Γ.Γ.Ν.Γ. κάθε είδους και μορφής μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που εκτελούν ή συμμετέχουν στην εκτέλεση προγραμμάτων της Γ.Γ.Ν.Γ. και στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου της νεολαίας.

4.8.1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ Ε.Μ.Κ.Ο

Σύμφωνα με το άρθρο 78 του αστικού κώδικα, ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό, μη κερδοσκοπικό, αποκτά προσωπικότητα όταν εγγραφεί σε ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Για να συσταθεί σωματείο χρειάζονται 20 τουλάχιστον άτομα.

Η διαδικασία που ακολουθεί μία ένωση προσώπων προκειμένου να αναγνωριστεί ως επίσημο σωματείο είναι η εξής:

Αρχικά γίνεται η σύνταξη του καταστατικού με παρουσία δικηγόρου. Το καταστατικό, για να είναι έγκυρο, πρέπει να καθορίζει:

- α) Το σκοπό, την επωνυμία και την έδρα του σωματείου.
- β) Τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των μελών καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.
- γ) Τους πόρους του σωματείου καθώς και τους όρους με τους οποίους καταρτίζεται και λειτουργεί η διοίκηση και παύονται τα όργανά της.
- στ) Τους όρους με τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση των μελών.
- ζ) Τους όρους για την τροποποίηση του καταστατικού.
- η) Τους όρους για τη διάλυση του σωματείου.

Στη συνέχεια υποβάλλεται αίτηση στο πρωτοδικείο όπου επισυνάπτονται η ιδρυτική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και το καταστατικό με τις υπογραφές των μελών και με χρονολογία.

Αν το πρωτοδικείο κάνει αποδεκτή την αίτηση αποφασίζει τη

δημοσίευση της περίληψης του καταστατικού στον τοπικό τύπο και τη δημοσίευση στο ταμείο νομικών (βιβλίο σωματείων).

Παρατίθεται επίσης και επίδοση της απόφασης στη Νομαρχία και την εισαγγελία (εποπτεύουσα αρχή).

Το καταστατικό και η απόφαση προσκομίζονται στο πρωτοδικείο όπου δίνεται το πιστοποιητικό ότι το σωματείο έχει νομική προσωπικότητα και μπορεί να λειτουργήσει (βλ. παράρτημα ΙΙΙ).

4.9 ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ **ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του εθελοντισμού στην Ελλάδα προσέλαβε νέες διαστάσεις και ποιοτικές και ποσοτικές. Παρατηρείται μία αύξηση των εθελοντικών οργανώσεων σε τοπικό πλέον επίπεδο όπου τα πεδία παρέμβασής τους εκτείνονται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προστασίας του περιβάλλοντος και της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Αισθητή επίσης είναι και η αυξανόμενη συμμετοχή των Ο.Τ.Α. στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας.

Ο Δήμος Πατρέων παρακολουθώντας τις εξελίξεις προσπαθεί να βρει μεθόδους ενεργοποίησης εθελοντών υπό την αιγίδα του Δήμου. Χαρακτηριστική πρωτοβουλία του Δήμου είναι η δημιουργία του «Σπιτιού του Πολίτη» στο οποίο θα στεγαστούν 40 σύλλογοι που παρουσιάζουν σημαντικό κοινωνικό έργο και συντελούν στην ποιοτική αναβάθμιση της πόλης, προάγοντας την υγεία και την εκπαίδευση σε διαφορετικά επίπεδα.

Το «Σπίτι του Πολίτη» θα αποτελείται από 15 συνεδριακές αίθουσες και οι σύλλογοι που θα στεγαστούν θα είναι απαλλαγμένοι από την πληρωμή δημοτικών τελών, ηλεκτρικού ρεύματος και ενοικίου. Ωστόσο, οι σύλλογοι δεν θα έχουν μόνιμο γραφείο αλλά θα εξυπηρετούνται από μία γενική γραμματεία.

Επιπλέον, ο Δήμος Πατρέων συμμετέχει οικονομικά ενισχύοντας ορισμένες οργανώσεις ή σε άλλες περιπτώσεις δίνει τη δυνατότητα προβολής του έργου τους και των σκοπών τους.

Ως παράδειγμα συμμετοχής της τοπικής αυτοδιοίκησης σε εθελοντικές δράσεις σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσαμε να αναφέρουμε το πρόγραμμα εθελοντικής δράσης «Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους», με

συντονιστή τη Γενική Γραμματεία Επιμόρφωσης Ενηλίκων του Υπουργείου Παιδείας, με συμμετοχή τεσσάρων ακόμα Υπουργείων (ΥΠΕΣΔΑ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΔΗΤ & ΥΠΕΝ) και δύο μη κυβερνητικών οργανώσεων, τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό και τους Γιατρούς χωρίς σύνορα.

Το πρόγραμμα αυτό στο οποίο ο Δήμος Πατρέων έχει επιδείξει ενδιαφέρον να συμμετάσχει, εφαρμόζεται σε τοπικό επίπεδο, σε δήμους και κοινότητες της χώρας.

Το πρόγραμμα εκπαιδεύει εθελοντές στις εξής θεματικές ενότητες:

- Σεισμοί
- Πυρκαγιές
- Διασώσεις
- Πλημμύρες
- Ναυτικά ατυχήματα – προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος
- Διαχείριση καταυλισμών
- Πρώτες βοήθειες

Στόχος του προγράμματος είναι η ένταξη των εθελοντών σε τοπικούς πυρήνες προκειμένου να συμβάλλουν συντονισμένα στην πρόληψη και αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών. Οι εθελοντές με την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης λαμβάνουν βεβαίωση παρακολούθησης και εντάσσονται στο εθνικό μητρώο εθελοντών.

Είναι μία προσπάθεια που θα λειτουργήσει πιλοτικά για την επίλυση των προβλημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των εθελοντών και θα αποτελέσει τη βάση για συνεργασίες με κυβερνητικούς φορείς, πανεπιστήμια και οργανώσεις.

Ο Δήμαρχος Συκεών Ν. Θεσσαλονίκης Σ. Δανιηλίδης, προερχόμενος από έναν Δήμο με εμπειρία στον τομέα της αντιμετώπισης έκτακτων κοινωνικών αναγκών και πιο συγκεκριμένα με την ίδρυση το 1995 της Εθελοντικής Διασωστικής Ομάδας Αντιμετώπισης Αναγκών, παραθέτει ένα οργανόγραμμα για τη λειτουργία και το περιεχόμενο των δράσεων ενός

συντονιστικού τοπικού οργάνου για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΔΙΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ	ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
---	-----------------------

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ – ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
---	-----------------------------

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΤΟΠΙΚΟ – ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
---	--

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ – ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ	ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ – ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ – ΤΟΠΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	

ΠΡΟΛΗΨΗ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ - ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ
§ ΕΡΕΥΝΑ	§ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	§ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
§ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	§ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	§ ΔΙΑΝΟΙΞΗ – ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΔΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ
§ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ	§ ΣΤΕΓΑΣΗ	§ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ
§ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	§ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	§ ΕΡΕΥΝΑ – ΔΙΑΣΩΣΗ
§ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	§ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ	§ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗ
§ ΦΥΛΑΞΗ		§ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ
		§ ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΔΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ
		§ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ

Η λειτουργία του Σ.Τ.Ο. τονίζει ο Σ. Δανιηλίδης πρέπει να βασίζεται σε έναν ευρύτερο σχεδιασμό που θα προσδιορίζει αρμοδιότητες μεταξύ των εμπλεκομένων μερών, θα λαμβάνει μέτρα πρόληψης, θα προάγει τον εθελοντισμό και θα θωρακίζει το φυσικό περιβάλλον, αναβαθμίζοντας την αίσθηση εμπιστοσύνης, την ποιότητα ζωής, την πρόοδο και την ευημερία της κοινωνίας (Δανιηλίδης, 2001:19).

Οι υπηρεσίες του Δήμου επισημαίνει ο Δανιηλίδης είναι εκείνες που θα προστρέξουν πρώτες μετά την εκδήλωση της όποιας καταστροφής πριν φτάσουν ειδικά οργανωμένες αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες.

Άλλωστε στις τοπικές κοινωνίες δημιουργούνται και αναπτύσσονται αισθήματα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας μόνο από το γεγονός της διαβίωσης σε μία κοινή περιοχή.

Με αυτό το σκεπτικό λοιπόν, οι Ο.Τ.Α. θα πρέπει να αναπτύξουν κατάλληλους μηχανισμούς αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών σε κάθε Δήμο, με υπηρεσιακά στελέχη κατάλληλα προετοιμασμένα και εκπαιδευόμενα, ώστε να είναι σε θέση να υπηρετήσουν αυτό το σκοπό, τόσο στο προληπτικό στάδιο της ενημέρωσης όσο και της ίδιας της αντιμετώπισης της κατάστασης της έκτακτης ανάγκης (Δανιηλίδης, 2001:7).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Ο Ε.Ε.Σ. ιδρύθηκε το 1877, είναι Ν.Π.Ι.Δ. και λειτουργεί σύμφωνα με τους νόμους του κράτους και τις θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς κινήματος Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου που είναι οι εξής:

Ανθρωπισμός

Το διεθνές κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, γεννημένο από την επιθυμία να προσφέρει βοήθεια χωρίς διακρίσεις στους τραυματίες στο πεδίο της μάχης, επιδιώκει με τη διεθνή και εθνική του ιδιότητα, να προλάβει και να απαλύνει τον ανθρώπινο πόνο όπου αυτός βρίσκεται. Σκοπός του είναι να προστατέψει τη ζωή και την υγεία και να εξασφαλίσει το σεβασμό προς τον άνθρωπο.

Αμεροληψία

Το κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου δεν κάνει καμία διάκριση ως προς την εθνικότητα, φυλή, θρησκεία, τάξη ή πολιτικές απόψεις.

Ουδετερότητα

Προκειμένου να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη όλων το κίνημα δεν μεροληπτεί σε εχθροπραξίες ή δεν εμπλέκεται σε αντιμαχίες πολιτικής, φυλετικής, θρησκευτικής ή ιδεολογικής φύσεως.

Ανεξαρτησία

Το κίνημα είναι ανεξάρτητο. Οι Εθνικοί Σύλλογοι ενώ είναι βοηθητικοί στις ανθρωπιστικές υπηρεσίες των κυβερνήσεών τους και υπόκεινται στους νόμους της χώρας τους, πρέπει πάντα να διατηρούν την

αυτονομία τους, ώστε να είναι σε θέση πάντα να ενεργούν σύμφωνα με τις αρχές του κινήματος.

Ενότητα

Μπορεί να υπάρχει μόνο ένας Σύλλογος Ερυθρού Κινήματος ή Ερυθράς Ημισελήνου σε μία χώρα, ο οποίος πρέπει να είναι ανοιχτός σε όλους και να επιτελεί το ανθρωπιστικό του έργο σε όλη την επικράτειά του.

Παγκοσμιότητα

Το Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, στο οποίο όλοι οι Σύλλογοι έχουν δικαιώματα και μοιράζονται ίσες ευθύνες, είναι παγκόσμιο. Στον Ε.Ε.Σ. υπάρχουν τρία εθελοντικά σώματα:

α) Το Σώμα εθελοντών Σαμαρειτών

Το Σώμα αυτό ιδρύθηκε στη χώρα μας το 1932 και διαθέτει σχολές πρώτων βοηθειών και διάσωσης, 15μηνης διάρκειας, στις οποίες διδάσκουν ιατροί των τμημάτων Επειγόντων Περιστατικών και Εκπαιδευτές Διασώστες του Ε.Ε.Σ. Η έδρα της Διεύθυνσης Σώματος Σαμαρειτών Ελλάδος, του τμήματος εκπαίδευσης Σαμαρειτών και της Ομάδας Διάσωσης του Ε.Ε.Σ. βρίσκεται στην Πάτρα.

Οι Εθελοντές Σαμαρείτες εργάζονται για τη διάδοση της Ερυθρο – σταυρικής ιδέας και συμμετέχουν σε πλήθος υπηρεσιών ή αποστολών του Ε.Ε.Σ. όπως:

- Κινητοποιούνται και επεμβαίνουν σε αποστολές έρευνας και διάσωσης, αντιμετώπισης καταστροφών, επιδημιών κ.λ.π.
- Εκπαιδεύουν στις βασικές πρώτες βοήθειες μαθητές σχολείων, δασκάλους, μέλη συλλόγων, προσωπικό εργασιών κ.λ.π.
- Εκπαιδεύονται σχολικοί τροχονόμοι και αναλαμβάνουν υπηρεσία σε πολλά δημοτικά σχολεία της χώρας μας κ.λ.π.

β) Το Σώμα εθελοντών Κοινωνικής Πρόνοιας

Η εκπαίδευση των εθελοντών κοινωνικής πρόνοιας γίνεται κάθε χρόνο σε σεμινάρια 4μηνης διάρκειας που διοργανώνει η Κοινωνική Υπηρεσία. Η

εκπαίδευση περιλαμβάνει θεωρητικό και πρακτικό μέρος και στοχεύει:

- Στην ενημέρωση των εθελοντών στις αρχές, τη φιλοσοφία και το έργο του Ερυθρού Σταυρού.
- Στην παροχή γενικών γνώσεων για τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα.
- Στην ευαισθητοποίηση των εθελοντών σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα.

Στην εκπαίδευσή τους σε τρόπους προσέγγισης των ατόμων αυτών οι εθελοντές κοινωνικής πρόνοιας του Ε.Ε.Σ. μετά τη βασική τους εκπαίδευση εντάσσονται σε οργανωμένες ομάδες με συντονιστή τον κοινωνικό λειτουργό και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε: παιδιά, εφήβους, ασθενείς, έκτακτες ανάγκες, φυλακισμένους, άτομα τρίτης ηλικίας κ.λ.π. Οι εθελοντές πλαισιώνουν όλα τα προγράμματα της Δ/σης κοινωνικής πρόνοιας του Ε.Ε.Σ. τα οποία είναι:

1. Υπηρεσία βοήθεια στο σπίτι

Είναι κοινοτική υπηρεσία παροχής πρωτοβάθμιας φροντίδας από επιστημονική ομάδα που την αποτελούν κοινωνικός λειτουργός, νοσηλεύτης, φυσιοθεραπευτής και οικογενειακός βοηθός. Σκοπός της είναι η στήριξη των μοναχικών ηλικιωμένων ατόμων με ειδικές ανάγκες, για τη διατήρηση της αυτονομίας τους και την παραμονή τους στην κοινότητα. Παρέχονται: κοινωνικές υπηρεσίες, ιατρονοσηλευτική φροντίδα και φυσιοθεραπευτική αγωγή.

2. Τηλεσυναγερμός

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μοναχικά άτομα, σε ηλικιωμένους, σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή με χρόνιες παθήσεις. Λειτουργεί όλο το 24ωρο και παρέχει άμεση βοήθεια σε περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης.

3. Ίδρυμα Προστασίας Ηλικιωμένων «Μάρθα – Μαρία»

Δέχεται μικρό αριθμό αυτοεξυπηρετούμενων ηλικιωμένων ατόμων, εξασφαλίζοντας οικογενειακή ατμόσφαιρα, όπως απαιτούν οι σύγχρονες

αντιλήψεις για την κλειστή περίθαλψη. Παρέχει στους ενοίκους την κοινωνική φροντίδα, ιατρική παρακολούθηση και ευκαιρίες για συμμετοχή σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές δραστηριότητες.

4. ΚΑΠΗ

Με προγράμματα που εφαρμόζει επιδιώκει τη δραστηριοποίηση των ηλικιωμένων και την παραμονή τους στο γνώριμο περιβάλλον της οικογένειας και της κοινότητάς τους.

5. Πολυδύναμο κέντρο Κοινωνικής Στήριξης και Ενσωμάτωσης Προσφύγων το οποίο λειτουργεί στην Ακαδημία Πλάτωνος. Προσφέρει υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης και προγράμματα κοινωνικής ενσωμάτωσης σε πρόσφυγες ανεξάρτητης εθνικότητας. Παρέχει πληροφόρηση, κοινωνική βοήθεια, μαθήματα ελληνικής γλώσσας, επαγγελματική κατάρτιση κ.α.

6. Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών

Έκτακτες ανάγκες όπως σεισμοί, πλημμύρες κ.λ.π.

γ) Το Σώμα εθελοντριών Αδελφών

Παραδίδονται μαθήματα θεωρητικής κατάρτισης π.χ. ανατομία – φυσιολογία, νοσηλευτική, παθολογία, χειρουργική κ.α. και ακολουθεί η πρακτική άσκηση στο νοσοκομείο όπου είναι υποχρεωτική η συμπλήρωση 140 ωρών.

Μετά τη συμπλήρωση της θεωρητικής και πρακτικής άσκησης απονέμεται το πτυχίο της Εθελόντριας Αδελφής η οποία είναι πάντα έτοιμη να προσφέρει στην τρίτη ηλικία (γηροκομεία, ΚΑΠΗ, ιατρεία προστασίας γήρατος).

- Στις υπηρεσίες της διεύθυνσης νοσηλευτικής.
- Σε κατασκηνώσεις (ΙΑΤΡΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ).
- Σε αποστολές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Στην έκτακτη ανάγκη (σεισμοί, πυρκαγιές κ.α.).
- Στα νοσοκομεία.

Η Κοινωνική Υπηρεσία Ε.Ε.Σ. Πάτρας στελεχωμένη από Κοινωνική Λειτουργό, βασικό της έργο έχει:

- Την παροχή συμβουλευτικής βοήθειας, υποστήριξης, πληροφόρησης & υλικών παροχών σε άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα.

- Την επισήμανση αναγκών του πληθυσμού της περιοχής και την εφαρμογή ανάλογων προγραμμάτων.

- Την ανάπτυξη του εθελοντισμού στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας.

- Τη συμμετοχή σε πρόγραμμα του Ε.Ε.Σ. για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών (σεισμοί, πλημμύρες κ.τ.λ.)

- Τη συνεργασία και κινητοποίηση φορέων και υπηρεσιών της περιοχής για την κάλυψη βασικών αναγκών των εξυπηρετούμενων.

Για την αντιμετώπιση των αναγκών όλου του πληθυσμού ο Ε.Ε.Σ. έχει δημιουργήσει περιφερειακά τμήματα σε ολόκληρη της Ελλάδα. Το περιφερειακό τμήμα Ε.Ε.Σ. στην Πάτρα ιδρύθηκε το 1940.

ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Οι Έλληνες Γιατροί του Κόσμου, μέλη του διεθνούς δικτύου των Medecins du Monde (1980), ιδρύθηκαν το 1990 και προσφέρουν ιατρική ανθρωπιστική βοήθεια σε πληθυσμούς που υποφέρουν από λιμούς, πολέμους, φυσικές καταστροφές, κοινωνικό αποκλεισμό αδιακρίτως φυλής, θρησκευματος, πολιτικού συστήματος ή άλλης ιδιαιτερότητας.

Οι Γιατροί του Κόσμου είναι μία ανεξάρτητη, μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική, οικονομικά αυτόνομη οργάνωση που στηρίζεται στην εθελοντική προσφορά. Οι οικονομικοί πόροι τους προέρχονται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, ιδιώτες και ευρωπαϊκά ταμεία.

Παρέχουν δωρεάν πρωτοβάθμια περίθαλψη, ιατρική βοήθεια, κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη και νομικές συμβουλές σε πρόσφυγες και περιθωριοποιημένους πληθυσμούς μέσα στην Ελλάδα, στα Βαλκάνια και στον Τρίτο Κόσμο.

Συγχρόνως είναι σταθεροί πολέμιοι του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και παθιασμένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καταγράφουν και καταγγέλλουν παραβιάσεις τους, όπου και όταν τις συναντήσουν, με ιδιαίτερη ευαισθησία στα δικαιώματα της γυναίκας και του παιδιού.

Τα προγράμματα των Γιατρών του Κόσμου στην Ελλάδα

1. Ανοιχτό Πολύιατρείο Αθηνών

Καθημερινά προσφέρει τις υπηρεσίες του σε ανθρώπους που δεν έχουν πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας, σε άπορους, σε ηλικιωμένους, σε ανασφάλιστους, σε περιθωριακούς, σε εξαρτημένους και σε πρόσφυγες. Στο πολύιατρείο παρέχεται ιατρική και οδοντιατρική περίθαλψη, καθώς και ψυχολογική στήριξη.

2. Κινητά Ιατρεία

Τακτικές επισκέψεις με κινητές μονάδες σε υποβαθμισμένες περιοχές

και καταυλισμούς τσιγγάνων. Καταγράφονται προβλήματα υγείας και παρέχεται επιτόπου περίθαλψη και φάρμακα.

3. Αγώνας για την κατάργηση των ναρκών προσωπικού

Οι Γιατροί του Κόσμου πρωτοστατούν στην Ελλάδα στον αγώνα για την κατάργηση των ναρκών προσωπικού καθώς η Ελλάδα και η Φιλανδία είναι οι μόνες ευρωπαϊκές χώρες που διατηρούν ακόμα στο έδαφός τους το αναχρονιστικό αυτό όπλο.

4. Αλυσίδα της Ευρώπης

Το πρόγραμμα αυτό θέλει να συντονίσει τη νοσηλεία ασθενών σε εξειδικευμένα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας μας. Οι Γιατροί του Κόσμου αναλαμβάνουν και μεταφέρουν ασθενείς με σοβαρά προβλήματα υγείας στον τόπο τους. Κατά το διάστημα που δεν νοσηλεύονται σε νοσοκομείο, η οργάνωση αναλαμβάνει τη φιλοξενία τους σε σπίτια ή σε ειδικά ιδρύματα.

5. Καταυλισμός Κούρδων Προσφύγων

Οι Γιατροί του Κόσμου παραμένουν σταθερά κοντά στους Κούρδους πρόσφυγες που ζητούν καταφύγιο στη χώρα μας. Εκτός από την ιατρική περίθαλψη που παρέχουν σε καταυλισμούς Κούρδων π.χ. Λαύριο, Σούνιο κ.α. διατηρούν στην Πεντέλη το δικό τους κέντρο υποδοχής προσφύγων, όπου Κούρδοι πρόσφυγες βρίσκουν καθημερινά προσωρινή στέγη, φαγητό, ιατρική περίθαλψη.

6. Ανταλλαγή Συριγγών

Ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα για την Ελλάδα που ήδη λειτουργεί αποτελεσματικά εδώ και αρκετά χρόνια στην Ευρώπη, σαν μέθοδος μείωσης της μετάδοσης του AIDS και της Ηπατίτιδας C αλλά και σαν τρόπος προσέγγισης και σταδιακής κοινωνικής επανένταξης εξαρτημένων ατόμων. Ένα πρόγραμμα βοήθειας και περίθαλψης των ανθρώπων αυτών με ανταλλαγή συριγγών, δωρεάν διανομή προφυλακτικών, ενημέρωση και πρόληψη. Το τοπικό τμήμα Πατρών συμμετέχει σε όλα τα προγράμματα των Γιατρών του Κόσμου.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ

Η Διεθνής Αμνηστία ιδρύθηκε το 1961 από το δικηγόρο Peter Benenson με αφορμή το άρθρο του «Οι ξεχασμένοι κρατούμενοι» στη Βρετανική εφημερίδα Observer, συσπειρώνοντας τους πολίτες σε μία συνωμοσία ελπίδας για την προστασία των αδικημένων του κόσμου.

Το ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας ιδρύθηκε το 1975 από άτομα που είχαν φυλακιστεί κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και είχαν βοηθηθεί από τη διεθνή οργάνωση. Το ελληνικό τμήμα έχει γραφεία στη Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Ηράκλειο Κρήτης.

Σκοπός της Διεθνούς Αμνηστίας είναι η διασφάλιση της τήρησης σε ολόκληρο τον κόσμο των διατάξεων της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στις 10 Δεκέμβρη 1948 και των άλλων διεθνώς αναγνωρισμένων συνθηκών προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Με την πρακτική της δουλειά για τους κρατούμενους επιδιώκει την προαγωγή και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ατομικό, πολιτικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο. Μέσα στο γενικό πλαίσιο του έργου για τα ανθρώπινα δικαιώματα η Διεθνής Αμνηστία παίζει έναν πολύ συγκεκριμένο ρόλο.

Οι δραστηριότητές της επικεντρώνονται στους κρατούμενους:

- Εργάζεται για την απελευθέρωση ανδρών και γυναικών που έχουν φυλακιστεί σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου για τις πεποιθήσεις τους, το χρώμα τους, το φύλο τους, τη γλώσσα ή τη θρησκεία τους, με την προϋπόθεση πως δεν έχουν χρησιμοποιήσει βία ή δεν έχουν συνηγορήσει υπέρ αυτής. Τα πρόσωπα αυτά ονομάζονται «κρατούμενοι συνείδησης».

- Υποστηρίζει ότι όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι πρέπει να προσάγονται έγκαιρα σε δίκη και να δικάζονται σύμφωνα με τους νόμους. Επίσης εργάζεται για τα άτομα εκείνα που κρατούνται χωρίς να τους έχει απαγγελθεί κατηγορία ή δίχως να έχουν προσαχθεί σε δίκη ή εξακολουθούν να είναι

κρατούμενοι και μετά την έκτιση της ποινής τους.

- Αντιτίθεται ανεπιφύλακτα στη θανατική ποινή και στα βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία όλων των κρατουμένων χωρίς εξαίρεση.

Η Διεθνής Αμνηστία είναι μία παγκόσμια κίνηση προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δεν εξαρτάται από καμία κυβέρνηση ή πολιτική παράταξη, ιδεολογία, οικονομικό συμφέρον ή θρησκευτικό δόγμα.

Χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τις συνδρομές και τις δωρεές των μελών και υποστηρικτών της σε ολόκληρο τον κόσμο. Για την προστασία της ανεξαρτησίας της, όλες οι εισφορές προς αυτήν, διέπονται από αυστηρές αρχές που έχει θεσπίσει το διεθνές συμβούλιο της Διεθνούς Αμνηστίας, έτσι ώστε να υπάρχει η εγγύηση ότι τα χρήματα που γίνονται δεκτά από την οργάνωση δεν θα δημιουργήσουν καμία άμεση ή έμμεση εξάρτηση της οργάνωσης και δεν θα περιορίσουν την ελευθερία δράσης και έκφρασής της.

Η Διεθνής Αμνηστία έχει περισσότερα από 500.000 μέλη και υποστηρικτές σε 150 χώρες του κόσμου με οργανωμένα εθνικά τμήματα σε 40 από αυτές και 3.000 τοπικές ομάδες «υιοθεσίας». Καθεμιά από τις ομάδες «υιοθεσίας» εργάζεται για δύο τουλάχιστον περιπτώσεις κρατουμένων συνείδησης που κρατούνται σε ξένες προς τη δική του χώρα. Οι περιπτώσεις επιλέγονται ισόρροπα, τόσο γεωγραφικά όσο και πολιτικά ώστε να εξασφαλίζεται αμεροληψία. Την ευθύνη για τη συγκέντρωση, τη μελέτη και την αποστολή των πληροφοριών για τους κρατούμενους και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχει το τμήμα έρευνας της Διεθνούς Γραμματείας της οργάνωσης που εδρεύει στο Λονδίνο.

Η Διεθνής Αμνηστία βρίσκεται σε συμβουλευτική σχέση με τα Ηνωμένα Έθνη (ECOSOC), την UNESCO, το συμβούλιο της Ευρώπης, του οργανισμού των Αφρικανικών κρατών και του οργανισμού Αφρικανικής ενότητας.

UNISEF

Η UNISEF, η οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά, ιδρύθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1946 για να βοηθήσει τα παιδιά της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Κίνας μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Το 1953 γίνεται μόνιμο τμήμα του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών με κεντρικά γραφεία στη Ν. Υόρκη και αποστολή της την κάλυψη των μακροπρόθεσμων αναγκών των φτωχών παιδιών των αναπτυσσόμενων χωρών.

Στη δεκαετία του '50 η UNISEF συμμετείχε στις διεθνείς εκστρατείες εξάλειψης των επιδημικών ασθενειών, το '60 ήταν η δεκαετία της ανάπτυξης, το '70 η εποχή των εναλλακτικών λύσεων, το '80 η εκστρατεία για την επιβίωση των παιδιών, το '90 η δεκαετία των δικαιωμάτων του παιδιού ενώ ο 21^{ος} αιώνας θα ανήκει στα παιδιά χάρη στους υποστηρικτές της UNISEF.

Τα βασικά προγράμματα της UNISEF

Παιδική εργασία

Για να προστατεύσει τα εργαζόμενα παιδιά, η UNISEF προώθησε την εφαρμογή της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ενώ σε χώρες με έντονο πρόβλημα εφαρμόζει ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προσαρμοσμένα στις πρακτικές ανάγκες των παιδιών.

Γυναίκες - Κορίτσια

Οι γυναίκες στον αναπτυσσόμενο κόσμο ζουν σε πολύ δυσκολότερες συνθήκες από τους άντρες. Τα κορίτσια αποτελούν αντικείμενο διακρίσεων που απειλούν συχνά τη ζωή τους από τη γέννησή τους και στη διάρκεια ολόκληρης της ζωής τους. Η κατάστασή τους αντιπροσωπεύει επομένως μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις ανάπτυξης και προτεραιότητα πρώτου βαθμού για τη UNISEF. Σε συνεργασία με τοπικές κυβερνήσεις και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, χρηματοδοτεί και εφαρμόζει προγράμματα για

την άρση των πολιτισμικών προκαταλήψεων και πρακτικών που καταπνίγουν την ανεξαρτησία, τα ταλέντα και τις φιλοδοξίες των γυναικών.

Εμβολιασμός

Με το πρόγραμμα εκτεταμένου εμβολιασμού η UNISEF κατάφερε να ανοσοποιήσει πάνω από το 80% των παιδιών παγκόσμια κατά των ασθενειών: ιλαρά, φυματίωση, τέτανο, κοκίτη, πολυομελίτιδα και διφθερίτιδα. Σήμερα σώζονται με τον εμβολιασμό 3 εκατομμύρια παιδικές ζωές κάθε χρόνο, ενώ ασθένειες όπως η πολυομελίτιδα βρίσκονται στο χείλος της εξάλειψης.

Παιδιά του Πολέμου

Οι γυναίκες και τα παιδιά αποτελούν τα μεγαλύτερα θύματα του πολέμου σήμερα. Η UNISEF ξεκίνησε εδώ και αρκετά χρόνια την πρωτοβουλία της «Διάδρομοι Ειρήνης» με κατάπαυση του πυρός από τις αντιμαχόμενες πλευρές για να μπορέσει το προσωπικό της να μεταφέρει είδη πρώτης ανάγκης και για να εμβολιάσει τα παιδιά (π.χ. πρώην Γιουγκοσλαβία, Νικαράγουα κ.α.). Ακόμα, εφαρμόζει προγράμματα για ασυνόδευτα παιδιά και προγράμματα ψυχολογικής αποκατάστασης των παιδιών μετά το τέλος του πολέμου.

Έκτακτες Ανάγκες

Ο κύριος ρόλος της **UNISEF** στις έκτακτες ανάγκες είναι να ενεργεί ως υπερασπιστής των παιδιών. Πιστεύει ότι οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις πρέπει να ενσωματώνονται με ενεργά προγράμματα προς όφελος των παιδιών και για το λόγο αυτό εστιάζει τη βοήθειά της σε τομείς της υγείας, της διατροφής, των εμβολιασμών, της εκπαίδευσης και της παροχής νερού και υγιεινής.

AIDS

Η UNISEF εφαρμόζει προγράμματα πρόληψης και ενημέρωσης γύρω από το AIDS, οικογενειακού προγραμματισμού και εκπαίδευσης σε περισσότερες από 30 χώρες και προγράμματα βοήθειας για ορφανά του

AIDS σε χώρες με εντονότερο το πρόβλημα.

Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση είναι το θεμέλιο κάθε προόδου που έχουν πραγματοποιήσει τα άτομα, οι κοινωνίες και οι χώρες. Μία δεκαετία μετά το 1990, χάρη και στις προσπάθειες της UNISEF, 50.000.000 παιδιά περισσότερα εγγράφονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Νερό και υγιεινή

Η πρόσβαση σε καθαρό νερό και εγκαταστάσεις υγιεινής είναι θεμελιώδους σημασίας για την υγεία και την ευημερία των παιδιών. Σήμερα στον αναπτυσσόμενο κόσμο, 1,1 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό και 2,4 δισεκατομμύρια σε εγκαταστάσεις υγιεινής. Η UNISEF εργάζεται από το 1960 στον τομέα αυτό και από τότε έχει διεξαγάγει μακροπρόθεσμα προγράμματα σε περίπου 90 χώρες στην Ασία, Αφρική, και Αμερική.

Θεραπεία ενυδάτωσης από το στόμα

Οι διαρροϊκές ασθένειες αποτελούν μία από τις κυριότερες αιτίες παιδικών θανάτων στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η UNISEF υποστήριξε προγράμματα συνεργασίας σε τουλάχιστον 45 χώρες για να επιτευχθεί ο στόχος αντιμετώπισης της διαρροϊκής αφυδάτωσης μέχρι το 1995. Σήμερα η θεραπεία με άλατα ενυδάτωσης από το στόμα εφαρμόζεται σχεδόν στο 70% των νοικοκυριών στον αναπτυσσόμενο κόσμο και είναι ουσιαστικός παράγοντας αποτροπής τέτοιων παιδικών θανάτων.

Διατροφή

Ο υποσιτισμός συντελεί σε περισσότερο από τους μισούς των θανάτων παιδιών κάτω από 5 ετών στον αναπτυσσόμενο κόσμο στον οποίο σχεδόν το 30% των παιδιών κάτω των 5 ετών υποσιτίζονται. Η UNISEF βοηθά τις χώρες να αντιμετωπίσουν αυτό το πρόβλημα υγείας, με την πληροφόρηση γύρω από την αναγκαιότητα της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών, τροφών πλούσιες σε βιταμίνη Α και με τη διανομή δισκίων βιταμίνης Α

στα παιδιά που κινδυνεύουν.

Μητρικός θηλασμός και Νοσοκομεία φιλικά προς τα παιδιά

Η UNISEF έχει σώσει τη ζωή εκατομμυρίων παιδιών μέσω εκστρατειών κατά του υποκατάστατου μητρικού γάλακτος και υπέρ του θηλασμού. Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας της, νοσοκομεία φιλικά προς τα παιδιά, από το 1991 περισσότερα από 15.000 νοσοκομεία σε 132 χώρες έχουν εφαρμόσει τα δέκα βήματα για το θηλασμό και έχουν χαρακτηριστεί φιλικά προς τα παιδιά. Το στοιχείο κλειδί των δραστηριοτήτων της UNISEF στις βιομηχανικές χώρες είναι οι 37 εθνικές επιτροπές της.

Η Ελληνική επιτροπή της UNISEF ιδρύθηκε το 1977 και μέχρι σήμερα εργάζεται για να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει την ελληνική κοινωνία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στον αναπτυσσόμενο κόσμο καθώς και για να υποστηρίξει ουσιαστικά τα προγράμματα βοήθειας της UNISEF.

Είναι μία ανεξάρτητη οργάνωση όπως και οι άλλες 36 εθνικές επιτροπές και από κοινού υποστηρίζουν το έργο της UNISEF σε 162 σημεία του πλανήτη. Το έργο της στηρίζεται κυρίως στην εθελοντική προσφορά του κόσμου και στα έσοδα από τις πωλήσεις των προϊόντων της UNISEF.

Δραστηριοποιείται σε τέσσερις βασικούς τομείς

1. Εκπαίδευση για την ανάπτυξη

Για τη UNISEF η εκπαίδευση για την ανάπτυξη είναι μία διαδικασία που προωθεί την ανάπτυξη αξιών όπως η αλληλεγγύη, η ειρήνη, η κοινωνική δικαιοσύνη και η ευαισθησία για το περιβάλλον στα παιδιά και στους νέους ανθρώπους.

2. Πληροφόρηση – Τεκμηρίωση

Η Ελληνική επιτροπή της UNISEF ενημερώνει τους πολίτες απευθείας με τη δωρεάν διάθεση ενημερωτικού υλικού και μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

3. Συλλογή πόρων

Διατηρώντας την ανεξαρτησία της, τα έσοδα προέρχονται αποκλειστικά από πωλήσεις προϊόντων και τις εθελοντικές συνεισφορές κρατών και ιδιωτών.

4. Πωλήσεις προϊόντων

Κάρτες και δώρα UNISEF.

Η Ελληνική επιτροπή της UNISEF διαθέτει παραρτήματα σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Στην Πάτρα λειτουργεί εδώ και αρκετά χρόνια τοπικό παράρτημα, το οποίο με τις πωλήσεις των ειδών συμβάλλει στο έργο της UNISEF.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1958 με σκοπό την ανάληψη του αγώνα για την καταπολέμηση του καρκίνου με επιστημονικά μέσα και μεθόδους.

Προκειμένου να αποβεί αποτελεσματικότερος ο αγώνας κατά της καταπολέμησης του καρκίνου, ιδρύει παραρτήματα σε διάφορα επαρχιακά κέντρα της Ελλάδος.

Για την επίτευξη του αναφερόμενου σκοπού η Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία χρησιμοποιεί τα ακόλουθα μέσα:

- Ενημέρωση και κατατόπιση του κοινού ή οποιουδήποτε φορέα που συμμετέχει στον αντικαρκινικό αγώνα.

- Το συντονισμό των οποιοδήποτε ενεργειών και προσπαθειών που συντελούν στην επιστημονική, τεχνική, υλική και ηθική ενίσχυση του αγώνα για την καταπολέμηση της νόσου.

- Την υλική βοήθεια και ηθική συμπαράσταση των πασχόντων και των οικογενειών τους.

- Τη δημιουργία όλων εκείνων των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την έγκαιρη διάγνωση της νόσου, με τέτοιο τρόπο ώστε να καταστεί δυνατός ο προληπτικός έλεγχος κάθε πολίτη.

- Τη χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης.

- Τη συνεργασία με άλλες οργανώσεις π.χ. την Π.Ο.Υ., τη Διεθνή Επιτροπή Έρευνας του αντικαρκινικού αγώνα του ΟΗΕ κ.α.

Για την επίτευξη των ανωτέρων σκοπών η Εταιρεία ακολουθεί το σύστημα της εθελοντικής προσφοράς εργασίας.

Δραστηριότητες της Εταιρείας

- Η Εταιρεία εκδίδει το περιοδικό «Ca – M' ενδιαφέρει» στο οποίο

καταχωρούνται μελέτες και δημοσιεύματα σχετικά με τη νόσο και τον αγώνα για την καταπολέμησή της, πορίσματα επιστημονικών ερευνών κ.α.

- Οργανώνει κάθε χρόνο «Δεκαήμερο Σταυροφορίας» κατά του καρκίνου χρησιμοποιώντας κάθε πρόσφορο μέσο όπως διαλέξεις, συγκεντρώσεις, τοιχοκολλήσεις, ραδιοφωνικές εκπομπές, δημοσιεύματα στον τύπο, διανομές φυλλαδίων κ.α.

- Οργανώνει Επιστημονικά Συνέδρια Πανελλήνια ή και Διεθνή στα οποία αναπτύσσονται και συζητούνται επιστημονικά θέματα σχετικά με τον καρκίνο και τις έρευνες για τις μεθόδους καταπολέμησής του.

- Πραγματοποιεί συναντήσεις μελών και φίλων της Εταιρείας με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για βοήθεια οικογενειών πασχόντων.

- Τα τοπικά παραρτήματα οργανώνουν ομιλίες για ενημέρωση του κοινού. Για παράδειγμα το παράρτημα Πάτρας έχει οργανώσει ομιλίες στο ΚΑΠΗ, στο Κέντρο Εργαζόμενης Νεότητας, σε πολιτιστικά κέντρα, σε σχολεία κ.α.

ΠΡΟΤΑΣΗ – Κίνηση για έναν άλλο τρόπο ζωής

Η «ΠΡΟΤΑΣΗ» ξεκίνησε στο σχολικό συγκρότημα της Αγυιάς το 1988. Με πρωτοβουλία του συλλόγου γονέων του 13^{ου} Γυμνασίου δημιουργήθηκε μία ευαισθητοποιημένη ομάδα γονέων και εκπαιδευτικών του 13^{ου} Γυμνασίου, 3^{ου} Λυκείου και 4^{ου} ΤΕΛ. Η νομική της μορφή είναι μη κυβερνητικός Οργανισμός.

Οι παρεμβάσεις της κινούνται στο χώρο της πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης μέσα από προγράμματα που έχουν κοινό παρονομαστή την ενεργό συμμετοχή του ατόμου μέσα από την ομαδική διεργασία, την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική δικτύωση.

Βασικός συνεργάτης και συνδιοργανωτής πολλών προγραμμάτων είναι ο Δήμος της Πάτρας. Συνεργασίες έχουν εδραιωθεί με τη Νομαρχία, ΟΚΑΝΑ, ΥΠΕΠΘ, ΓΓΝΓ, ΚΕΘΕΑ και με δεκάδες άλλους φορείς στην Πάτρα, την Ελλάδα και διεθνώς.

Η «ΠΡΟΤΑΣΗ» από το Μάιο του 1998 αποτελεί βασικό μέλος του κέντρου πρόληψης μαζί με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, το Δήμο Πατρέων, τους Περιφερειακούς Δήμους Ακράτας, Καλαβρύτων, Παϊών, Δύμης, Βραχνεϊκών, Μεσσήτιδος και Ρίου, τον Ιατρικό Σύλλογο Πάτρας και έχει την επιστημονική υπευθυνότητα των προγραμμάτων που υλοποιούνται από το Κέντρο Πρόληψης.

Σύμφωνα με το καταστατικό της «ΠΡΟΤΑΣΗΣ» βασικό δομικό συστατικό της λειτουργίας της αποτελεί η ομάδα. Στις ομάδες συμμετέχουν εθελοντές προερχόμενοι από την τοπική κοινωνία με διάθεση προσφοράς. Με τη συμμετοχής τους στις ομάδες οι εθελοντές ικανοποιούν αυτή τους τη διάθεση και συγχρόνως κερδίζουν γνώσεις και εμπειρίες αξιοποιώντας τη δυναμική που αναπτύσσεται μέσα στα πλαίσια μιας ομάδας με όφελος την προσωπική τους ανάπτυξη.

Το έργο της «ΠΡΟΤΑΣΗΣ» αφορά τους εξής τομείς:

1. Σχολείο

α) Δημοτικό

- Πρόγραμμα αγωγής υγείας «*Αγγίζοντας τον κύκλο*» για μαθητές ΣΤ΄ Δημοτικού.
- Πρόγραμμα ενημέρωσης σε μαθητές ΣΤ΄ Δημοτικού.
- Σεμινάρια Αγωγής Υγείας σε δασκάλους.

β) Γυμνάσιο – Λύκειο

- Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας «*Γνωρίζω – Συμμετέχω – Κινητοποιούμαι*» για μαθητές Γ΄ Γυμνασίου και Α΄ Λυκείου.
- Σεμινάρια Αγωγής Υγείας σε μαθητές.

2. Οικογένεια

- Ενημερώσεις σε συλλόγους γονέων.
- Εκπαίδευση ομάδων γονιών.
- Στήριξη οικογενειακού περιβάλλοντος χρηστών.

3. Κοινωνία

- Δικτύωση φορέων.
- Παρεμβάσεις στην τοπική κοινωνία.
- Παροχή εκπαίδευσης (φορείς, σπουδαστές κοινωνικής εργασίας ΤΕΙ κ.λ.π.).

Οι βασικές ομάδες εθελοντών της «ΠΡΟΤΑΣΗΣ» είναι:

1. Ομάδες Πρωτογενούς πρόληψης

- Ομάδα πρόληψης στην Α/βάθμια Εκπαίδευση.
- Ομάδα πρόληψης στη Β/βάθμια Εκπαίδευση.
- Ομάδα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης γονιών.
- Ομάδα σεξουαλικής αγωγής.
- Ομάδα νέων μελών.
- Ομάδα στήριξης θεραπευτικών προγραμμάτων.
- Ομάδα δικτύωσης μη κυβερνητικών οργανώσεων.

- Ομάδα περιοδικού «ΠΡΟΣΩΠΟ».
- Ομάδα στήριξης κέντρου δημιουργική απασχόλησης παιδιών.

2. Ομάδες Δευτερογενούς πρόληψης

- Ομάδα στήριξης οικογενειακού περιβάλλοντος χρηστών.
- Ομάδα εξαρτήσεων, πολυφαγίας και άλλων.

3. Ομάδες Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης

- Λειτουργούν 9 ομάδες οι οποίες είναι: ζωγραφικής, φωτογραφίας, καλλιτεχνικών κατασκευών, αθλητισμού, κουκλοθέατρου, μουσικής, θεάτρου, καρναβαλιού, περιβάλλοντος.

Το έργο του κοινωνικού λειτουργού

Στην «ΠΡΟΤΑΣΗ» απασχολούνται 4 κοινωνικοί λειτουργοί. Οι κοινωνικοί λειτουργοί συμμετέχουν στο έργο του κέντρου πρόληψης σε ό,τι αφορά την ενημέρωση και τα σεμινάρια που γίνονται σε ομάδες και συλλόγους γονέων σχετικά με την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου, τη βελτίωση της επικοινωνίας στην οικογένεια και τη δυνατότητα συνεύρεσης με άλλους γονείς για ανταλλαγή εμπειριών και προβληματισμού.

Επίσης συμμετέχουν στα προγράμματα πρόληψης των ομάδων Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία είναι βραχείας διάρκειας και αφορούν μαθητές, δασκάλους και καθηγητές. Ο κοινωνικός λειτουργός συμβάλλει ώστε οι μαθητές να δεχτούν, μέσα από βιωματικούς τρόπους, ένα σύνολο ερεθισμάτων που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν μία ομαλή και ευέλικτη προσωπικότητα, να στηρίζονται στις δυνάμεις τους και να παίρνουν υπεύθυνες αποφάσεις για τη ζωή τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί ενημερώνονται για τα προγράμματα που υλοποιούνται στο χώρο της εκπαίδευσης.

Συμμετέχουν στην ομάδα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γονιών με πρόγραμμα 10 συναντήσεων. Έχουν συντονιστικό ρόλο στις ομάδες νέων και συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση προγραμμάτων.

ΑΝΤΙΕΦΗΣΥΧΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΡΙΝΩΝ
ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΩΝ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΜΕ

Ο Αντιεφησυχαστικός σύλλογος τωρινών ονειροπόλων – επικοινωνούμε (Α.Σ.Τ.Ο. – Επικοινωνούμε) συστάθηκε το έτος 2000 στην Πάτρα, υπό την αιγίδα της Γ.Γ.Ν.Γ.

Σκοποί του συλλόγου είναι οι εξής:

— Η παρέμβαση στον τρόπο ζωής, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητάς της, αναπτύσσοντας δραστηριότητες που προωθούν την αντίληψη του ανθρώπου ως ενεργού πολίτη και αξίες όπως ο αλληλοσεβασμός, η συλλογικότητα, η αλληλεγγύη και η ειρήνη.

— Η συνεργασία με εκπαιδευτικούς φορείς και συναφείς συλλόγους με στόχο την ουσιαστική σύνδεση παιδείας και κοινωνίας.

— Η συνεργασία με συλλόγους, οργανισμούς και γενικά ενώσεις ελληνικές ή διεθνείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό και το περιβάλλον.

— Η παρέμβαση στα περιβαλλοντικά και πολιτισμικά δρώμενα της τοπικής κοινωνίας γενικότερα. Η έκφραση άποψης και η γνωστοποίηση αυτής στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ως ένδειξη μη εφησυχασμού και με όραμα έναν καλύτερο κόσμο.

— Η παρότρυνση των μελών για εθελοντική δημιουργία, αυτοέκφραση και ανάπτυξη της προσωπικότητας.

— Η συμβολή σε εκδηλώσεις που αφορούν στην παιδεία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό γενικότερα.

— Η προώθηση και εκπλήρωση των σκοπών του συλλόγου γίνεται με: τη συμμετοχή, συντονισμό οποιονδήποτε εκδηλώσεων και γενικά με κάθε δραστηριότητα που κρίνεται αναγκαία, ενθαρρύνοντας την ενεργή και μαζική συμμετοχή των μελών στον προγραμματισμό και στην υλοποίησή τους, παρέχοντας κάθε δυνατό μέσο.

Με τη συνεργασία με άλλους συλλόγους, σωματεία καθώς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή άλλο φορέα ικανό να συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών μας.

Επίσης, οι σκοποί του συλλόγου επιτυγχάνονται με τα εξής; Έκδοση εντύπων που προβάλλουν πολιτισμικά και οικολογικά θέματα καθώς και θέματα παιδείας και θα προσφέρουν πόρους στο Σωματείο. Με την υλοποίηση προγραμμάτων με στόχο την ανάδειξη κοινωνικών, πολιτισμικών και οικολογικών προγραμμάτων, με έρευνα και κατάθεση προτάσεων για προώθηση λύσεων.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ»

Τον Ιούλιο του 1996 ιδρύθηκε ο πρωτοποριακός σύλλογος «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ», του οποίου μέλη είναι οι σημαντικότεροι και πολυπληθέστεροι τοπικοί φορείς και σύλλογοι. Η πρωτοβουλία της ίδρυσής του ανήκει στην κίνηση «ΠΡΟΤΑΣΗ» για έναν άλλο τρόπο ζωής. Στον «ΟΡΙΖΟΝΤΑ» συμμετέχουν και άτομα ως αρωγά μέλη του συλλόγου, υποστηρίζοντας **τους στόχους του που είναι οι εξής:**

- Η δημιουργία και η λειτουργία στην Πάτρα Κέντρου Ενημέρωσης Χρηστών και Θεραπευτικής Κοινότητας.

- Η οικονομική στήριξη και ο έλεγχος της διαχείρισης του κέντρου ενημέρωσης και της θεραπευτικής κοινότητας.

- Η προβολή του έργου όλων των αναγνωρισμένων από την πολιτεία φορέων που εφαρμόζουν θεραπευτικά προγράμματα.

- Η συνεργασία και η επικοινωνία με τον ΟΚΑΝΑ ή τον αντίστοιχο κρατικό φορέα, με θεραπευτικές κοινότητες και με ανάλογους συλλόγους και ενώσεις του εσωτερικού και εξωτερικού που έχουν παρόμοιους σκοπούς.

- Η συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα και η συνεργασία με την παγκόσμια οργάνωση των θεραπευτικών κοινοτήτων και η δημιουργία και διατήρηση σχέσεων με οργανισμούς και επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΗΕ και της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.

Οι υπηρεσίες του «ΟΡΙΖΟΝΤΑ» σχεδιάζονται και υλοποιούνται αποκλειστικά από εθελοντές πολίτες.

Μετά από πολλαπλές συνεργασίες και συντονισμένες ενέργειες, ο πρωταρχικός σκοπός του συλλόγου πραγματοποιήθηκε. Το 1998 ο ΟΚΑΝΑ ίδρυσε στην Πάτρα το Δίκτυο Θεραπευτικών Υπηρεσιών «ΓΕΦΥΡΑ» που προσφέρει υπηρεσίες για την απεξάρτηση χρηστών και για τις οικογένειές τους.

Στο Δίκτυο έχουν αναπτυχθεί και λειτουργούν οι εξής δομές:

- Συμβουλευτικός Σταθμός.
- Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα «ΓΕΦΥΡΑ».
- Πρόγραμμα κοινωνικής δραστηριοποίησης.
- Πρόγραμμα οικογένειας.

ΑΝΤΙΚΑΠΝΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Στόχοι του Συλλόγου

Ο Αντικαπνιστικός Σύλλογος Πατρών ιδρύθηκε το 1990 και έχει ως στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος, καθώς και την προσπάθεια για απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους για την προστασία των μη καπνιζόντων.

Προγράμματα - Δραστηριότητες

- Ενημέρωση σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος.
- Ενημέρωση σε καπνιστές για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθηθούν ώστε να διακόψουν το κάπνισμα.
- Δημοσίευση άρθρων στον τοπικό τύπο για ενημέρωση του κοινού.
- Ενημερωτικά spots για το κοινό στο τοπικό ραδιόφωνο.
- Σε αρκετούς γιατρούς της Πάτρας έχει χορηγηθεί ειδική σφραγίδα η οποία αποτυπώνεται σε κάθε συνταγογράφησής τους.

ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Το «Χαμόγελο του παιδιού» ιδρύθηκε, μετά από την επιθυμία του μικρού Ανδρέα Γιαννόπουλου 10 ετών, λίγο πριν χάσει τη μάχη με τη ζωή μετά από 11 μήνες ταλαιπωρίας από όγκο στο κεφάλι.

Μετά από ενεργοποίηση πολλών επωνύμων και ανωνύμων φίλων, δημιουργήθηκε το 1996 ο σύλλογος «Το Χαμόγελο του παιδιού» ο οποίος αγωνίζεται για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των παιδιών, μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που ενισχύουν και στηρίζονται στην εθελοντική εργασία των νέων και κυρίως των παιδιών. Το παράρτημα στην Πάτρα δημιουργήθηκε το 2001.

Σκοποί του Συλλόγου

- Η κατοχύρωση, προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και συμφερόντων των ανηλίκων παιδιών που διαμένουν εντός του Ελλαδικού χώρου, ανεξαρτήτως υπηκοότητας αυτών.

- Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας και υποστήριξης, ηθικής, οικονομικής, ψυχολογικής στα άπορα παιδιά, παιδιά με ειδικές ανάγκες, παιδιά εθνικών ή θρησκευτικών μειονοτήτων.

- Η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας σε παιδιά που έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας και χρήζουν ιατρικής περίθαλψης σε νοσοκομεία του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

- Η ανάπτυξη του μορφωτικού, βιοτικού και πνευματικού επιπέδου των παιδιών.

- Η διαφώτιση της κοινής γνώμης πάνω στα προβλήματα των παιδιών.

- Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών που χρήζουν κοινωνικής βοήθειας, που υφίστανται οποιαδήποτε φύσεως κακοποίηση και εκμετάλλευση από τους γονείς τους και οποιουσδήποτε τρίτους, συγγενείς ή μη.

- Η αγορά ή μίσθωση ακινήτων για την ίδρυση κέντρων αποκατάστασης των παιδιών που αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε φύσεως προβλήματα στέγασης, μόρφωσης, διατροφής, υγείας και διαβίωσης εν γένει.

- Η συμβολή στη βελτίωση και ανάπτυξη των πάσης φύσεως ιδρυμάτων αποκατάστασης ανηλίκων παιδιών, ορφανών, εγκαταλειμμένων από τους γονείς τους, παιδιών εισαχθέντων σε αναμορφωτήρια.

- Η ενασχόληση και η ζύμωση των μελών του σωματίου με τα προβλήματα, τα δικαιώματα και τις εν γένει ανάγκες των παιδιών.

- Η ανταλλαγή απόψεων σε σχέση συνεργασίας με όλους τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και η παροχή κάθε δυνατής υποστήριξης στα προβλήματα των παιδιών.

- Η συνεργασία με κοινωνικούς, ασφαλιστικούς, επιστημονικούς, πνευματικούς οργανισμούς και οργανώσεις, με άλλους συλλόγους, με ενώσεις ή συνδέσμους ή ομοσπονδίες και γενικά κάθε φορέα προκειμένου να επιλυθούν και προωθηθούν οποιαδήποτε προβλήματα σχετικά με τα παιδιά.

- Συνεργασία με άλλους φορείς κυβερνητικούς ή μη που έχουν αναπτύξει πρωτοβουλία στον τομέα εκπαίδευσης των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματα τους.

- Συνεργασία με τα παιδιά ώστε να υπάρχει γνώση των δικών τους απόψεων για τα δικαιώματα τους. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώνονται συνέδρια και ημερίδες καθώς επίσης εκστρατείες ενημέρωσης με την συμμετοχή πάντα όλων των παιδιών.

- Συμβουλευτικό κέντρο παιδιών σχολικής ηλικίας και εφήβων στο οποίο απευθύνεται:

α) Παιδιά που έχουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

β) Γονείς που θέλουν να μοιραστούν τις σκέψεις και τις ανησυχίες τους με κάποιον ειδικό για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στα πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

γ) Επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά και θέλουν να βοηθήσουν

ποικιλοτρόπως.

δ) Παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Δραστηριότητες του Συλλόγου

1) Σπίτι φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο στο Περιστέρι.

Στο σπίτι φιλοξενίας μπορούν να βρουν καταφύγιο παιδιά ηλικίας κάτω των 11 ετών εφόσον βρίσκονται σε κίνδυνο κατόπιν εισαγγελικής εντολής.

2) Σπίτι φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο – κτίριο πολλαπλών χρήσεων στη Νίκαια.

Φιλοξενεί παιδιά σε κίνδυνο, κατόπιν εισαγγελικής εντολής, ηλικίας από 12 έως 18 ετών, τα οποία έχουν την υποστήριξη κοινωνικών λειτουργών, παιδοψυχολόγων, παιδαγωγών και άλλων επιστημόνων καθώς επίσης και την υποστήριξη των εθελοντών και των παιδιών μελών του συλλόγου.

Στο κτίριο λειτουργούν:

- Γραφείο κοινωνικής υπηρεσίας του συλλόγου.
- Γραφείο ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και οικογενειών.
- Τράπεζα ειδών πρώτης ανάγκης.
- Οδοντιατρείο, ιατρείο και φυσικοθεραπευτήριο.
- Χώρος αναψυχής και αίθουσα πληροφορικής.

3) Δημιουργία οικογενειών με ανάδοχες μητέρες για αυτόνομη διαβίωση των παιδιών.

4) Στέγη των παιδιών που διατρέχουν άμεσο κίνδυνο και χώρος ημερήσιας φροντίδας στο Περιστέρι.

5) Κινητές ιατρικές μονάδες για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας των παιδιών σε ανάγκη, στο χώρο που ζουν.

6) Κινητή μονάδα για τα παιδιά στο δρόμο, παιδιά στα φανάρια, ώστε να τους προσφερθούν τα απαραίτητα για την ασφαλέστερη διαβίωσή τους έως ότου βρεθεί ασφαλής στέγη.

7) Τηλεφωνική γραμμή S.O.S «10-56» - τηλέφωνο άμεσης βοήθειας για τα παιδιά, στην οποία απαντούν επί 24ώρου βάσεως ειδικά καταρτισμένοι επιστήμονες.

8) «Τράπεζα ειδών» πρώτης ανάγκης.

9) Γραφείο για το χαμένο παιδί στο οποίο θα απευθύνονται όσοι θέλουν να αναφέρουν την εξαφάνιση κάποιου παιδιού και γνωρίζουν κάτι σχετικά με την υπόθεση παιδιών που αγνοούνται.

10) Παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας.

Υπάρχει τραπεζικός «λογαριασμός ζωής» για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας και χρειάζονται άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

11) Οργάνωση συνεδρίων και ημερίδων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με τα παιδιά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

12) Οργάνωση καλλιτεχνικών και αθλητικών δραστηριοτήτων.

Στο σύλλογο λειτουργούν επίσης οι εξής ομάδες παιδιών – μελών:

α) Ομάδα στήριξης.

β) Ομάδα οικολογίας.

γ) Ομάδα πληροφορικής.

δ) Ομάδα αθλητισμού.

ε) Καλλιτεχνική ομάδα – χορωδίας.

ζ) Ομάδα επικοινωνίας με συμμετοχή παιδιών σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές με ρεπορτάζ, ειδήσεις κ.α.

η) Ομάδα εκδρομών.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

- Καταγράφει το κοινωνικό ιστορικό του εξυπηρετούμενου ο οποίος πηγαίνει στο γραφείο και ζητάει οποιαδήποτε βοήθεια.

- Πραγματοποιεί κατ'οίκον επισκέψεις προκειμένου να επαληθεύσει

την κρισιμότητα της κάθε περίπτωσης έτσι ώστε να βοηθήσει ανάλογα.

- Είναι υπεύθυνος για την ενίσχυση σε είδος των οικογενειών.

- Σε περιπτώσεις ιατρικών περιστατικών αναλαμβάνει να έρθει σε επικοινωνία με τους υπεύθυνους γιατρούς του παιδιού και ανάλογα με τη σοβαρότητα της κατάστασης να βοηθήσει, μέσω χορηγιών, για την κάλυψη της φαρμακευτικής του αγωγής ή ακόμα και την εξασφάλιση των οικονομικών για επέμβαση που τυχόν χρειάζεται να γίνει στο εξωτερικό (Αμερική, Αυστραλία, χώρες της Ευρώπης).

- Απαντά στη γραμμή S.O.S. 10 – 56 για καταγγελίες που γίνονται και στη συνέχεια συντάσσει έγγραφο το οποίο στέλνει στην εισαγγελία προκειμένου να διεκπεραιώσει την υπόθεση.

- Κάποιες φορές ίσως κριθεί απαραίτητο να παραστεί και σε δίκη για καταγγελία την οποία έχει αναλάβει και έχει στείλει στην εισαγγελία.

- Έρχεται σε επικοινωνία καθημερινά και συνεργάζεται με διάφορες δημόσιες υπηρεσίες (εισαγγελία, ΠΙΚΠΑ, ΕΚΑΚΒ, νοσοκομεία κ.τ.λ.).

- Συνεργάζεται για διάφορα περιστατικά με την επιστημονική ομάδα η οποία αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.

- Συμμετέχει στη δημιουργική απασχόληση των παιδιών που γίνεται στα νοσοκομεία. Στις περιπτώσεις αυτές συνήθως αναλαμβάνει το ρόλο του συντονιστή.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΝΕΑΝΙΔΩΝ – XEN

Η XEN ιδρύθηκε στη Γενεύη το 1894. Είναι παγκόσμια γυναικεία οργάνωση, κοινωφελής και μη κερδοσκοπική και η συμμετοχή και η προσφορά σε αυτήν είναι εθελοντική. Στην Αθήνα ιδρύθηκε το 1923 και στην Πάτρα το 1947.

Σκοποί της οργάνωσης

- Να βοηθά τη γυναίκα κάθε ηλικίας και τη νεότητα ανεξαρτήτως φύλου, να αναπτύσσεται πνευματικά, ψυχικά και σωματικά, ώστε να συμβάλλουν στην πρόοδο της χώρας τους και της παγκόσμιας κοινότητας ως συνειδητοί πολίτες.
- Να προωθεί τα θέματα των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδιαίτερα που αφορούν τη γυναίκα.

Ως μέσα για την επίτευξη των σκοπών της, θεωρεί την οργάνωση βιβλιοθηκών για ενήλικους και παιδιά και προγραμμάτων για την επιμόρφωση της αγρότισσας, την προετοιμασία των μεταναστρευτιών, την επιμόρφωση των ενηλίκων με έμφαση στην κοινωνιολογία, σε θέματα ισότητας των φύλων, της γυναίκας και της οικογένειας, ιστορίας και πολιτισμού γενικότερα.

Συμμετέχει και διατυπώνει τις θέσεις της για τη δημιουργία μιας ενωμένης Ευρώπης.

Οργανώνει και στηρίζει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης των γυναικών, ιδίως για όσες δεν έχουν υποδομή και είναι ευάλωτες από την εκμετάλλευση.

Η Ελληνική XEN για τη μετεξέλιξη και εξέλιξη της, ενώ είναι ανεξάρτητη νομική και οικονομική οντότητα, έχει ένα σίγουρο και σταθερό στήριγμα: την παγκόσμια XEN ως μία πηγή «τεχνογνωσίας για τη διάπλαση συνειδητοποιημένων γυναικών που μαθαίνουν την τέχνη αυτή σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει».

Η ΧΕΝ Πατρών, όπως και κάθε τοπική ΧΕΝ, εφαρμόζει πανελλήνια προγράμματα σε επίκαιρα θέματα όπως: ισοτιμία, υγεία, περιβάλλον, πολιτισμός.

Έτσι λοιπόν λειτουργούν: ομάδα περιβάλλοντος, πολιτισμού, ισοτιμίας, υγείας, βιβλίου, παιδικής βιβλιοθήκης, ομάδες ενδιαφερόντων (ζωγραφικής, διακόσμησης, ψηφιδωτού, κοπτικής – ραπτικής), δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά και νέους και για την εκμάθηση ξένων γλωσσών (Λεοντίνη – Κρέτση, 1996: 176 - 177).

ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Το «Λύκειο Ελληνίδων» ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1910 από την πρώτη γυναίκα δημοσιογράφο Καλλιρρόη Παρρέν.

Στην Πάτρα το πρώτο «Λύκειο Ελληνίδων» ιδρύθηκε το 1913 αλλά ίσως λόγω ιστορικών γεγονότων και των συνεπειών τους (π.χ. Μικρασιατική καταστροφή) επήλθε το τέλος της πρώτης φάσης της λειτουργίας του «Λυκείου» στην Πάτρα. Μετά από μισό περίπου αιώνα απουσίας και με την πρωτοβουλία και την προεργασία της Ολίβιας Σώκαρη και μετά από έγκριση του «Λυκείου» των Αθηνών επανιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1976.

Σκοποί του Λυκείου Ελληνίδων

- Η αναζωπύρωση και διατήρηση των ελληνικών εθίμων και παραδόσεων μέσα στα πλαίσια της εθνικής μας ζωής.
- Η εξύψωση της ελληνίδας και η ηθική συμπαράσταση στη μητέρα και το παιδί.

Για την επίτευξη των σκοπών του ιδρύει και συντηρεί αρχείο λαογραφίας και μουσεία ιστορίας της ελληνικής ενδυμασίας, συλλέγει και συντηρεί τις ενδυμασίες, καταγράφει, διδάσκει δημοτικούς χορούς και τραγούδια οργανώνοντας μουσικές ακροάσεις, εορτές και χορευτικές επιδείξεις, διοργανώνει εκθέσεις έργων λαϊκής τέχνης, λειτουργεί ερευνητικό κέντρο πολιτιστικής κληρονομιάς και διαθέτει δανειστική βιβλιοθήκη και αναγνωστήριο.

Το παράρτημα Πατρών ανέπτυξε πρώτα τα τμήματα των ελληνικών χορών, της λαογραφίας και της οικοτεχνίας.

Αργότερα ανέπτυξε και τμήματα ρυθμικής, μουσικής, ζωγραφικής, ματιοθήκης και βιβλιοθήκης. Μετέχει με τα χορευτικά του συγκροτήματα σε εκδηλώσεις στην πόλη, στον ελληνικό χώρο αλλά και στο εξωτερικό και κυρίως στα ελληνόφωνα χωριά της νότιας Ιταλίας. Βραβεύθηκε στο Διεθνές Φεστιβάλ του BRIWSSUM της Ολλανδίας το 1987, όπου συμμετείχαν 33

χώρες. Επίσης, συμμετέχει σε φεστιβάλ στη Γαλλία. Μέσα στην Ελλάδα μετέχει στα Πρωτοκλήτεια και στη ναυτική εβδομάδα στην Πάτρα, σε διάφορα συνέδρια πανεπιστημίων, σε διάφορες εκδηλώσεις στην Πάτρα και στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο που έγινε στην πόλη. Επίσης, αξιόλογα είναι και τα απογευματινά που οργανώνει το «Λύκειο» με ομιλίες και ανακοινώσεις από ανθρώπους των γραμμάτων και της τέχνης.

Το «Λύκειο Ελληνίδων» Πατρών, σε μία εποχή πολιτισμικής ξηρασίας, συνεχίζει την παράδοσή του, αγωνιζόμενο για την ευαισθητοποίηση της πατραϊκής κοινωνίας και ιδιαίτερα της νεολαίας στα θέματα του ελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού, ώστε ο καθένας να προσεγγίσει στο μέγιστο βαθμό τις ρίζες του.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΤΡΑΣ

Ιδρύθηκε το 1975 με έδρα την Πάτρα.

Σκοποί του Συλλόγου είναι

- Η οικονομική, πολιτική, νομική και κοινωνική ισοτιμία της γυναίκας.
- Η προβολή, υποστήριξη και κατοχύρωση των διεκδικήσεων της εργαζόμενης γυναίκας καθώς και η συμμετοχή της στα κέντρα λήψεως αποφάσεων.
- Η προστασία της μητρότητας και του παιδιού σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ.
- Η πνευματική καλλιέργεια της γυναίκας και η δημιουργία προϋποθέσεων για την επαγγελματική της αποκατάσταση.
- Η βοήθεια για την επίλυση των προβλημάτων της μέσω του Δήμου με τη συμμετοχή της στις δραστηριότητές του.
- Η καλλιέργεια και η ανάπτυξη της ειρήνης και της Δημοκρατίας.

Για την επίτευξη των σκοπών του ο Σύλλογος αναπτύσσει ποικίλες δραστηριότητες όπως:

- Σύσταση επιτροπών και συνεργασία με άλλους γυναικείους φορείς για επίλυση θεμάτων που αφορούν τις γυναίκες, όπως την ισοτιμία των γυναικών, την προστασία του παιδιού, της οικογένειας, της ειρήνης και τη διάδοση του περιοδικού « Σύγχρονη Γυναίκα».
- Οργανώνει ομιλίες για το οικογενειακό δίκαιο, την πρόληψη και θεραπεία νοσημάτων όπως καρκίνος του μαστού και της μήτρας και του AIDS.
- Οργανώνει καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, όπως συναυλίες, κουκλοθέατρο, εκδρομές, συνεστιάσεις, συναθροίσεις γυναικών.
- Επί τη ευκαιρία των εορτών οργανώνει φιλανθρωπικές εκδηλώσεις για συμπαράσταση στη γυναίκα, το παιδί, την οικογένεια.

Επίσης, έχει διεξάγει έρευνα για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, για την κατάσταση των εκπαιδευτικών χωρών και των προγραμμάτων παιδείας (εκπαιδευτικό πρόγραμμα – βιβλία) και την επίδραση που ασκούν στο μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και το εισόδημά της (Λεοντίνη – Κρέτση, 1996: 179).

ΣΟΡΟΠΤΙΜΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ «ΔΑΝΙΗΛΙΣ»

Ο Διεθνής Σοροπτιμισμός (S.I.) αποτελεί μία παγκόσμια μη κυβερνητική οργάνωση εργαζομένων γυναικών. Ο τίτλος Σοροπτιμισμός προέρχεται από τις λατινικές λέξεις Soror (αδερφή, φίλη) και σηματοδοτεί το ιδεολογικό του περιεχόμενο.

Ο πρώτος Σοροπτιμιστικός όμιλος ιδρύθηκε το 1921 στην Καλιφόρνια, από μία ομάδα γυναικών εργαζομένων σε υπεύθυνες θέσεις.

Στην Ευρώπη ο πρώτος όμιλος ιδρύθηκε το 1924 στο Παρίσι και στην Ελλάδα το 1950 στην Αθήνα με την ονομασία «Ιδρυτικός». Σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν 32 όμιλοι ενώ σε ολόκληρο τον κόσμο (121 χώρες προς το παρόν) λειτουργούν 3.142 όμιλοι.

Στην Πάτρα ο όμιλος «Δανιηλής» ιδρύθηκε το 1988. Έμβλημα του ομίλου Πατρών είναι η αρχόντισσα Δανιηλής, πρώτη γυναίκα βιομήχανος των Πατρών, που με τη δημιουργικότητα και την παραγωγικότητά της στον βιομηχανικό και παραγωγικό τομέα, κατέστησε την πόλη πρώτη βιομηχανική πόλη στη βυζαντινή εποχή (900μ.Χ.) και κέντρο διακινήσεως προσωπικοτήτων της εποχής εκείνης.

Ο όμιλος είναι οργάνωση τοπικού επιπέδου, λειτουργεί ως αναγνωρισμένο σωματείο και αποτελεί το κύτταρο του Σοροπτιμισμού. Μέλη του είναι γυναίκες οι οποίες εκπροσωπούν όλο το φάσμα των επαγγελματιών. Οι όμιλοι αποτελούν μέλη της Σοροπτιμιστικής ένωσης, που είναι οργάνωση εθνικού επιπέδου.

Στόχοι της Οργάνωσης

- Η προώθηση της θέσης της γυναίκας.
- Τήρηση υψηλών κανόνων ηθικής για τη θέση της γυναίκας στις επιχειρήσεις, στο επάγγελμα και σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής.
- Δικαιώματα για όλους τους ανθρώπους και ειδικότερα ανύψωση της θέσης της γυναίκας.

- Ισότητα, ανάπτυξη και ειρήνη δια μέσου της παγκόσμιας καλής θέλησης, κατανόησης και φιλίας.

Ο Διεθνής Σοροπτιμισμός προσφέρει τις υπηρεσίες του στις τοπικές, εθνικές, διεθνείς κοινότητες και συμμετέχει ενεργά στα κέντρα λήψης αποφάσεων όλων των επιπέδων της κοινωνίας.

Τομείς Δράσης

Ο Σοροπτιμισμός κινείται και δρα με ομίλους, με επικεφαλείς συντονίστριες, σύμφωνα με τους επιδιωκόμενους από το καταστατικό σκοπούς. Έτσι, έχει ομίλους με αντικείμενο το περιβάλλον, την ισοτιμία της γυναίκας, την ιατρική – υγεία – δωρεά – οργάνων, καλλιτεχνικά θέματα, πνευματικά, αρχαιολογικά, ψυχαγωγικά, κοινωνικών σχέσεων και συμμετοχής σε εορταστικές εκδηλώσεις και απότισης τιμής σε πρόσωπα που εργάζονται και τιμούν την πόλη.

Με αυτό το πνεύμα έχει οργανώσει στρογγυλές τράπεζες σχετικά με το παιδικό βιβλίο, τις βιβλιοθήκες, το περιβάλλον, τη γυναίκα και τα προβλήματά της, τις ανασκαφές στην πόλη της Πάτρας και την ιστορία της, καθώς και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις επί ευκαιρία σημαντικών γεγονότων.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΠΑΤΡΑΣ

Ιδρύθηκε το 1931 με έδρα την Πάτρα και έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Ο Μορφωτικός Σύλλογος Κυριών Πάτρας είναι μέλος του εθνικού συμβουλίου Ελληνίδων, της Ομοσπονδίας Γυναικείων Σωματείων και της General Federation of Women Club. Έχει βραβευθεί από την Ακαδημία Αθηνών, το Δήμο Πατρέων και το Ροταριανό Όμιλο.

Ο Σύλλογος δεν ανήκει σε κανένα κόμμα και καμία πολιτική οργάνωση και αποκρούει κάθε καθεστώς βίας.

Σκοποί του Συλλόγου

- Η γενική, κοινωνική, επαγγελματική μόρφωση της γυναίκας, καθώς και η απόκτηση συνείδησης των δικαιωμάτων και των καθηκόντων της.
- Η προστασία και ορθή ψυχαγωγία του παιδιού και ιδιαίτερα του εργαζόμενου κοριτσιού.
- Η προστασία της εργαζόμενης γυναίκας.

Δραστηριότητες

- Τα προηγούμενα έτη λειτουργούσε νυχτερινό Δημοτικό σχολείο θηλέων (1933), τμήμα κοινωνικής εργασίας (1974), σχολή ξένων γλωσσών (1937).
- Από το 1933 έως και σήμερα λειτουργεί επαγγελματικό τμήμα κοπτικής – ραπτικής, εργόχειρου και τμήμα ζωγραφικής. Επιπλέον, λειτουργεί τμήμα διαλέξεων με θέματα γενικού ενδιαφέροντος.
- Από το 1940 οργανώνει ορεινή κατασκήνωση για εργαζόμενα κορίτσια την οποία ενισχύουν πατρινοί βιομήχανοι και η διοίκηση Αράξου.
- Από το 1995 ο σύλλογος έλαβε την πρωτοβουλία να οργανώσει μαθήματα ελληνικών για όσους έχουν ανάγκη, κυρίως Βορειοηπειρώτες και Ποντίους.

Είναι ο πρώτος γυναικείος σύλλογος που ιδρύθηκε και δρα στην Πάτρα από το 1931, χωρίς να είναι παράρτημα άλλου κεντρικού συλλόγου.

ΚΙΝΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

Το Σωματείο «Κίνηση Γυναικών Ν. Αχαΐας» ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του 1994 με έδρα την Πάτρα.

Στόχοι

- Ο εντοπισμός και η μελέτη των προβλημάτων που απασχολούν τη γυναίκα, καθώς και η προάσπιση και κατοχύρωση της θέσης της γυναίκας, τόσο μέσα στην οικογένεια, όσο και σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής του τόπου μας.
- Η προβολή των επιτευγμάτων της Ελληνίδας στο εσωτερικό και το εξωτερικό και η σύσφιξη των δεσμών και η συνεργασία με Ελληνίδες του εξωτερικού και με γυναίκες άλλων χωρών του κόσμου.
- Η προάσπιση του στοιχειώδους ανθρωπίνου δικαιώματος για αξιοπρεπή εργασία, καθώς και η ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών, η συνεργασία και ο αλληλοσεβασμός αυτών.
- Η περιχαράκωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ο αγώνας για την ελευθερία και τη δημοκρατία.
- Η ανάπτυξη της φιλίας, της συνεργασίας και της ειρήνης, ανάμεσα στους γειτονικούς λαούς.
- Η προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος και η βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών.
- Η επισήμανση, η καταγραφή και η προώθηση λύσεων στα προβλήματα των παιδιών και των νέων, καθώς και η συμβολή στην ανάπτυξη των σωματικών τους δυνάμεων.
- Η κοινωνική προσφορά και η φιλανθρωπία σε όλους τους χώρους.
- Η ανάπτυξη του πολιτιστικού επιπέδου των πολιτών, με σεβασμό στην παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα του λαού μας.
- Η επιδίωξη για έναν καλύτερο κόσμο, ασφαλή και δημοκρατικό, πέρα από κάθε κομματικό δογματισμό και αυθαιρεσία, για την εξασφάλιση

του μέλλοντος των παιδιών και του έθνους μας.

- Η επιστημονική και επαγγελματική προαγωγή και ηθική υποστήριξη των μελών του σωματείου.

Μέσα για την επίτευξη των σκοπών

- Οργάνωση διαλέξεων, συνεδρίων, συνεστιάσεων και κάθε είδους κοινωνικών εκδηλώσεων.
- Παραστάσεις και παρεμβάσεις σε όλους τους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης και του Κράτους.
- Λειτουργία βιβλιοθήκης και γραφείου ενημέρωσης και αλληλοβοήθειας των μελών.
- Έκδοση εντύπων για ενημέρωση των μελών και της κοινής γνώμης.
- Ανακοινώσεις στον τύπο και όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Δημιουργία ειδικών ομάδων εργασίας, μέσα από τα μέλη του Σωματείου, καθώς και λειτουργία παραρτημάτων για οργάνωση, γνωριμία και σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των γυναικών της περιφέρειας του Νομού.
- Συνεργασία με άλλα σωματεία παρεμφερών οργανώσεων και συλλόγων, τόσο Ελληνικών όσο και Διεθνών.

Δραστηριότητες

- Στην πρώτη σειρά είναι τα έργα φιλανθρωπίας.
- Συγκέντρωση και διανομή ρούχων και χρηματικών βοηθημάτων καθώς και διανομή δώρων στο «Μέριμνα».
- Βοήθεια ηθική και οικονομική συμπαράσταση σε ασθενείς και πολυτέκνους.
- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις για καθιερωμένες εορτές, όπως των παιδιών, της γυναίκας, της μητέρας, των γερόντων.
- Κοπή πίττας, συνεστιάσεις.

- Συμμετοχή σε συλλαλητήριο για τη Μακεδονία και δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο επ' ευκαιρία διαφόρων θεμάτων.

- Καταβάλλεται προσπάθεια για χρηματοδότηση προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για επιμόρφωση ενηλίκων και γενικά προσπαθειών για την εξεύρεση πόρων και την ευαισθητοποίηση των γυναικών για εθελοντική προσφορά στους σκοπούς του σωματείου.

ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ένωση Γυναικών Ελλάδας (Ε.Γ.Ε.) είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ιδρύθηκε το 1976, έχει έδρα την Αθήνα και αποτελείται από τοπικά παραρτήματα και πυρήνες σε όλη την Ελλάδα. Το τοπικό παράρτημα Πατρών ιδρύθηκε το 1977.

Σκοποί του Σωματείου σύμφωνα με το καταστατικό και τη φεμινιστική – σοσιαλιστική του ιδεολογία είναι:

- Ο αγώνας για τη δημιουργία μιας κοινωνίας ισότητας και ελευθερίας στην οποία γυναίκες και άντρες θα έχουν ίσες ευκαιρίες, ίσα δικαιώματα, ίσες ευθύνες.

- Η ενημέρωση, πληροφόρηση και εκπαίδευση των γυναικών για να συνειδητοποιήσουν τα αίτια της καταπίεσης και εκμετάλλευσής τους που οφείλονται στην Πατριαρχία και τον Καπιταλισμό και να αγωνιστούν για την απελευθέρωσή τους.

- Η ανάπτυξη της αλληλεγγύης, αλληλοβοήθειας και αλληλοεκτίμησης ανάμεσα στις γυναίκες, ώστε να πετύχει ο αγώνας τους για ίση συμμετοχή με τους άντρες στον οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα της κοινωνίας.

- Ο αγώνας για τη θέσπιση μέτρων και τη δημιουργία κοινωνικών υποδομών εκ μέρους της πολιτείας για τη μητρότητα και την ανατροφή των παιδιών με στόχο να πάψουν να αποτελούν αιτίες και πρόφαση για την οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική περιθωριοποίηση της γυναίκας.

- Η συνεργασία με φορείς του μαζικού κινήματος, ιδιαίτερα στους χώρους δουλειάς, κατοικίας, μόρφωσης, εφόσον κρίνεται ότι αυτή η συνεργασία προωθεί τους στόχους και τους σκοπούς του Σωματείου και τη συμμετοχή των γυναικών στους λαϊκούς, κοινωνικούς και δημοκρατικούς θεσμούς.

- Η συνειδητοποίηση της λαϊκής μας παράδοσης και πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ο εντοπισμός και η επισήμανση της πολιτιστικής μας αλλοτρίωσης. Ο αγώνας για τη δημιουργία μιας Ευρώπης πολύ – πολιτισμικής με ισχυρή την Ελληνική συνιστώσα.

- Η ανάπτυξη της γυναικείας δημιουργικότητας και η αξιοποίηση της γυναικείας δημιουργίας σε όλες τις μορφές.

- Η ανάπτυξη δεσμών φιλίας, συνεργασίας και κατανόησης μεταξύ των γυναικών όλου του κόσμου.

- Η συμμετοχή στον αγώνα για τη διασφάλιση της Εθνικής Ανεξαρτησίας, την περιφρούρηση της Δημοκρατίας και της Ειρήνης, την κατάκτηση της Κοινωνικής Απελευθέρωσης.

- Η ανάληψη πρωτοβουλιών και η συνεργασία με άλλους φορείς για την προστασία και βελτίωση της ποιότητας ζωής.

- Η δημιουργία προϋποθέσεων για την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία, την παραγωγική διαδικασία και την ανάπτυξη, με την προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλων ενισχυτικών μέτρων.

- Η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη προγραμμάτων σε πανελλαδικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, τα οποία αποσκοπούν στην άνοδο του πολιτιστικού, οικονομικού και επαγγελματικού επιπέδου των γυναικών, σε συνεργασία με εθνικούς ή διεθνείς οργανισμούς ή όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κοινωνικούς εταίρους.

Οι τρόποι με τους οποίους πραγματοποιούνται οι σκοποί του Σωματείου είναι:

- Η οργάνωση των γυναικών στην ύπαιθρο και στην πόλη για την επίτευξη των σκοπών του Σωματείου.

- Η οργάνωση ομάδων μελέτης και έρευνας των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε όλους τους τομείς, όπως οι αγρότισσες, οι εργάτριες, οι παλιννοστούσες, οι πρόσφυγες κ.α.

- Η χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η οργάνωση σεμιναρίων και συνεδρίων, η προβολή ταινιών, η έκδοση εντύπων, η ίδρυση βιβλιοθήκης.
- Η έρευνα πάνω στα προβλήματα που απασχολούν τις εργαζόμενες γυναίκες, έχοντας σαν τελικό σκοπό τη συμμετοχή της γυναίκας σε όλα τα επαγγέλματα, με ίσους όρους με τον άντρα, σε όλα τα επίπεδα ιεραρχίας και οργάνωσης της παραγωγής.
- Η συνεργασία σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο με άλλες γυναικείες οργανώσεις με παρεμφερείς σκοπούς.
- Η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα στα πλαίσια των σκοπών του Σωματείου.
- Η συνεργασία και η ίδρυση κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) ή κέντρων συνοδευτικών ενεργειών ή άλλων εξειδικευμένων κέντρων.
- Η συνεργασία με Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς φορείς ενίσχυσης γυναικείων πρωτοβουλιών.
- Η σύμπραξη με κοινωνικούς εταίρους ή διεθνείς οργανισμούς ή όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλους φορείς.

INNER WHEEL

Οι ρίζες από τις οποίες αναπτύχθηκε το International Inner Wheel θεμελιώθηκαν το 1934, όταν συστάθηκε το Σωματείο των ομάδων Inner Wheel της Μ. Βρετανίας και Ιρλανδίας και αργότερα άρχισε να επεκτείνεται και σε άλλες χώρες. Στην Πάτρα υπάρχουν δύο όμιλοι: α) Inner Wheel – Ρίου & β) Inner Wheel – Πάτρας

Οι Σκοποί του είναι:

- Να προάγει την αληθινή φιλία.
- Να ενθαρρύνει τα ιδεώδη της προσωπικής εξυπηρέτησης.
- Να καλλιεργεί την διεθνή κατανόηση.

Οι όμιλοι Inner Wheel σε όλο τον κόσμο περιλαμβάνουν τις γυναίκες – συγγενείς (συζύγους – μητέρες) των Ροταριανών. Το Inner Wheel συγκεντρώνεται στη φιλία και τις προσωπικές υπηρεσίες. Κάθε όμιλος επιλέγει τις δικές του φιλανθρωπικές πράξεις ή οδούς παροχής υπηρεσιών.

Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του Inner Wheel είναι η ευκαιρία που παρέχεται στα μέλη του ανά τον κόσμο να γνωριστούν το ένα με το άλλο, συνεισφέροντας κατά αυτό τον τρόπο στην Διεθνή φιλία και κατανόηση.

Το International Inner Wheel συνδέει μεταξύ τους μέλη του ομίλου σε χώρες από την Ευρώπη ως την Αφρική, την Ινδία, τις Φιλιππίνες, την Αυστραλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες κ.α.

Τα μέλη είναι σε θέση να επικοινωνούν το ένα με το άλλο δια αλληλογραφίας, ανταλλαγής επισκέψεων και συμμετοχής σε διεθνή έργα. Οι όμιλοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην ίδια τους την κοινότητα ενώ βλέπουν και πέρα των εθνικών τους συνόρων.

Στη περιοχή της Πάτρας πραγματοποιούνται ομιλίες, συζητήσεις, όπου συγκεντρώνονται χρήματα για την αγορά πραγμάτων σε διάφορα ιδρύματα αλλά και για τη στήριξη μεμονωμένων περιστατικών.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΑΝΑΤΖΕΡ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ (Ι.Α.Γ.Μ.Ε.)

Το «Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γυναικών Μάνατζερ και Επιχειρηματιών» ιδρύθηκε στην Πάτρα το 1997 από την Ελληνική εταιρεία διοίκησης επιχειρήσεων (Ε.Ε.Δ.Ε.) και αποτελεί ένα από τα ινστιτούτα της.

Η Ε.Ε.Δ.Ε. ως κύριος φορέας του επιστημονικού management στη χώρα μας, συμβάλλει στη μεγαλύτερη εξειδίκευση των ενδιαφερόντων των μελών του, με τη δυνατότητα που τους παρέχει και μετέχουν στα επιμέρους ινστιτούτα τους.

Μέσα στα πλαίσια των γενικότερων σκοπών της Ε.Ε.Δ.Ε., δηλαδή της μελέτης, προαγωγής και διάδοσης των αρχών και της πρακτικής της διοίκησης των επιχειρήσεων, **οι κυριότεροι σκοποί του Ι.Α.Γ.Μ.Ε. είναι:**

1. Η αναγνώριση και προώθηση με ίσους όρους της γυναίκας μάνατζερ και επιχειρηματία ανεξάρτητα με τον τύπο της εργασίας που κάνει και το που εργάζεται.

2. Η προβολή και ενημέρωση του επιχειρηματικού κόσμου αναφορικά με τη συμβολή και το ρόλο των γυναικών μάνατζερ στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου.

3. Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των γυναικών μάνατζερ και επιχειρηματιών για την ενδυνάμωση της γυναικείας παρουσίας στον εργασιακό και κοινωνικό χώρο.

4. Η ενθάρρυνση των γυναικών στην ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, στην ανάπτυξη και διάδοσή τους.

5. Η μελέτη των προβλημάτων των γυναικών μάνατζερ και επιχειρηματιών όπως:

- Φόβος ανάληψης επιχειρηματικού κινδύνου.
- Ανεπαρκής πληροφόρηση.

- Έλλειψη τεχνογνωσίας.
- Δυσκολία συγκερασμού των εργασιακών και οικογενειακών υποχρεώσεών τους.

- Άνισες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας, άνιση μεταχείριση κ.λ.π.

6. Η ανάπτυξη της εξωστρέφειας των γυναικών μάνατζερ και επιχειρηματιών σε δύο επίπεδα: **α)** στον Ελληνικό & **β)** στον Ευρωπαϊκό και Διεθνή χώρο.

7. Η προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων, απόψεων και εμπειρίας σε διεθνές επίπεδο, η εξέλιξη του Ινστιτούτου σε διάυλο των Ευρωπαϊκών Νεωτεριστικών αντιλήψεων υπέρ της γυναίκας στο χώρο εργασίας και η αφομοίωσή τους από την Ελληνική κοινωνία και οικονομία.

8 . Η συμβολή στη διαμόρφωση υψηλής επαγγελματική συνείδησης των γυναικών μάνατζερ και επιχειρηματιών και η δημιουργία διαπροσωπικών και επαγγελματικών σχέσεων μεταξύ τους, με μελέτες, εισηγήσεις, συνέδρια κ.α.

9. Η δικτύωση και ανάπτυξη της συνεργασίας με συναφείς ελληνικούς και διεθνείς οργανισμούς και εκπαιδευτικούς φορείς.

Η Ε.Ε.Δ.Ε. ιδρύθηκε το 1962, είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό και για την προώθηση του σκοπού της δραστηριοποιείται στους τομείς εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, οργάνωσης συνεδρίων, επιστημονικών εκδόσεων και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, με συναφείς στόχους.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ (Σ.Α.Φ.Ε.)

Ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1933, από τον τότε αντιπρόεδρο της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας, Γεώργιο Ιατρού και τη διευθύντρια του Αρσακείου Αθηνών Αικατερίνη Βαρουζάκη.

Σκοπός του Συνδέσμου ήταν να παραμείνει μέχρι σήμερα: «Η ευόδωσις του σκοπού της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας, η σύσφιξη των σχέσεων των αποφοίτων αυτής, ως και η ενίσχυση, οικονομική και ηθική των αριστούχων μαθητών των σχολείων της Εταιρείας, η προστασία εν γένει της νεότητας και η συμπαράστασις εις την μαθητώσαν νεολαίαν της υπαίθρου δια της δημιουργίας επαφών και γνωριμιών».

Παράλληλα προς το Σ.Α.Φ.Ε. Αθηνών τον Απρίλιο του 1974, ιδρύθηκε παρομοίως σύνδεσμος και στην Πάτρα με τον ίδιο σκοπό και τις ίδιες καταστατικές διατάξεις. Ο σύνδεσμος έχει δικό του χώρο στέγασης, τον οποίο χρησιμοποιεί ως γραφείο και ως εντευκτήριο των μελών του.

Πολύπλευρες είναι οι δραστηριότητες που έχει αναπτύξει μέχρι σήμερα ο Σ.Α.Φ.Ε. Πατρών:

- Βοήθησε ποικιλοτρόπως σεισμοπαθείς διαφόρων περιοχών.
- Ενισχύει ευκαιριακά ευαγή ιδρύματα των Πατρών και διαθέτει διάφορα χρηματικά ποσά για φιλανθρωπικούς σκοπούς.
- Στο χωριό Ίσωμα Πατρών ίδρυσε «παιδική χαρά» και ενίσχυσε τη βιβλιοθήκη του δημοτικού σχολείου με διάφορα διδακτικά βιβλία, ενώ παράλληλα έχει προσφέρει χρηματικά ποσά και βιβλία σε δημοτικά σχολεία άλλων περιοχών.
- Πραγματοποιεί στο εντευκτήριό του ενδιαφέρουσες πνευματικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που έχουν σκοπό να συσφίξουν τις σχέσεις των

αποφοίτων των μελών του συνδέσμου για την πραγματοποίηση έργων αγάπης.

- Ιδιαίτερο είναι το ενδιαφέρον των αποφοίτων για το σχολείο τους, το Αρσάκειο, που εκδηλώνεται με ποικίλους τρόπους, όπως η βράβευση αριστούχων μαθητών, η οικονομική ενίσχυση όσων αντιμετωπίζουν κάποια ανάγκη κ.λ.π.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΤΡΑΣ

Η Πολιτισμική Παρέμβαση Γυναικών Πάτρας δημιουργήθηκε τον Ιούλιο του 2000, έχει την έδρα της στην Πάτρα ενώ υπάρχει προοπτική για δημιουργία παραρτημάτων και σε άλλες πόλεις.

Στόχο έχει την προαγωγή του πολιτισμού, την ιστορική, κοινωνική, πολιτική και ιδεολογική αφύπνιση μέσω της διάδοσης και καθιέρωσης αρχών, αξιών και ιδανικών προσαρμοσμένα στη σύγχρονη ελληνική και Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις – παρεμβάσεις που θα συντελέσουν στην κοινωνική εγρήγορση και πνευματική ανάταση της Ελληνικής κοινωνίας. Πραγματοποιούνται πέντε εκδηλώσεις το χρόνο, οι οποίες καλύπτουν διάφορες θεματικές ενότητες, τα έσοδα των οποίων διατίθενται για φιλανθρωπικούς σκοπούς π.χ. πρόσφυγες, στήριξη παιδιών διαφόρων συλλόγων και ιδρυμάτων κ.α.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών η οργάνωση συνεργάζεται με άλλες οργανώσεις και Διεθνείς Οργανισμούς όπως την Αρμοστεία του ΟΗΕ, το ίδρυμα Βαρδινογιάννη για την οικογένεια και το παιδί, την Αντικαρκινική Εταιρεία κ.α.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

«ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΗ»

Η Πανελλαδική Οργάνωση Γυναικών «ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΗ» είναι μία μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική οργάνωση. Ιδρύθηκε το 1991 στην Αθήνα, ενώ αποτελείται από πολλά παραρτήματα σε πολλές πόλεις της Ελλάδας.

Ο τίτλος της οργάνωσης προέρχεται από τα «Παναθήναια», τη γιορτή της αρχαιότητας, αφιερωμένη στη θεά Αθηνά.

Σκοποί της Οργάνωσης

- Η πολιτισμική ανάπτυξη με τη γνωριμία και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού.
- Η στήριξη του θεσμού της οικογένειας.
- Η ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της αλληλοεκτίμησης μεταξύ των ανθρώπων.
- Η ενημέρωση και η πληροφόρηση των γυναικών για θέματα εργασίας, υγείας, εκπαίδευσης κ.α.
- Η διάδοση του αθλητικού πνεύματος και του ολυμπιακού ιδεώδους.
- Η ευαισθητοποίηση και η συνειδητοποίηση του κινδύνου από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και επομένως η προσπάθεια για την προστασία και τη βελτίωσή του.

Δραστηριότητες

- Διοργάνωση ημερίδων και ομιλιών με θέματα που αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό, τη γυναίκα, την οικογένεια, την υγεία κ.α.
- Οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων όπου τα έσοδα διατίθενται για φιλανθρωπικούς σκοπούς π.χ. για το «Μέριμνα».
- Συνεργασία με άλλους συλλόγους και οργανώσεις με παρεμφερείς σκοπούς.

ΡΟΤΑΡΙΑΝΟΣ ΟΜΙΛΟΣ

Το Ροταριανό ίδρυμα ιδρύθηκε το 1905 στο Ιλινόις των ΗΠΑ με σκοπό τη φιλία και την κατανόηση μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικές εθνικότητες μέσω διαφόρων προγραμμάτων.

Σήμερα το Ροταριανό ίδρυμα χορηγεί εκατομμύρια δολάρια και εθελοντική υποστήριξη για προγράμματα ανθρωπιστικά, εκπαιδευτικά, αναλφαβητισμού, ειρήνης και φροντίδας υγείας στον κόσμο.

Ο όμιλος Πατρών δημιουργήθηκε το 1935.

Προγράμματα – Δραστηριότητες

- Τα Matching Grants και τα 3-H Grants, χρηματοδοτούν διεθνή προγράμματα υπηρεσίας, τα οποία περιλαμβάνουν από την επαγγελματική κατάρτιση μέχρι την εξεύρεση καθαρού πόσιμου νερού σε πηγάδια.

- Στον τομέα της εκπαίδευσης, το πρόγραμμα πρεσβευτικών υποτροφιών επιδοτεί περισσότερους από 1200 υποτρόφους κάθε χρόνο για να σπουδάσουν σε μία ξένη χώρα και γίνεται έτσι το μεγαλύτερο διεθνές πρόγραμμα υποτροφιών με ιδιωτικά κεφάλαια στον κόσμο.

- Το πιο νέο πρόγραμμα είναι τα κέντρα διεθνών σπουδών του Ρόταρυ για την ειρήνη και τη διαχείριση κρίσεων ή συγκρούσεων, τα οποία επιδοτούν 70 υποτρόφους που θα σπουδάσουν θέματα ειρήνης σε πανεπιστήμια όλου του κόσμου.

- Το Ρόταρυ με το πρόγραμμα Polio Plus από το 1985 πρωτοστάτησε στον αγώνα για την καταπολέμηση της πολυομελίτιδας με τη χορήγηση του εμβολίου σε κάθε γωνιά της γης.

- Το Ρόταρυ αγωνίζεται για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και δραστηριοποιείται για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού, του υπερπληθυσμού κ.α.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

«Το σπίτι της Ευρώπης» ιδρύθηκε στην Πάτρα το 1984 αλλά το κέντρο βρίσκεται στην Αθήνα, όπου ιδρύθηκε το 1978.

Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης Federation International Maisons Europeans (F.I.M.E.) με κέντρο τη Γερμανία.

Είναι μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική οργάνωση και όλα τα μέλη είναι εθελοντές.

Για να γίνει τακτικό μέλος ένα σπίτι της Ευρώπης στη F.I.M.E. πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 χρόνια δόκιμο μέλος και οι πρόεδροι να έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια Ευρωπαϊκής επιμόρφωσης.

Η ομοσπονδία περιλαμβάνει 120 σπίτια Ευρώπης.

Το σπίτι της Ευρώπης εργάζεται αποκλειστικά και μόνο για τη σύσφιξη των σχέσεων των Ευρωπαϊκών λαών και την Ένωση της Ευρώπης. Για την επίτευξη του στόχου αυτού πραγματοποιεί εκδηλώσεις, συνέδρια, σεμινάρια με διεθνή συμμετοχή και προγράμματα ανταλλαγής νέων.

Τα θέματα των εργασιών εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και μετά από λεπτομερή απολογισμό με ακριβή διαφάνεια τα υποστηρίζει οικονομικά μέσω της F.I.M.E.

ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΟΔΗΓΩΝ

Ο οδηγισμός είναι παγκόσμια, αυτόνομη, ανεξάρτητη οργάνωση με παιδαγωγικό χαρακτήρα που απευθύνεται σε παιδιά και νέους και λειτουργεί εξωσχολικά. Σήμερα έχει περίπου 10.000.000 μέλη σε 140 χώρες σε όλο τον πλανήτη. Ιδρύθηκε στην Αγγλία το 1910 από το λόρδο Baden – Powell.

Στην Ελλάδα ο οδηγισμός ιδρύθηκε το 1932 και αριθμεί πολλές χιλιάδες μέλη σε 160 πόλεις και χωριά της πατρίδας μας που αγωνίζονται να γεφυρώσουν τον κόσμο για να μην μείνουν οι χαρές της ζωής στη μία μόνο όχθη.

Ο οδηγισμός στην Πάτρα ξεκίνησε το Μάρτιο του 1936.

Σκοπός του οδηγισμού είναι να αξιοποιήσει τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών και των νέων με παιδαγωγικά, σύγχρονα και ευχάριστα προγράμματα που θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους, έτσι ώστε να εξελιχθούν σε άτομα ελεύθερα, υπεύθυνα, ευτυχισμένα και ικανά να γίνουν φορείς ανάπτυξης και δημιουργίας ενός καλύτερου κόσμου.

Βασικές αρχές του οδηγισμού

- Δέχεται την πολιτιστική ταυτότητα και τη διαφορετικότητα ατόμων και χωρών.
- Είναι οργάνωση μη κυβερνητική και δεν έχει καμία κομματική χροιά.
- Βασίζεται απόλυτα στην εθελοντική προσέλευση και εργασία των μελών του.
- Ενθαρρύνει την αρμονική συνεργασία παιδιών και ενηλίκων και φροντίζει για την ισότιμη κατανομή ευθυνών σε άνδρες και γυναίκες.

Προγράμματα – Δραστηριότητες

Τα προγράμματα του Ελληνικού οδηγισμού αποτελούν μία σύγχρονη πρόκληση για τα παιδιά και τους νέους της χώρας μας. Περιλαμβάνουν δραστηριότητες που προσφέρουν ευκαιρίες για εμπειρίες ζωής.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά κάθε ηλικίας, τα προγράμματα προσαρμόζονται στις ανάγκες και δυνατότητες των παιδιών και νέων.

Για το λόγο αυτό άλλωστε χωρίζονται ανάλογα με την ηλικία τους σε 4 μεγάλες ομάδες που αποτελούν τους 4 κλάδους:

- Αστέρια (5 – 7 ετών)
- Πουλιά (7 – 11 ετών)
- Οδηγοί (11 – 14 ετών)
- Μεγάλοι Οδηγοί (14 – 17 ετών)

Το οδηγικό παιδαγωγικό πρόγραμμα είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες της κάθε ηλικίας και στρέφεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες που είναι:

- Προσωπική ανάπτυξη.
- Κοινωνική συμμετοχή – προσφορά.
- Ζωή στη φύση – Οικολογική συνείδηση.

Όλα τα παραπάνω υλοποιούνται με:

- Την ομαδική ζωή, τη ζωή στη φύση και την κατασκήνωση, την περιπέτεια.
- Το παιχνίδι, την ψυχαγωγία, την καλλιέργεια δεξιοτεχνίας.
- Την τέχνη, τη μουσική, το θεατρικό παιχνίδι.
- Την αυτοδιοίκηση (εκπαίδευση και διοίκηση του παιδιού από το παιδί), την διαπολιτισμική αγωγή, τη «δια βίου» εκπαίδευση με τον πλέον ευχάριστο τρόπο.

ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

Ο Προσκοπισμός ιδρύθηκε στο Λονδίνο το 1906 από τον Robert Baden Powell και από τότε αναπτύσσεται συνεχώς και εξαπλώνεται σε όλο τον κόσμο. Προσκοπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το Παγκόσμιο Προσκοπικό Γραφείο υπάρχουν και λειτουργούν σε περισσότερες από 150 χώρες. Σήμερα έχει πάνω από 16 εκατομμύρια μέλη, αγόρια και κορίτσια.

Το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1910 και στην Πάτρα το 1924.

Είναι ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου, έχει κοινωφελή χαρακτήρα και εδρεύει στην Αθήνα. Σήμερα το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, με 25.000 μέλη είναι η μεγαλύτερη και παλαιότερη από όλες τις οργανώσεις νέων στην Ελλάδα.

Σκοποί

1. Το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων έχει σκοπό την παροχή εξωσχολικής αγωγής σε Ελληνόπουλα, με την εφαρμογή του προσωπικού συστήματος, το οποίο συντελεί στη διαμόρφωση ηθικού χαρακτήρα και στην προσφορά φυσικής αγωγής κυρίως μέσα από την ομαδική δράση, τη ζωή στο ύπαιθρο και το παιχνίδι, μέσα στα πλαίσια διαπαιδαγώγησης και μόρφωσης της νεολαίας, που ορίζονται από το Σύνταγμα και τους νόμους.

2. Το Σ.Ε.Π. με τα προγράμματα και τις δραστηριότητες των τμημάτων του, αποσκοπεί ειδικότερα στην ανάπτυξη και στη διάδοση των Ελληνικών πολιτιστικών αξιών στον εσωτερικό και στο διεθνή χώρο, στην προστασία του περιβάλλοντος και τη δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης, καθώς και στη σωματική αγωγή και άθληση με την οργάνωση και συμμετοχή μελών και αθλητικών ομάδων του σε σχετικές διοργανώσεις της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και των διαφόρων αθλητικών ομοσπονδιών.

Αρχές και μέθοδος

1. Η προσκοπική κίνηση βασίζεται στις παρακάτω θεμελιώδεις αρχές οι οποίες περιέχονται στην υπόσχεση και στο νόμο του προσκόπου και τις οποίες τα μέλη του Σ.Ε.Π. υπόσχονται να τηρούν.

Οι αρχές αυτές συνιστούν τη βάση της προσκοπικής μεθόδου αγωγής και κανόνα συμπεριφοράς όλων των μελών του Σ.Ε.Π. Αυτές είναι:

- Καθήκον προς το Θεό.
- Καθήκον προς την πατρίδα, την οικογένεια, το συνάνθρωπο, τη κοινωνία.
- Καθήκον προς τον ίδιο τον εαυτό του.

2. Η χρησιμοποιούμενη προσκοπική μέθοδος, περιλαμβάνει ειδικότερα τη δημιουργία και παροχή ευκαιριών αυτοεκπαίδευσης, τη μάθηση στην πράξη, την ομαδική δράση, τη ζωή στο ύπαιθρο, το παιχνίδι, το προσωπικό παράδειγμα των βαθμοφόρων και τα προοδευτικά προγράμματα δράσεων συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην ανάπτυξη των ψυχικών, πνευματικών, κοινωνικών και φυσικών ικανοτήτων των νέων, ώστε να καταστούν χρήσιμοι και υπεύθυνοι πολίτες με επίγνωση της ευρύτερης αποστολής τους ως μέλη της τοπικής, εθνικής και διεθνούς κοινότητας.

3. Το κοινωφελές ίδρυμα Σ.Ε.Π. ως παιδαγωγική και κοινωνική κίνηση σε καμία περίπτωση δεν ασχολείται με την πολιτική. Δεν επιτρέπεται ο προσηλυτισμός σε οποιαδήποτε δογματική ιδεολογία, πολιτική, κομματική ή φιλοσοφική.

4. Η κατάταξη και η παραμονή στο Σ.Ε.Π. είναι εθελοντική και κανένας δεν αναγκάζεται να γίνει ή να παραμείνει μέλος του.

5. Η προσφορά των κάθε είδους υπηρεσιών από τη διοίκηση του Σ.Ε.Π., από τα μέλη του και γενικά από πρόσωπα που ανήκουν στην προσκοπική κίνηση, είναι εθελοντική και άμισθη.

6. Το Σ.Ε.Π. συνεργάζεται στενά με την Παγκόσμια Οργάνωση της Προσκοπικής Κίνησης και το Παγκόσμιο Προσκοπικό Γραφείο, των οποίων

στηρίζει τις προσπάθειες και δραστηριότητες για την προαγωγή του Προσκοπισμού και της συναδέλφωσης των νέων σε όλο τον κόσμο.

Το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων απασχολεί παιδιά και εφήβους από 7 μέχρι 19 ετών, που χωρίζονται σε τρεις κλάδους ανάλογα με την ηλικία τους.

Τα Λυκόπουλα από 7 έως 10 χρόνων, τους προσκόπους από 11 έως 14 χρόνων και τους ανιχνευτές από 15 έως και 19 χρόνων. Και οι τρεις κλάδοι λειτουργούν με την επίβλεψη και την ευθύνη εκπαιδευμένων ενηλίκων εθελοντών στελεχών που τους βοηθούν να ανακαλύψουν τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους και να διαπαιδαγωγούνται στη συνεργασία και την υπευθυνότητα.

Το προσκοπικό πρόγραμμα καλλιεργεί την αυτενέργεια των παιδιών και την ενεργό συμμετοχή τους στη διοίκηση των τμημάτων στα οποία ανήκουν.

Οι πρόσκοποι ενδιαφέρονται για:

- Την απόκτηση κοινωνικών εφοδίων.
- Την εκπαίδευση στην οικογενειακή ζωή.
- Την επικράτηση της ειρήνης.
- Την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων.
- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των νέων.
- Τη βελτίωση του τρόπου ζωής.
- Την υγεία των παιδιών.
- Την προσαρμογή ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Την πρόληψη κατά των ναρκωτικών.
- Του αναλφαβητισμού.
- Τη βοήθεια προς τους μετανάστες.
- Την προστασία του περιβάλλοντος.
- Την αναδάσωση.
- Τη διάσωση των πηγών ενέργειας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΤΑΛΛΑΓΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
(Hellenic Medical Student's International Committee)

Η Hel.M.S.I.C. είναι μία μη κομματική και μη κερδοσκοπική οργάνωση και ιδρύθηκε το 1958 από τους συλλόγους φοιτητών και των ιατρικών σχολών Αθήνας και Θεσσαλονίκης με σκοπό αφενός την εκπροσώπηση των Ελλήνων φοιτητών ιατρικής στην Παγκόσμια Συνομοσπονδία Συλλόγων φοιτητών ιατρικής (International Federation of Medical Student's Association), αφετέρου τη δραστηριοποίηση σε τομείς όπως:

- Οι επιστημονικές και ερευνητικές ανταλλαγές φοιτητών.
- Η ιατρική εκπαίδευση.
- Η δημόσια υγεία. Η πρόληψη των λοιμωδών νοσημάτων.
- Η περίθαλψη προσφύγων και ευπαθών πληθυσμών γενικότερα
- Η διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και η καταπολέμηση όπλων μαζικής καταστροφής (πυρηνικά, βιολογικά).

Στα 40 και πλέον χρόνια λειτουργίας της, η Hel.M.S.I.C. έχει να επιδείξει πλούσιο έργο. Οι τοπικές της επιτροπές βρίσκονται σε κάθε ιατρική σχολή της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Ηράκλειο, Πάτρα, Λάρισα, Αλεξανδρούπολη).

Σε τοπικό επίπεδο η Hel.M.S.I.C.:

- Οργανώνει κάθε χρόνο τα προγράμματα ανταλλαγών, με τα οποία πάνω από 200 Έλληνες φοιτητές ιατρικής απολαμβάνουν φιλοξενίας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού και φιλοξενεί αντίστοιχο αριθμό φοιτητών στην Ελλάδα.
- Οργανώνει σεμινάρια και ημερίδες με ιατρικά και άλλα θέματα.
- Συμμετέχει σε προγράμματα εμβολιασμών ευπαθών πληθυσμών. Σε

συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες γίνονται εμβολιασμοί σε προσφυγικούς και τσιγγάνικους καταυλισμούς, τους οποίους εκτελούν οι συμμετέχοντες φοιτητές υπό καθοδήγηση ειδικών.

- Διακινεί υλικό της UNISEF και των Γιατρών του Κόσμου για την πρακτική υποστήριξη της αναγνωρισμένης δράσης των οργανισμών αυτών.

- Ενημερώνει με διάφορες εκδηλώσεις τον πληθυσμό πάνω σε ιατρικά θέματα.

- Εξέδιδε και σύντομα θα επανεκδώσει το περιοδικό «INTERMEDICA» που αποτελούσε βήμα έκφρασης των επιστημονικών και άλλων ανησυχιών των φοιτητών ιατρικής.

- Οργανώνει ημέρες αιμοδοσίας σε συνεργασία με τις υπηρεσίες αιμοδοσίας οι οποίες σημειώνουν μεγάλη προσέλευση μεταξύ των φοιτητών.

- Συμμετέχει σε αναδασώσεις καμένων εκτάσεων και διοργανώνει ημερίδες με διεθνή συμμετοχή με θέμα «Περιβάλλον και Υγεία».

- Πραγματοποιεί εκδηλώσεις για την παγκόσμια ημέρα κατά του AIDS σε συνεργασία με το κέντρο ελέγχου ειδικών λοιμώξεων και πανεπιστημιακούς καθηγητές.

- Διεξάγει έρευνες και δημοσκοπήσεις σχετικά με το ρατσισμό στους νέους, το AIDS, την ανεργία.

- Οργανώνει πλήθος άλλων εκδηλώσεων (επισκέψεις σε ιδρύματα για παιδιά με ειδικές ανάγκες, ενημέρωση σε σχολεία για το AIDS – αντισύλληψη – ναρκωτικά, εκθέσεις βιβλίου, πάρτι, θεατρικές παραστάσεις, πρωταθλήματα μπάσκετ και σκάκι, ομάδες σκι και rafting).

- Συγκεντρώνει τρόφιμα, ρούχα και φάρμακα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Με τις δραστηριότητες και τα προγράμματά της:

- Προάγει τη διεθνή συνεργασία των φοιτητών ιατρικής, συμβάλλοντας έτσι στον κοινό στόχο όλου του ιατρικού κόσμου για «Υγεία για όλους».

- Ενεργεί με την πεποίθηση ότι «Υγεία δεν είναι η απουσία ασθένειας αλλά η καλή ψυχική, σωματική και κοινωνική κατάσταση του ατόμου».

- Προωθεί τους στόχους της χωρίς πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές ή φυλετικές διακρίσεις.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ – ΠΑΤΡΑΣ

Η Ε.Ε.Φ.Ι.Ε. ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1993 και διαθέτει παραρτήματα σε όλες τις ιατρικές σχολές της χώρας, αριθμώντας πάνω από 2000 μέλη. Αποτελεί αστική εταιρεία μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική με πολλαπλή δραστηριοποίηση στα πλαίσια του εθελοντισμού.

Σκοποί της Εταιρείας

Σκοπός της Ε.Ε.Φ.Ι.Ε. είναι η ενεργοποίηση των φοιτητών ιατρικής, οδοντιατρικής και φαρμακευτικής και η ενασχόλησή τους με θέματα κοινωνικού και εκπαιδευτικού προσανατολισμού. Απώτερος στόχος είναι η παραγωγή έργου επιστημονικής και κοινωνικής φύσης με άξονα την ανιδιοτελή προσφορά των φοιτητών και έμφαση στην ανάπτυξη του εθελοντισμού.

Αναλυτικότερα, η Ε.Ε.Φ.Ι.Ε. επιδιώκει τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των φοιτητών της ιατρικής και των φοιτητών άλλων σχολών υγείας της Ελλάδας και του εξωτερικού, μέσα από ανταλλαγές και συνεργασίες με ομόλογους φορείς.

Η δραστηριότητα της Ε.Ε.Φ.Ι.Ε. έχει ξεπεράσει τα όρια των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και πλέον συνάπτει συνεργασίες με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς όπως και με κοινωνικά ευαίσθητες οργανώσεις. Σε αλληλεπίδραση επίσης, με άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, έχει δημιουργήσει ένα άριστο πλαίσιο ανάπτυξης πρωτοβουλίας νέων, παραμένοντας επίμονα έξω από το χώρο των συνδικαλιστικών ή άλλων πολιτικών φορέων.

Η δραστηριοποίηση της εταιρείας αφορά κυρίως

- Την έκδοση του περιοδικού In vivo Medicine, με θέματα γενικού

ενδιαφέροντος των φοιτητών ιατρικής και των νέων ιατρών.

- Τη δημιουργία ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης στο internet.

- Τη διοργάνωση και διεκπεραίωση επιστημονικών, ανθρωπιστικών σεμιναρίων.

- Τη διοργάνωση εθελοντικών προγραμμάτων.

Η δραστηριότητά της Ε.Ε.Φ.Ι.Ε. κινείται σε δύο κυρίως άξονες αλληλοεπικαλυπτόμενους και αλληλοσυμπληρούμενους: την παραγωγή επιστημονικού έργου και την κοινωνική προσφορά, στοχεύοντας στην εκπαίδευση και δραστηριοποίηση των φοιτητών στη βάση του εθελοντισμού.

ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

«Η ΕΛΠΙΔΑ»

Το σωματείο ιδρύθηκε το Μάρτιο του 1996 στην Πάτρα με σκοπό την υποστήριξη με συντονισμένες ενέργειες της προσπάθειας για ίδρυση ξενώνα ογκολογικών ασθενών, που προωθεί η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Νομού Αχαΐας, τη συνεχή παρακολούθηση και υποστήριξη της λειτουργίας του εν λόγω ξενώνα, καθώς επίσης και την παροχή συνδρομής στους ογκολογικούς ασθενείς και στις οικογένειές τους.

Τα κυριότερα μέσα με τα οποία θα επιδιωχθεί ο παραπάνω σκοπός είναι ενδεικτικά τα εξής:

- Με την υποστήριξη στην προσπάθεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ν.Αχαΐας για την ίδρυση του εν λόγω ξενώνα.

- Με την παροχή συνδρομής πάσης φύσεως στη λειτουργία του ξενώνα, συμπεριλαμβανομένης και της συμμετοχής εκπροσώπων του σωματείου στη διοίκησή του.

- Με τη συγκρότηση εθελοντικών ομάδων ή και σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Αχαΐας, για την παροχή κοινωνικής προσφοράς σε ασθενείς και στις οικογένειές τους.

- Με την απονομή τιμητικών διακρίσεων σε πρόσωπα που συμβάλλουν αποδεδειγμένα στην ευόδωση του σκοπού του σωματείου.

- Με την οργάνωση συνεδρίων, διαλέξεων και εκδηλώσεων, και τη συμμετοχή σε αντίστοιχες εκδηλώσεις που πραγματοποιούν άλλοι φορείς.

- Με την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με επιστημονικούς συλλόγους εθελοντικής προσφοράς.

- Με τη συμμετοχή σε εκτέλεση προγραμμάτων σχετικών με τους στόχους του, που επιδοτούνται από Ευρωπαϊκά προγράμματα και κάθε είδους επιδοτούμενα προγράμματα της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ

«Ο ΑΙΜΟΔΟΤΗΣ»

Ο σύλλογος εθελοντών αιμοδοτών «Ο Αιμοδότης» δημιουργήθηκε στην Πάτρα το 1988 με **στόχο:**

- Τη διάδοση της εθελοντικής αιμοδοσίας.
- Την παροχή βοήθειας προς τους πάσχοντες με μεσογειακή αναιμία.
- Τη βοήθεια σε οποιονδήποτε άνθρωπο που κινδυνεύει από έλλειψη αίματος.
- Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την εθελοντική αιμοδοσία.
- Την ανάπτυξη του πνεύματος αλληλεγγύης και συναδέλφωσης.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών του ο σύλλογος διοργανώνει εβδομάδες εθελοντικής αιμοδοσίας, ενημερωτικές εκδηλώσεις κ.α.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ **ΕΛΛΑΔΑΣ (ΚΟΙ.ΨΥ.ΝΟ.ΔΕ)**

Το σωματείο ΚΟΙ.ΨΥ.ΝΟ.ΔΕ. είναι μία πρωτοβουλία επαγγελματιών ψυχικής υγείας (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχίατροι, ψυχολόγοι κ.α.) και άλλων ατόμων ευαισθητοποιημένων στις αρχές της κοινοτικής ψυχιατρικής.

Ιδρύθηκε το 1994 με έδρα την Πάτρα και με σκοπό την εγκαθίδρυση κοινοτικού τύπου ψυχιατρικών υπηρεσιών στη Νοτιοδυτική Ελλάδα.

Δραστηριότητες του σωματείου

- Θεραπευτική παρέμβαση στον τόπο κατοικίας

Μετά από σχετική κλήση, ομάδα επαγγελματιών (ψυχίατρος, νοσηλεύτης, κοινωνικός λειτουργός) επισκέπτεται τον ασθενή στο χώρο του με σκοπό τη διερεύνηση και τη θεραπευτική παρέμβαση στο πρόβλημα του ασθενούς όσο και του περιβάλλοντός του.

- Συμβουλευτικό έργο – αγωγή κοινότητας

Προβλήματα στην οικογένεια (ζεύγους, γονέων, παιδιών), προβλήματα συμπεριφοράς και προσαρμογής στο περιβάλλον.

Συνεργασία με τα σχολεία όλων των βαθμίδων της περιοχής. Ενημερωτικά σεμινάρια σε ειδικές ομάδες πληθυσμού (γιατροί, δάσκαλοι, ιερείς, αστυνομία).

- Επιδημιολογική έρευνα

Καταγραφή των ψυχιατρικών προβλημάτων στην περιοχή της Πάτρας.

Μελέτη των δυνατοτήτων για προγράμματα κατάρτισης νέων μελών (εθελοντών) για προσφορά έργου.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

Στο ΚΟΙ.ΨΥ.ΝΟ.ΔΕ. ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με τα

υπόλοιπα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας. Επισκέπτονται το χώρο του ασθενούς και προσπαθούν να διερευνήσουν το πρόβλημα του ασθενούς και να τον βοηθήσουν να αντιμετωπίσει την ασθένειά του, αλλά και την οικογένειά του πώς να συμπεριφέρεται απέναντι στο άρρωστο μέλος της.

Επιπλέον, ο κοινωνικός λειτουργός βοηθά στην ομαλή ένταξη του ασθενούς και της οικογένειάς του στην κοινότητα. Προσπαθεί ώστε να αποφευχθεί ο στιγματισμός της οικογένειας λόγω του άρρωστου μέλους της. Ακόμα συμμετέχει στην αγωγή κοινότητας μέσω των ομιλιών, σεμιναρίων σε σχολεία, τοπικούς φορείς κ.α.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ **ΚΑΡΚΙΝΟ ΤΟΥ ΜΑΣΤΟΥ**

Ο Πανελλήνιος Σύλλογος Γυναικών με Καρκίνο του Μαστού (πρώην πανελλήνιος σύλλογος γυναικών με μαστεκτομή), ιδρύθηκε το 1988 μετά από πρόταση της κοινωνικής υπηρεσίας του νοσοκομείου Μεταξά.

Ο σύλλογος είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο και υλοποιεί τα προγράμματά του με την οικονομική υποστήριξη του ομίλου εθελοντών κατά του καρκίνου, τις συνδρομές των μελών, δωρεές και έσοδα από διάφορες εκδηλώσεις.

Το παράρτημα του Νομού Αχαΐας ιδρύθηκε το καλοκαίρι του 2001.

Σκοπός του συλλόγου είναι:

- Η παροχή από ειδικούς επαγγελματίες υπηρεσιών στήριξης και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης σε γυναίκες με καρκίνο μαστού και στις οικογένειές τους.
- Η οργανωμένη αλληλοβοήθεια.
- Η συμμετοχή του σε προγράμματα πρόληψης.
- Η ενημέρωση των μελών του σχετικά με τις εξελίξεις σε θέματα που αφορούν στον καρκίνο του μαστού.
- Η συνεργασία του με ογκολογικές εταιρείες, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Σε εθνικό επίπεδο συνεργάζεται με νοσηλευτικά κέντρα και επιστημονικές εταιρείες και σε διεθνές, με οργανώσεις όπως: UICC, EUROPA, DONNA, Reach to Recovery International Breast Cancer Support, του οποίου είναι μέλος.

Στο σύλλογο εφαρμόζονται τα ακόλουθα προγράμματα:

1. Εθελοντικό πρόγραμμα

Το εθελοντικό πρόγραμμα του συλλόγου συμβάλλει έγκαιρα και με

μοναδικό τρόπο στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση γυναικών με καρκίνο μαστού. Το πρόγραμμα δίνει την ευκαιρία στον ασθενή, αν το επιθυμεί, να συζητήσει με την εθελόντρια την τρίτη κιόλας μέρα από το χειρουργείο της και να ταυτιστεί μαζί της. Η εθελόντρια μπορεί να την καταλάβει όσο κανείς, μια και είχε την ίδια εμπειρία, είναι καλά προσαρμοσμένη και έχει ικανότητα για επικοινωνία. Κατά την επίσκεψη, δίνεται έντυπο, ενημερωτικό υλικό και ειδικός μαστός κατάλληλος να χρησιμοποιηθεί τις πρώτες μέρες μετά την επέμβαση.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν μέλη του συλλόγου που επιθυμούν να προσφέρουν εθελοντική εργασία, και μετά από επιλογή, εκπαιδεύονται για διάστημα οκτώ εβδομάδων σε ομάδες τις οποίες συντονίζουν ειδικοί επαγγελματίες. Στόχος της εκπαίδευσης είναι να μάθουν οι εθελόντριες να «ακούν» και να στηρίζουν τις ασθενείς που επισκέπτονται, αξιοποιώντας την προσωπική τους εμπειρία.

Οι εθελόντριες δεν αμείβονται, δεν αναμειγνύονται σε ιατρικά θέματα και δεν αντικαθιστούν τους επαγγελματίες.

2. Πρόγραμμα ψυχολογικής στήριξης

Το πρόγραμμα αυτό συμβάλλει στην αναγνώριση, έκφραση και αποδοχή συναισθημάτων που δημιουργούνται από την κρίση της εμφάνισης του καρκίνου. Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος παρέχονται:

- Ατομική συμβουλευτική.
- Συμβουλευτική ζευγαριού και οικογένειας.
- Βιωματικά σεμινάρια ευαισθητοποίησης για τις ανθρώπινες σχέσεις και την επικοινωνία.
- Ομάδες ψυχολογικής στήριξης.
- Ομάδες ζευγαριών.

3. Πρόγραμμα ενημέρωσης

Στόχος του προγράμματος είναι η σωστή και υπεύθυνη πληροφόρηση των μελών του συλλόγου σε θέματα ιατρικά, ψυχολογικά, ασφαλιστικά κ.α.

Για την υλοποίησή του οργανώνονται:

- Ενημερωτικές ομιλίες από επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων.
- Πληροφόρηση σχετικά με το υφιστάμενο καθεστώς στο χώρο της συνταξιοδότησης και των ασφαλιστικών καλύψεων (από τα ταμεία).
- Λειτουργία μόνιμης έκθεσης στο χώρο του συλλόγου, με στόχο να γνωρίζει η γυναίκα τα είδη που κυκλοφορούν στο εμπόριο (τεχνητοί μαστοί, περούκες κ.τ.λ.) και τις ασφαλιστικές καλύψεις των εξόδων αγοράς.

4. Συμμετοχή σε προγράμματα πρόληψης

Εδώ η συνεργασία γίνεται με φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (νοσοκομεία, δήμους, εργοστάσια, γυναικείους συλλόγους κ.α.).

5. Συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, σεμινάρια, συμπόσια

Αυτά πραγματοποιούνται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με ανακοινώσεις των ειδικών που συνεργάζονται στο σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση των προγραμμάτων αλλά και των μελών που αξιοποιούν την εμπειρία τους και τη βοήθεια που έχουν δεχθεί από την επαφή τους με το σύλλογο (συνέδρια του προγράμματος Reach to Recovery International Breast Cancer Support).

6. Συνεργασία με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Συνεντεύξεις και ανακοινώσεις στον τύπο και τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, με στόχο την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού σε θέματα πρόληψης, την αξιοποίηση των υπηρεσιών του συλλόγου από γυναίκες με καρκίνο μαστού, την απομυθοποίηση του καρκίνου και την άμβλωση του συνειρμού: καρκίνος – πόνος – θάνατος.

7. Ερευνητικό πρόγραμμα

Στοχεύει στην ανίχνευση των αναγκών και των προβλημάτων της γυναίκας με καρκίνου μαστού. Αρχικά οργανώνεται η καταγραφή των μελών του συλλόγου και προβλέπεται ο σχεδιασμός μιας έρευνας με θέμα: « Το προφίλ της Ελληνίδας με Ca μαστού».

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

- Συντονίζει και εποπτεύει το εθελοντικό πρόγραμμα.
- Παρέχει ατομική στήριξη και συμβουλευτική.
- Συμμετέχει στις ομάδες στήριξης.
- Έχει συντονιστικό ρόλο στις συναντήσεις της επιστημονικής επιτροπής.
- Συμμετέχει στην προσπάθεια για ενημέρωση και αγωγή κοινότητας.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΗ

ΑΣΘΕΝΕΙΑ «ΦΛΟΓΑ» Ν. ΑΧΑΪΑΣ

Η «ΦΛΟΓΑ» είναι σύλλογος των γονιών που έχουν παιδιά με νεοπλασματική ασθένεια. Δημιουργήθηκε με βασικό στόχο την εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής φροντίδας των παιδιών με καρκίνο από κάθε πλευρά, ιατρική, ψυχική και κοινωνική.

Η «ΦΛΟΓΑ» δημιουργήθηκε το 1982 ως σύλλογος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και αγκαλιάζει τις 3000 περίπου οικογένειες παιδιών με καρκίνο απ'όλη την Ελλάδα. Με την εθελοντική συμμετοχή των ίδιων των γονιών που στελεχώνουν το Διοικητικό της Συμβούλιο, διεκδικεί τα δικαιώματα των παιδιών που αγωνίζονται για την υγεία και τη ζωή τους.

Συγκεκριμένα, η «ΦΛΟΓΑ»:

- Προσφέρει θαλπωρή και αγάπη στα παιδιά που έτυχε να αρρωστήσουν, καλλιεργεί την αλληλεγγύη μεταξύ των γονιών και τους προσφέρει ενημέρωση, συμπαράσταση και φιλοξενία.

- Παρεμβαίνει στην πολιτεία με προτάσεις για τη δημιουργία νέων θεσμών κοινωνικής μέριμνας.

- Προσφέρει υπεύθυνη και άρτια ενημέρωση στην ελληνική κοινωνία για τα θέματα του καρκίνου της παιδικής ηλικίας και αγωνίζεται να διαλυθούν οι πλάνες και οι προκαταλήψεις και να υιοθετηθούν τρόποι και συμπεριφορές με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του παιδιού.

Το κοινωνικό έργο της ΦΛΟΓΑΣ

Η «ΦΛΟΓΑ» παρουσιάζει σύνθετη δραστηριότητα που πραγματοποιείται με εκδηλώσεις και εξειδικευμένα προγράμματα που εξυπηρετούν τους σκοπούς της.

- Παρεμβαίνει στις διοικήσεις του νοσοκομείου και της Πολιτείας ώστε να διατεθούν οι αναγκαίοι χώροι στα ειδικά τμήματα που νοσηλεύονται

τα παιδιά με καρκίνο, να εξασφαλιστούν συνθήκες κατάλληλες για τη μακροχρόνια νοσηλεία και γενικότερη φροντίδα των παιδιών, να αποκτήσουν σύγχρονο εξοπλισμό και μεθόδους θεραπείας.

- Οργανώνει εκδηλώσεις για τα παιδιά με καρκίνο σε πολλές πόλεις της Ελλάδας, με κύριο σκοπό την ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας, τη συμβολή της στην εθελοντική αιμοδοσία και στην προώθηση των μηνυμάτων της, στην τοπική κοινωνία, με τη συμμετοχή επιστημονικών και κοινωνικών φορέων και φίλων.

- Το κοινωνικό ταμείο της «ΦΛΟΓΑΣ» δημιουργήθηκε και συντηρείται από δωρεές και χορηγίες για να καλύπτει έκτακτες δαπάνες νοσηλείας και εξετάσεων, δαπάνες διαβίωσης και μετακίνησης ορισμένων οικογενειών που έχουν ανάγκη άμεσης στήριξης.

- Κάθε χρόνο τα Χριστούγεννα και τις Απόκριες οργανώνονται γιορτές για «τα παιδιά της ΦΛΟΓΑΣ» και τα αδέρφια τους.

- Η «ΦΛΟΓΑ» διαθέτει βιβλία και παιχνίδια στα νοσοκομεία παιδών, συμβάλλοντας στην ψυχική διάθεση των παιδιών που περνούν ατελείωτες ώρες αναμονής.

- Οργανώνει ημερίδες και συνέδρια με θέματα που αφορούν τον καρκίνο στην παιδική ηλικία.

- Η «ΦΛΟΓΑ» στα πλαίσια βελτίωσης της ιατρικής, ψυχικής και κοινωνικής φροντίδας, χτίζει το «Σπίτι των παιδιών της», κοντά στα παιδιατρικά νοσοκομεία.

- Επίσης, στην προσπάθειά της να καλύψει το κενό στην παροχή κοινωνικής φροντίδας από την πολιτεία, έχει θέσει στη διάθεση των οικογενειών που έχουν παιδί με νεοπλασματική ασθένεια από όλη την Ελλάδα, το αυτοκίνητο της «ΦΛΟΓΑΣ».

Εκτός από τα παραπάνω στο παράρτημα της Πάτρας, το οποίο δημιουργήθηκε το 1990 σε συνεργασία με τη διοίκηση του Π.Π.Ν.Π. και τη διεύθυνση της παιδιατρικής κλινικής, πέτυχε τη δημιουργία Μονάδας

Φροντίδας για τα 40 περίπου καρκινοπαθή παιδιά της περιφέρειας.

Το πρόγραμμα και το κοινωνικό έργο της «ΦΛΟΓΑΣ» στηρίζονται στην εθελοντική προσφορά υπηρεσιών από γονείς και φίλους, στις συνδρομές φίλων και δωρητών καθώς και στις χορηγίες ευαισθητοποιημένων πολιτών, επιχειρήσεων και φορέων.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ

ΑΝΑΓΚΕΣ «ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ»

Το σωματείο «Φιλοξενία» δημιουργήθηκε στην Πάτρα το 2000 από μία ομάδα ευαισθητοποιημένων γυναικών στα άτομα με ειδικές ανάγκες και **οι σκοποί του είναι:**

- Η ανάπτυξη, αξιοποίηση και καλλιέργεια των πνευματικών και σωματικών ικανοτήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Η προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων και συμφερόντων των ατόμων με ειδικές ανάγκες μέσα στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας.
- Η υποστήριξη των ιδρυμάτων που περιθάλπουν τα άτομα αυτά και η κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων τους μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του σωματείου.
- Η συνεργασία με όλα τα σωματεία και φορείς που εδρεύουν στην Ελλάδα και στην επικράτεια της Ευρώπης και που προάγουν τους ίδιους σκοπούς.

Για την επίτευξη του σκοπού του το σωματείο έχει τα εξής μέσα:

Τη διοργάνωση εκδηλώσεων αθλητικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, λαχειοφόρων αγορών, εορταστικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με συλλόγους της πόλης π.χ. Μορφωτικό Σύλλογο, Πανηπειρωτικό Σύλλογο, Λύκειο Ελληνίδων κ.α.

Επίσης, τη διοργάνωση εκδρομών και κατασκηνώσεων με παιδιά από το άσυλο ανιάτων και την Κιβωτό της Αγάπης.

Τέλος, τις δημόσιες διαλέξεις, συγκεντρώσεις και συζητήσεις, καθώς και την υποστήριξη κάθε ατόμου – μέλους του σωματείου ή μη, δραστήριου και κρινόμενου ως ικανού να βοηθήσει στην επίτευξη του σκοπού του σωματείου.

ΑΝΤΙΚΩΦΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Αντικωφωτική Οργάνωση Ελλάδος ιδρύθηκε στην Πάτρα το 1986 με σκοπό την ψυχολογική – ακοολογική στήριξη, λογοθεραπεία και ορθοφωνία των ατόμων με προβλήματα ακοής.

Η Αντικωφωτική Οργάνωση Ελλάδος περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

- Ινστιτούτο Λογοθεραπευτικής – ψυχολογικής και Ακοολογικής στήριξης, το οποίο ιδρύθηκε το 1994.

- Σχολή εθελοντών, υποστηρικτών διερμηνέων ολικής και νοηματικής επικοινωνίας (1996), όπου παραδίδονται μαθήματα ολικής επικοινωνίας και χειλεανάγνωσης στους εθελοντές. Οι διερμηνείς της ανωτέρω σχολής θεωρούνται κήρυκες του εθελοντισμού και της ευαισθητοποίησης της σύγχρονης κοινωνίας.

- Τμήμα εκδόσεως περιοδικού «ΤΟ ΑΚΟΥΣΜΑ», το οποίο δημιουργήθηκε το 1992.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣΕΡΒΙΚΗΣ ΦΙΛΙΑΣ ΑΧΑΪΑΣ –
ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ – Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ»

Ο σύλλογος Ελληνοσερβικής φιλίας ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του 1995 με πρωτοβουλία του πρωτοπρεσβύτερου Ερμόλαου Μασσαρά, στην ενορία της Αγίας Σοφίας στην πόλη των Πατρών και αριθμεί 150 μέλη περίπου.

Σκοποί του συλλόγου είναι:

- Η αλληλοβοήθεια των κατοίκων της Αχαΐας και της Ναυπακτίας με τους κατοίκους της Δημοκρατίας της Σερβίας και ιδιαίτερα των πόλεων Πάλε, Μπάνια Λούκα, Σεράγεβο και των περιχώρων αυτών.
- Η γνωριμία των παραπάνω λαών και των μελών του συλλόγου με την πολιτιστική δημιουργία, τη διασφάλιση, αξιοποίηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.
- Η δημιουργία προϋποθέσεων για την κοινωνική και πνευματική ανάπτυξη των μελών του συλλόγου.
- Η εμπέδωση της κοινωνικής δικαιοσύνης, ο αγώνας για τη δημοκρατία, την εθνική ανεξαρτησία και την ειρήνη.
- Η ισότιμη μεταχείριση της γυναίκας και η προστασία της μητρότητας.
- Η δημιουργική ψυχαγωγία των μελών του και η ώθηση και ενίσχυση κάθε δραστηριότητας που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του αθλητισμού.
- Η προώθηση προς όλους τους αρμόδιους φορείς των προβλημάτων των μελών γενικού ενδιαφέροντος, ως και των κατοίκων των παραπάνω πόλεων της Δημοκρατίας της Σερβίας και συγκεκριμένα για θέματα μη ελεύθερης έκφρασης θρησκευτικών καθηκόντων, καλύτερες συνθήκες ποιότητας ζωής και ελευθερίας έκφρασης.

Από τον Απρίλιο του 1995 ο σύλλογος έχει διαπράξει πλούσιο έργο με δραστηριότητες όπως:

- Αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας σε φάρμακα, ρούχα, τρόφιμα σε δοκιμαζόμενες πόλεις της Σερβίας.
- Φιλοξενία παιδιών στις κατασκηνώσεις Ψαθοπύργου τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Φιλοξενία παιδιών σε οικογένειες στις πόλεις των Πατρών.
- Αποστολές οικονομικής βοήθειας για ανοικοδόμηση πυρποληθέντων Ιερών Ναών.
- Ομάδα ιατρών του πανεπιστημίου Πατρών ανέλαβε *α)* την παροχή επιστημονικής βοήθειας σε πανεπιστήμια της Σερβίας και *β)* την ιατρική παρακολούθηση μαθητών από περιοχές της Βοσνίας.
- Έκθεση φωτογραφικού υλικού με σκηνές από τον πόλεμο στη Βοσνία, για την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Πάτρας.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών του συλλόγου εργάζεται με άλλους συλλόγους, σωματεία ή οργανώσεις που έχουν ίδιους ή παρόμοιους σκοπούς και με αρμόδιους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ «Ο ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΣ»

Ο σύλλογος «Ο Πρωτόκλητος» ιδρύθηκε στην Πάτρα το 1973 με σκοπό τη διάδοση της χριστιανικής πίστεως στην Αφρικανική Ήπειρο.

Δραστηριότητες του συλλόγου

- Συλλογή και αποστολή ειδών στις ορθόδοξες εκκλησίες της Αφρικής.

- Φροντίδα για την ανέγερση Ορθοδόξων ναών στην Αφρικανική Ήπειρο.

- Ενίσχυση των Αφρικανικών νέων προκειμένου να σπουδάσουν στην ελληνική ιερατική σχολή ή στο πανεπιστήμιο.

- Ενίσχυση των αγροτικών καλλιεργειών και εκπαίδευση για νέους τρόπους καλλιέργειας.

- Μετάφραση βιβλίων και έκδοση περιοδικού.

- Χτίσιμο σχολείων όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα.

- Δημιουργία ιατρείων και βιβλιοθηκών.

- Δημιουργία οικοτροφείων και ορφανοτροφείων.

- Προσπάθεια για βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου π.χ. με γεωτρήσεις.

- Δημιουργία ραδιοφωνικού σταθμού.

Το έργο του συλλόγου είναι κοινωνικό και πολιτιστικό και όχι απόλυτα ιερατικό. Ταυτόχρονα προβάλλεται μέσω αυτών ο ελληνισμός.

ΟΜΙΛΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

Το Μάρτιο του 1981 ιδρύθηκε στην Πάτρα ο «Όμιλος φίλων σταθμού Α΄ βοηθειών» με σκοπό την ανάπτυξη και διάδοση του αδελφικού και Σαμαρειτικού πνεύματος. Συνεργάστηκε με τον Ε.Ε.Σ. μέχρι το 1985 και από το 1986 ανεξαρτητοποιήθηκε και συμπεριλαμβάνει σαν αρωγά και τακτικά μέλη όχι μόνο εθελόντριες ή Σαμαρείτες, αλλά και άλλους πολίτες των Πατρών που πρόθυμα θέλουν να υπηρετήσουν τον άνθρωπο.

Σήμερα ο όμιλος λειτουργεί πλέον με την ονομασία «Όμιλος Συμπαράστασης & Αγάπης» και έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Σκοπός του ομίλου είναι η επικοινωνία και φιλία μεταξύ των μελών, η προσφορά αγάπης και ψυχαγωγίας κυρίως στους τροφίμους των ιδρυμάτων της Πάτρας, όπως και κάθε δυνατή βοήθεια σε ανάγκες των συνανθρώπων.

Δραστηριότητες του Ομίλου

- Ομάδα μελών του ομίλου επισκέπτεται κάθε 15 μέρες τους υπερήλικες του Κωνσταντοπούλειου Γηροκομείου, τους ψυχαγωγεί και τους συνοδεύει σε εκδρομές που διοργανώνει ο όμιλος.

- Άλλη ομάδα μελών του ομίλου επισκέπτεται τακτικά τους ασθενείς του Ασύλου Ανιάτων Πατρών, τους κάνουν συντροφιά και τους προσφέρουν γλυκά, φρούτα κ.τ.λ.

- Ο όμιλος διοργανώνει εκδηλώσεις και συνεστιάσεις όπου συγκεντρώνονται χρήματα για την προσφορά υλικής βοήθειας σε ιδρύματα π.χ. στο Άσυλο Ανιάτων.

- Τα μέλη του ομίλου προσφέρουν στον τομέα της ψυχαγωγίας και σε άλλα ιδρύματα των Πατρών όπως το «Μέριμνα», τη Σχολή Κωφών και Βαρήκοων κ.α.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΣΤΙΑ «Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ»

Το Φιλανθρωπικό σωματείο «Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ» ιδρύθηκε το 1973 από τον πατήρ Ιάκωβο, στην Πάτρα. Το καταστατικό του σωματείου συντάχθηκε και επικυρώθηκε το 1978.

Σκοπός του σωματείου είναι η προστασία απόρων, ασθενών, μοναχικών ηλικιωμένων ατόμων. Επίσης, προβλέπεται με βάση το καταστατικό η δυνατότητα περίθαλψης των βοηθούμενων, όμως ο σκοπός αυτός δεν εκπληρώνεται, καθώς το κτίριο όπου στεγάζεται το σωματείο δεν είναι κατάλληλο.

Δραστηριότητες του σωματείου «Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ»:

- Συνεστιάσεις – γεύματα σε ηλικιωμένους ανθρώπους, στα παιδιά που προστατεύει ο Ερυθρός Σταυρός και σε ανύπαντρες μητέρες και στα παιδιά τους.
- Επισκέψεις στις φυλακές και προμήθεια των φυλακισμένων με είδη προσωπικής χρήσης (ρούχα, είδη πρώτης ανάγκης κ.λ.π.).
- Συγκέντρωση ειδών ρουχισμού και υπόδησης για τους βοηθούντες.
- Συγκέντρωση και διανομή 70 περίπου δεμάτων με τρόφιμα για απόρους στις γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα.
- Συνεργασία με άλλες εθελοντικές οργανώσεις, όπως «Το Χαμόγελο του παιδιού», ο Ε.Ε.Σ. και ο Δήμος της Πάτρας.

Οι πόροι του σωματείου προέρχονται από δωρεές, εισφορές από τη Μητρόπολη και το Δήμο Πατρέων και από συνεισφορές των μελών του σωματείου.

ΦΑΡΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ

Το σωματείο ιδρύθηκε στην Πάτρα το 1984 και ανήκει στην Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων Νοτίου Ελλάδος.

Στόχοι του Σωματείου είναι:

- Η έκφραση των ποντιακών αισθημάτων των Ποντίων μέσω της διατήρησης και της εξάπλωσης της ιστορίας τους, των ηθών και των εθίμων τους.
- Προσφορά βοήθειας στις οικογένειες των Ποντίων που κατά καιρούς μεταναστεύουν στην Πάτρα.

Τα προγράμματα του Σωματείου περιλαμβάνουν:

- Την εκτέλεση διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων με στόχο τη διατήρηση και τη διάδοση της ιστορίας και του πολιτισμού του ποντιακού ελληνισμού μέσα από χορούς, διάφορες θεατρικές παραστάσεις, έκθεση φωτογραφικού υλικού.
- Την παροχή βοήθειας και υποστήριξης στους νέους πρόσφυγες του ποντιακού ελληνισμού που καταφθάνουν στο νομό Αχαΐας. Αυτό περιλαμβάνει την εύρεση εργασίας ή στέγης, οικονομική βοήθεια, βοήθεια προς τα παιδιά για να ενταχθούν σε κάποιο σχολείο ώστε να μάθουν την ελληνική γλώσσα, νομική υποστήριξη και ιατρική κάλυψη.
- Τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις άλλων συλλόγων, σε εθνικές επετείους, σε θρησκευτικές γιορτές και σε εκδηλώσεις του Δήμου.
- Φιλανθρωπικούς σκοπούς όπως επισκέψεις σε διάφορα ιδρύματα όπως το Άσυλο Ανιάτων, τη Μέριμνα κ.α. Επίσης, προσφέρει βοήθεια σε οικογένειες άλλων εθνοτήτων όπως Αλβανοί κ.α.

ΠΑΜΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Ο Παμμικρασιατικός Σύλλογος ιδρύθηκε το 1923 στη συνοικία «Προσφυγικά» από τους πρόσφυγες της Θράκης, του Πόντου και της Μικρασίας.

Σκοποί του συνδέσμου:

- Η διατήρηση, η προαγωγή των ηθών και εθίμων, των συνηθειών και γενικά της πνευματικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Θράκης, του Πόντου, της Μικρασίας και οποιασδήποτε άλλης χώρας του εξωτερικού.
- Φροντίδα για αποκατάσταση των παλιννοστούντων Ελλήνων και προαγωγή των συμφερόντων της περιοχής του συνδέσμου καθώς και η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών του συνδέσμου και των κατοίκων της περιοχής.
- Η μορφωτική και πολιτιστική πρόοδος των κατοίκων της περιοχής .
- Δράση για τη δημιουργία ανθρώπινου περιβάλλοντος και ενέργειες για τη δημιουργία δρόμων και για την ανάπλαση της περιοχής που παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα.
- Φροντίδα και νομικές ενέργειες προς κάθε κατεύθυνση για τη δημιουργία διαφόρων έργων στην περιοχή του συνδέσμου.
- Ενέργειες για τη διεκδίκηση των ιδιαίτερων δικαιωμάτων των προσφύγων αλλά και για τη μη καταστρατήγηση των πολιτικών, κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων του λαού.

Δραστηριότητες του Συνδέσμου

- Ο σύνδεσμος συνεργάζεται με την τοπική αυτοδιοίκηση εκπροσωπώντας τη συνοικία και φέρνοντας τα θέματα στο Δήμο.
- Οργανώνει γενικές συνελεύσεις των κατοίκων, ενημερώνει για την εξέλιξη των διαφόρων θεμάτων και ενημερώνεται από τους κατοίκους.
- Πραγματοποιεί ψυχαγωγικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις όπως

διαγωνισμούς ζωγραφικής από παιδιά για το περιβάλλον, έκθεση παιδικού βιβλίου κ.α.

- Οργανώνει ομιλίες για θέματα όπως ναρκωτικά, ανεργία κ.α.
- Χορευτικά του Παμμικρασιατικού συμμετέχουν σε διάφορες εκδηλώσεις.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΑΤΡΑΣ

Η Οικολογική Κίνηση Πάτρας (ΟΙ.ΚΙ.ΠΑ.) ιδρύθηκε τον Απρίλη του 1986 λίγο μετά το πυρηνικό ατύχημα του Τσερνομπίλ.

Στους στόχους της ιδρυτικής της διακήρυξης αναφέρεται:

- Η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση των πολιτών σε οικολογικά ζητήματα.

- Η ανάδειξη των οικολογικών ζητημάτων μέσα από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική του διάσταση.

Οι εκδηλώσεις και οι δραστηριότητες της ΟΙ.ΚΙ.ΠΑ. ποικίλουν όσο και τα προβλήματα της Αχαΐας.

Διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες

1. Ενημερωτικές εκδηλώσεις

Έχουν πραγματοποιηθεί σε δημόσιους χώρους εκδηλώσεις για διάφορα θέματα όπως: «Η πυρηνική ενέργεια και οι επιπτώσεις στη ζωή μας», «Διήμερο για την περιβαλλοντική εκπαίδευση», «Ευρώπη και περιβάλλον».

2. Δραστηριότητες για τα περιβαλλοντικά θέματα

Το νερό της Πάτρας, το συγκοινωνιακό, ο Πατραϊκός, η διαμόρφωση του Δασυλλίου, οι υγράτοποι του Νομού, τα φυτοφάρμακα, η ανακύκλωση στην πόλη, είναι ένα μικρό μέρος μόνο των θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκε η Κίνηση στα χρόνια λειτουργίας της.

Οι παρεμβάσεις της ξεπερνούν πάντα το επίπεδο της καταγγελίας προχωρώντας στη διατύπωση τεκμηριωμένων προτάσεων και θέσεων έτσι που η αποτελεσματικότητά της να είναι ιδιαίτερα σημαντική

3. Άλλες δραστηριότητες

Φυσικά δεν έλειψαν οι ενημερωτικές καμπάνιες για διάφορα θέματα (τα σπρέι στο καρναβάλι), οι παρεμβάσεις σε γενικότερα θέματα (Ρίου-Αντιρρίου, Αχελώος κ.λ.π.), οι οικοτουριστικές εξορμήσεις (Κοτύχι,

Στροφιλιά, Αχελώος), αλλά και οι πρακτικές δραστηριότητες των μελών της (καλοκαιρινή πυρασφάλεια, δεντροφυτεύσεις, καθαρισμοί παραλιών κ.τ.λ.).

Για την επίτευξη των στόχων της η ΟΙ.ΚΙ.ΠΑ. χρησιμοποιεί κάθε δυνατό μέσο, ακόμα και το καρναβάλι. Τα τελευταία χρόνια σατιρίζει επίκαιρα οικολογικά θέματα συμμετέχοντας σε αυτό.

Η ΟΙ.ΚΙ.ΠΑ. εκδίδει από το Μάρτιο του 1991 την εφημερίδα «Εν Αιθρία» η οποία έδωσε νέα ώθηση στη δράση της κίνησης. Οι παρεμβάσεις της εφημερίδας ήταν καίριες σε αρκετά θέματα (ιατρικό χωριό στη Στροφιλιά, έλος Αγυιάς, παράνομες αμμοληψίες κ.λ.π.).

Η Κίνηση είναι ανοιχτή σε κάθε ευαισθητοποιημένο πολίτη που θα ήθελε να πάρει μέρος στις πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις της.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΠΙΟΥ &
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Το Σωματείο ιδρύθηκε το 1988 με σκοπό:

- Τη διαφύλαξη του τοπίου και περιβάλλοντος από ανεπίτρεπτες προσβολές και δραστηριότητες όπως παράνομες καταπατήσεις, περιφράξεις.
- Την αξιοποίηση του περιβάλλοντος σαν παράγοντας υγείας, άνεσης και ομορφιάς.
- Την ευαισθητοποίηση της συνείδησης των πολιτών της περιοχής σε θέματα προστασίας τοπίου και περιβάλλοντος.
- Την καλλιέργεια πολιτιστικής ιδέας.

Τα μέσα που χρησιμοποιεί η εταιρεία για την επίτευξη των σκοπών της

- Οι ενημερωτικές εκδηλώσεις.
- Οι ανακοινώσεις και αρθρογραφία στον τύπο.
- Οι παραστάσεις και υποδείξεις προς τους αρμοδίους.
- Η οργάνωση δημόσιων συζητήσεων, συσκέψεων με άλλους μαζικούς φορείς.
- Οι ενημερωτικές προβολές.
- Η μελέτη περιπτώσεων που έχουν σχέση με την προσβολή του περιβάλλοντος σε συνεργασία και με ειδικούς επιστήμονες καθώς και η προβολή των πορισμάτων που θα προκύπτουν στο λαό και στους αρμόδιους υπεύθυνους της πολιτείας.
- Η συνεργασία με άλλους πολιτιστικούς φορείς, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα πανεπιστήμια καθώς και κάθε μαζικοποιημένη κίνηση που οι στόχοι της συμπίπτουν με τους στόχους της εταιρείας.

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Ιδρύθηκε με έδρα την Πάτρα το 1950.

Σκοπός του Σωματείου είναι:

- Η δημιουργία και σύσφιξη φιλικών και κοινωνικών δεσμών μεταξύ των μελών.
- Η ανάπτυξη και διάδοση προς το ευρύτερο κοινό του φυσιολατρικού, φιλοδοσικού, αθλητικού και φιλόδενδρου πνεύματος.
- Η δημιουργία στην Πάτρα και σε γειτονικές πόλεις τμημάτων εκδρομών, ζωγραφικής, φωτογραφίας, ερασιτεχνικού θεάτρου κ.α.
- Η διαφύλαξη του ιατρικού, λαογραφικού, χορευτικού υλικού της Αχαΐας.
- Η συντήρηση των ηθών και εθίμων της περιφέρειας Ν. Αχαΐας.

Προγράμματα – Δραστηριότητες

- Οργάνωση τουριστικών, ορειβατικών εκδρομών και περιηγήσεων.
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικά, ιστορικά μουσεία κ.λ.π.
- Δημιουργία καλοκαιρινής κατασκήνωσης, ξενώνα νεότητας.
- Έκδοση διαφημιστικών εντύπων και περιοδικού.
- Δεντροφυτεύσεις, αναδασώσεις.
- Συγκρότηση χορευτικού ομίλου για να διατηρείται θερμή η παράδοση με την επίτευξη χορών κατά τις γιορτές.

ΠΑΤΡΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ιδρύθηκε στην Πάτρα το Δεκέμβρη του 1944, για να εκφραστούν και στην Αχαΐα, οι απόψεις και τα αιτήματα του οργανωμένου και υπεύθυνου καταναλωτικού κινήματος, για την προστασία της υγείας, του εισοδήματος και της αξιοπρέπειας των καταναλωτών και την προώθηση, διαφύλαξη και διεύρυνση των δικαιωμάτων τους στην αγορά.

Στα χρόνια λειτουργίας της τα μέλη της Ένωσης:

- Εξέδωσαν ενημερωτικά Δελτία Τύπου, για επίκαιρα θέματα, με οδηγίες, απόψεις αλλά και καταγγελίες και διαμαρτυρίες, όπου κρίθηκε ότι θίγονται οι καταναλωτές. Θέματα όπως οι αγορές των εορτών, τα σχολικά κυλικεία, οι ασφάλειες, τα παρκόμετρα, τα ενοίκια, οι τηλεδημοπρασίες, η υγιεινή διατροφή, τα τοπικά προϊόντα κ.α. αποτέλεσαν αφορμές για ενημέρωση και δραστηριοποίηση των καταναλωτών.

- Συμμετείχαν σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές και συζητήσεις, προβάλλοντας τις θέσεις, απόψεις και υπεύθυνες λύσεις για τα τοπικά ή ευρύτερα προβλήματα.

- Διοργάνωσαν τοπικές έρευνες και αναλύσεις όπως π.χ. για τις τιμές των καυσίμων, των εμφιαλωμένων νερών, τις εκπτώσεις και τις τιμές αλλά και εργαστηριακές αναλύσεις όπως του νερού του δικτύου της πόλης κ.α.

- Διεκπεραίωσαν καθημερινά ζητήματα και υποθέσεις καταναλωτών αλλά και μεγάλα προγράμματα, όπως αυτό της Νομικής Προστασίας Τουριστών.

Η Πατραϊκή Ένωση Καταναλωτών είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Γραφείου Ενώσεων Καταναλωτών, έχει εκπροσωπηθεί στο Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και συμμετέχει σε διάφορες Επιτροπές, εκπροσωπώντας τους Πατρινούς καταναλωτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ **Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΙΣ** **ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ**

Στη διάρκεια της απασχόλησής του σε μη κυβερνητικές οργανώσεις εθελοντικού χαρακτήρα, ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει και τις τρεις βασικές μεθόδους της κοινωνικής εργασίας: ΚΕΑ, ΚΕΟ, ΚΕΚ ενώ επιπλέον δίνεται πολλές φορές η δυνατότητα της άσκησης της κοινωνικής εργασίας με οικογένειες. Αναλυτικότερα:

Όσον αφορά την άσκηση – εφαρμογή της ΚΕΑ (κοινωνική εργασία με άτομα), ο κοινωνικός λειτουργός διενεργεί διαδικασίες έρευνας, αναγκών και διάγνωσης και ανάλογα με τη φύση των αναγκών και των προγραμμάτων που υλοποιούνται, ενεργοποιεί / εφαρμόζει μεθόδους θεραπευτικής διαδικασίας ή δραστηριοποιείται με βραχείες διαδικασίες εκτίμησης του προβλήματος προκειμένου να επιτευχθεί άμεση παροχή υλικής βοήθειας (ικανοποίηση άμεσων αναγκών: επιβίωση / υγεία).

Σχετικά με την κοινοτική παρέμβαση (ΚΕΚ) ο κοινωνικός λειτουργός στοχεύει με τη δράση του, αφενός να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη - κοινότητα - γύρω από την ύπαρξη και αντιμετώπιση των διαφόρων κοινωνικών προβλημάτων και αφετέρου να συμβάλλει στην ένταξη των εξυπηρετούμενων στην τοπική κοινότητα και στη διασύνδεσή τους με τους διαθέσιμους πόρους και πηγές βοήθειας που διατίθενται στην κοινότητα, όπου ανήκουν.

Τέλος, σε πολλές εθελοντικές οργανώσεις ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να δημιουργήσει και να λειτουργήσει ομάδες εθελοντών και εξυπηρετούμενων, για την επίτευξη των στόχων της οργάνωσης και για

τη διευκόλυνση της δράσης – του σκοπού των ομάδων.

Οι αρμοδιότητες του κοινωνικού λειτουργού στις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις ορίζονται από τη εκάστοτε οργάνωση, ανάλογα με τα προγράμματα που εφαρμόζονται ειδικότερα, αλλά και από τις αρχές και αξίες του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας (δεοντολογία Κ.Ε.).

Γενικά, ο κοινωνικός λειτουργός στις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις ακολουθεί τις εξής διαδικασίες:

- Κοινωνική μελέτη ή συλλογή στοιχείων.
- Κοινωνική διάγνωση.
- Προτάσεις – λύσεις (για τα ζητούμενα προβλήματα ή ανάγκες ή σκοποί).
- Αξιολόγηση.

Συμπερασματικά, ο κοινωνικός λειτουργός στις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις κατέχει σημαντικό και σπουδαίο ρόλο καθώς οι δραστηριότητες και το έργο του περιλαμβάνουν διαδικασίες ιδιαίτερα βοηθητικές στην ανάδειξη και ενίσχυση του εθελοντισμού.

Αναλυτικότερα, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι συμβουλευτικός, υποστηρικτικός στην εργασία με άτομα που βρίσκονται σε καταστάσεις κρίσης. Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινότητας / του πληθυσμού με τη διοργάνωση ομιλιών, εκδηλώσεων, ημερίδων κ.λ.π. Ακόμα, έχει εκπαιδευτικό ρόλο συμμετέχοντας σε ομάδες εκπαίδευσης εθελοντών, σε δραστηριότητες που δεν χρειάζονται ιδιαίτερες ικανότητες για προσφορά εθελοντικού έργου, σε διάφορες πληθυσμιακές ομάδες.

Κατέχει σημαντικό ρόλο στις ομάδες εθελοντών και συμμετέχει στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση προγραμμάτων. Συμμετέχει σε διαδικασίες συναλλαγής με φορείς και υπηρεσίες της κοινότητας, καθώς και σε ομάδες πίεσης προς τους κρατικούς φορείς διεκδικώντας αιτήματα που αφορούν διάφορες κοινωνικές ομάδες. Συμβάλλει στην πρόληψη των

κοινωνικών προβλημάτων δημιουργώντας εθελοντικές ομάδες δράσης – αντιμετώπισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η παρούσα μελέτη δεν βασίστηκε μόνο στη βιβλιογραφική ανασκόπηση μελετών και συγγραμμάτων, η οποία κρίνεται ελλιπής και περιορισμένη, αλλά αναζητήθηκαν πληροφορίες και εμνηρωτικό υλικό από τα αρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών, Εξωτερικών, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, ΥΠΕΧΩΔΕ.

Επίσης, συγκεντρώθηκαν πληροφορίες από:

- Το εθνικό ίδρυμα ερευνών
- Πάντειο Σχολή / βιβλιοθήκη
- Ομοσπονδία Εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων
- Ινστιτούτο φιλανθρωπίας
- Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Αθήνας
- Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Πάτρας
- Δημοτική βιβλιοθήκη Πάτρας
- Εθνικό τυπογραφείο
- Νομαρχία Πατρών
- ΚΕΔΚΕ – ΤΕΔΚΕ Πάτρας, Πρωτοδικείο Πατρών

Ιδιαίτερα απευθυνθήκαμε και συνεργαστήκαμε με τις παρακάτω υπηρεσίες:

- Τμήμα εθελοντισμού του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.
- Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Εθνική Επιτροπή για μη κυβερνητικές οργανώσεις του Υπουργείου Εξωτερικών.
- Γραφείο πολιτικής προστασίας του Υπουργείου Εσωτερικών.
- Διυπουργική Εθνική Επιτροπή για τον εθελοντισμό.

- Κέντρο πληροφοριών του ΟΗΕ για την Ελλάδα.
- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας.

Επίσης, αναζητήσαμε πληροφορίες στο internet και αναζήτηση / αγορά βιβλίων και μελετών προσφάτων εκδόσεων.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Όσον αφορά στην καταγραφή των μη κυβερνητικών οργανώσεων συναντήσαμε μεγάλη δυσκολία καθώς δεν υπήρχε κατάλογος των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην Πάτρα. Αφού απευθυνθήκαμε στις πλέον αρμόδιες υπηρεσίες (Νομαρχία Αχαΐας, Πρωτοδικείο, ΚΕΔΚΕ, γραφείο εξυπηρέτησης του πολίτη κ.α.), αναζητήσαμε πληροφορίες και στο Δημοτικό Οργανισμό Υγείας και Πρόνοιας όπου μας δόθηκε μία λίστα ορισμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων με τις οποίες συνεργάζεται κατά περιόδους ο ΔΟΥΠ.

Ωστόσο, ο κατάλογος παρουσίαζε ελλείψεις καθώς είτε υπήρχαν αλλαγές σε αριθμούς τηλεφώνων και σε διευθύνσεις (όπου υπήρχαν), είτε δεν ήταν καταγεγραμμένες αρκετές από τις οργανώσεις που βρέθηκαν αργότερα.

Σημαντικό εξίσου πρόβλημα είναι ότι πολλές από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις δεν έχουν χώρο στέγασης, οπότε έπρεπε να αναζητήσουμε μέλη του συλλόγου όπου θα μας παρείχαν πληροφορίες.

Για τους προαναφερθέντες λόγους, ξεκινήσαμε την καταγραφή από τις οργανώσεις που ήδη γνωρίζαμε διευθύνσεις και αριθμούς τηλεφώνων όπως Ε.Ε.Σ., Κίνηση «Πρόταση» κ.α. Με τη συνεργασία λοιπόν των μελών των οργανώσεων που μας παρέπεμπαν σε όσες οργανώσεις γνώριζαν, με τη συνεργασία του προσωπικού του ΔΟΥΠ αλλά και με προσωπική μας αναζήτηση, καταγράφηκαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που προσφέρουν κοινωνικό έργο αυτή τη στιγμή στην Πάτρα.

Οι συναντήσεις με τους / τις προέδρους – μέλη των μη κυβερνητικών

οργανώσεων γίνονταν κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας. Ωστόσο, και σε αυτό το σημείο συναντήσαμε δυσκολίες καθώς τα περισσότερα μέλη των μη κυβερνητικών οργανώσεων, είτε ματαίωναν τα ραντεβού τους, είτε απουσίαζαν λόγω καλοκαιρινών διακοπών. Οπότε, το χρονικό κόστος της καταγραφής ήταν αρκετά μεγάλο.

Παρόλα αυτά ο σκοπός της εργασίας μας επιτεύχθη και ελπίζουμε να αποτελέσει πηγή γνώσης για κάθε ενδιαφερόμενο και να καλύψει τα κενά που παρουσιάζει η ελληνική βιβλιογραφία σχετικά με το φαινόμενο του εθελοντισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

8.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η παρουσίαση του φαινομένου του εθελοντισμού στη σύγχρονη μορφή του στα πλαίσια της κοινωνικής διαπλοκής, καθώς επίσης, και η καταγραφή των μη κυβερνητικών οργανώσεων εθελοντικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Πάτρας.

Από την επεξεργασία της παρούσας μελέτης και της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που πραγματοποιήθηκε, προέκυψαν οι παρακάτω προβληματισμοί και συμπεράσματα σχετικά με τη λειτουργία το «τρίτου τομέα» γενικά, αλλά και συγκεκριμένα στο χώρο της Πάτρας.

Επίσης, παρουσιάζονται ορισμένες προτάσεις που θεωρούμε, ότι θα συμβάλλουν στη περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη του εθελοντισμού ως κοινωνικού φαινομένου και στον εκσυγχρονισμό και τη διευκόλυνση της λειτουργίας των εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Συγκεκριμένα:

§ Η Ελλάδα έχει μακρόχρονη παράδοση σε δράσεις εθελοντισμού οι οποίες αναπτύχθηκαν πολύ πριν από τη συγκρότηση του αστικού κράτους (λειτουργία πόλη – κράτους). Οι μορφές παρέμβασης δεν περιλαμβάνουν μόνο επίσημες οργανώσεις, αλλά και ομάδες αυτοβοήθειας, ομάδες πρωτοβουλίας πολιτών, καθώς και τη συμβολή της εκκλησίας στην παροχή υπηρεσιών.

§ Η ανάπτυξη του εθελοντικού χώρου έχει επηρεαστεί σε έντονο βαθμό από κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές καταστάσεις και αλλαγές στη χώρα μας, και ιδιαίτερα από τους πολέμους και τη μετανάστευση.

§ Η ανάπτυξη του εθελοντισμού αφορά κυρίως την προώθηση του εθελοντισμού μέσα στον κοινωνικό ιστό ως αξία και στάση ζωής, ιδιαίτερα στα θέματα της κοινωνικής φροντίδας.

§ Οι εθελοντικές οργανώσεις προπορεύονται πάντα του κράτους στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών και στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, υποκαθιστώντας ή συμπληρώνοντας τις παρεχόμενες δημόσιες – κρατικές υπηρεσίες.

§ Οι εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που αφορούν τους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, του πολιτισμού και προστασίας του περιβάλλοντος, προχωρώντας πέρα από τις παλιότερες μορφές αλληλεγγύης και φιλανθρωπίας.

§ Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον εθελοντισμό έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο για την προώθηση των σχέσεων μεταξύ κράτους και μη κυβερνητικών οργάνων και ιδιαίτερα όσον αφορά θέματα όπως: η χρηματοδότηση, η υλικοτεχνική υποδομή, η (μετ) εκπαίδευση στελεχών, εθελοντών κ.α.

§ Επίσης, η αναγόρευση του 2001 ως Διεθνούς έτους εθελοντών από τον ΟΗΕ, θέτει νέες βάσεις για την αναγνώριση της σημασίας, της αξίας και το περιεχόμενο της εθελοντικής συνεισφοράς.

Η Ελληνική κυβέρνηση ακολουθώντας ως πρότυπο τις ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Δ.Ε.Ε. 2001, εξαγγέλλει την εθνική πολιτική για την ανάπτυξη του εθελοντισμού.

§ Οι επιστημονικοί ερευνητές άρχισαν πρόσφατα να δείχνουν ενδιαφέρον για τη μελέτη του εθελοντικού χώρου. Απόρροια αυτού είναι η έλλειψη συγγραμμάτων και ερευνητικών στοιχείων για τον εθελοντισμό.

§ Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην ελληνική δικαιοσύνη παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις και παραλείψεις, σχετικά με την οργάνωση, λειτουργία και δράση των Μ.Κ.Ο., καθώς οι δυνατότητες εμπλοκής της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ακόμα σε στάδια εξερεύνησης και επεξεργασίας.

§ Υπάρχει έλλειψη στέγης και οι Μ.Κ.Ο. στεγάζονται σε σπίτια ή στα γραφεία των μελών τους.

§ Δεν χρησιμοποιείται η σύγχρονη τεχνολογία της επεξεργασίας και διάδοσης της τεχνολογίας (κατάλληλα προγράμματα υπολογιστών, internet κ.α.) που να διευκολύνουν τη λειτουργία της οργάνωσης και να προωθούν τη δράση της.

§ Οι δημόσιες σχέσεις και η διαχείριση της δημόσιας εικόνας της οργάνωσης (image management) είναι – ως πρακτικές προώθησης – σχεδόν ανύπαρκτες.

§ Στην πλειονότητά τους οι Μ.Κ.Ο. εξαρτώνται από δωρεές και αυτοχρηματοδότηση για την επιβίωσή τους, ενώ η κρατική παρουσία είναι περιορισμένη.

§ Παρά το μεγάλο αριθμό των εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Πάτρας, μόνο σε (5) πέντε από αυτές απασχολούνται επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί.

§ Στο χώρο των εθελοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός μπορεί να εργαστεί και να χρησιμοποιήσει και τις (3) τρεις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας (ΚΕΑ, ΚΕΟ, ΚΕΚ) όπως επίσης να ασκήσει κοινωνική εργασία με οικογένειες, καθώς τα αντικείμενα των μη κυβερνητικών οργανώσεων είναι ποικίλα και ενέχουν διαφορετικά θέματα για ενασχόληση και – πολλές φορές – επιτακτική επίλυση.

8.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ Ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση των πολιτών για τον εθελοντισμό, τις αξίες του, το ρόλο του, το έργο του και την ανάπτυξη θετικών στάσεων, μέσα από μία ενημερωτική εκστρατεία και την ανάπτυξη μορφών εθελοντικής προσφοράς στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος.

§ Αξιοποίηση του εθελοντισμού για την επίτευξη και διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

§ Δημιουργία έγκυρου μητρώου των Μ.Κ.Ο. και γενικότερα η υποστήριξη της έρευνας σχετικά με τη μελέτη του ρόλου των Μ.Κ.Ο. εθελοντικού χαρακτήρα.

§ Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου όπως: κατοχύρωση συνθηκών ασφάλισης, χρηματοδότηση, εξασφάλιση αδειών, αναγνώρισης του χρόνου της εθελοντικής υπηρεσίας εντός και εκτός εθνικών συνόρων, θέσπιση κινήτρων για την εθελοντική προσφορά εργασίας, ρύθμιση θεμάτων φοροαπαλλαγών από δωρεές – εισφορές χρημάτων ή σε είδος στις Μ.Κ.Ο., θεσμοθέτηση ειδικής υπηρεσίας στην τοπική αυτοδιοίκηση, δυνατότητα σύστασης ειδικών τμημάτων εθελοντισμού σε κάθε υπουργείο.

§ Παροχή κινήτρων για τη διευκόλυνση στην ανάπτυξη δικτύων των Μ.Κ.Ο. με Διεθνή Δίκτυα και Διεθνείς Οργανισμούς.

§ Οι ιδιαιτερότητες που έχει κάθε τοπική κοινωνία σχετικά με την εθελοντική προσφορά εργασίας και την κοινωνική αλληλεγγύη πρέπει να είναι ο καθοδηγητής για την περαιτέρω ανάπτυξη του εθελοντισμού.

§ Κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων ώστε να επιτυγχάνεται η συμμετοχή των μη κυβερνητικών οργανώσεων στη λήψη αποφάσεων, παράλληλα με την ένταξη των μη κυβερνητικών οργανώσεων σε νέους τρόπους διακυβέρνησης.

§ Ενημέρωση, εκπαίδευση και ενδεχομένως εξειδίκευση του κοινωνικού λειτουργού όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών στις εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις.

§ Παράλληλα, μία σειρά από ενέργειες μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του εθελοντισμού σε τοπικό επίπεδο, θα πρέπει να στοχεύουν: στην αναγνώριση της προσπάθειας των εθελοντών μέσα από εκδηλώσεις π.χ. καθιέρωση βραβείων για τη δράση μεμονωμένων ατόμων, μικρών ομάδων μη κυβερνητικών οργανώσεων για την υπηρεσία τους.

§ Στην αναγνώριση της εθελοντικής δράσης με αναφορές στον τύπο, στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση καθώς και στην ενθάρρυνση των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών να μεταδίδουν δωρεάν ανακοινώσεις εθελοντικών οργανώσεων και δραστηριοτήτων.

§ Στην υποστήριξη της ανάπτυξης των δραστηριοτήτων των μη κυβερνητικών οργανώσεων με τη διάθεση της αναγκαίας κατά περίπτωση υλικοτεχνικής υποδομής από τις τοπικές αρχές.

§ Στη διευκόλυνση της «στρατολόγησης» και της ένταξης νέων εθελοντών στις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

✓ Ανθόπουλος Χ. «*Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη και Δημοκρατία – η εθελοντική δράση στη συνταγματική προοπτική*», Εκδόσεις: Οξύ, Αθήνα 2000.

✓ Δαουτόπουλος Γ. «*Κοινοτική – Τοπική Ανάπτυξη*», Θεσσαλονίκη 1995.

✓ Κατσουρός Κ. «*Η επανεμφάνιση της αλληλεγγύης στα σύγχρονα συστήματα ενημερίας: Το κίνημα του εθελοντισμού*» σε «*Εθελοντισμός και φυσικό περιβάλλον*», επιμέλεια Ζωγραφάκη Γ. & Πετρίδου Β., εκδόσεις: Υιοί Υφαντή, Αθήνα 1999.

✓ Κιουλκιολής Κ. «*Ιδεολογικές προσεγγίσεις*», τόμος 2^{ος}, εκδόσεις: Γρηγόρη, Αθήνα 1992.

✓ Κρέτση – Λεοντίνη Π. «*Γυναικείοι Σύλλογοι και Οργανώσεις. Μεμονωμένες γυναικείες παρουσίες*», σε «*Πατραϊκά Χρονικά*», επιμέλεια Σκαρτσής Σ., Αχαϊκές Εκδόσεις 1996.

✓ Μανωλοπούλου – Βαρβιτσιώτη Κ. «*Η διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*», εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1986.

✓ Πανουτσοπούλου Κ. «*Κοινωνική Πρόνοια*», εκδόσεις Έλλην, Αθήνα 1984.

✓ Σταθόπουλος Π. «*Κοινωνική Πρόνοια*», εκδόσεις: Έλλην, 2^η έκδοση, Αθήνα 1996.

✓ Στασινοπούλου Ο. «*Κράτος Πρόνοιας*», εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2000.

✓ Σφηκάκης Π. «*Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη*», σε «*Εθελοντισμός και φυσικό περιβάλλον*», εκδόσεις: Υιοί Υφαντή, Αθήνα 1999.

▼ Τσαούσης Δ. *«Η κοινωνία του ανθρώπου»* εκδόσεις: Gutenberg, Αθήνα 1998.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

▼ Πιέρ – Ζαν Ροκά *«Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις είναι φορείς αξιών και νοήματος, όμως το ερώτημα σχετικά με την ταχύτητα και την αντιπροσωπευτικότητά τους παραμένει αναπάντητο»*, σε *«Ο κόσμος του 21^{ου} Αιώνα»*, Serge Cordellier (μετάφραση Αλεβίζου Μ), εκδόσεις: Πατάκη, Αθήνα 2001.

▼ Rifkin J. *«Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της. Η δύση του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού και το χάραμά της μετά την αγορά εποχής»* (μετάφραση: Κοτζιάς Ν.), εκδόσεις: Νέα Σύνορα Λιβάνης, Αθήνα 1996.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

▼ Μαλικούτη Μαρία *« Ο ρόλος των εθελοντικών οργανώσεων και του εθελοντισμού στη φροντίδα για τους ηλικιωμένους»*, εκλογή: Ιανουάριος – Φεβρουάριος – Μάρτιος 1994, σελ. 36.

▼ Στασινοπούλου Όλγα *«Σύγχρονες εξελίξεις στον Τρίτο Τομέα». Η πρόκληση για τις φιλανθρωπικές οργανώσεις»*, Φιλάνθρωπος: Μάιος 1999, τεύχος 1^ο, σελ. 10).

▼ Τσουκαλάς Κ. & Ρήγας Α. *«Ελληνική Κοινωνία και Κράτος»*, Διαβάζω, τεύχος 233, 1990.

▼ Cnann R. Handy F., Wadsworth M. *«Defining who is Volunteer: Conceptual and empirical considerations»* in *«Non profit and voluntary sector quarterly»*, τεύχος 3, 1996, σελ. 346.

▼ Όλστον Φίλιπ *«Ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα»*, Gourier της Unesco, Δεκέμβριος 1995.

ΜΕΛΕΤΕΣ

▼ Κοκκινάκης Σ. *«Η εθελοντική προσφορά στη σύγχρονη κοινωνία»*, Αθήνα 1996.

▼ Κρεμαλής Κ. *«Ο ρόλος και οι προοπτικές του εθελοντισμού στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου πλαισίου κοινωνικής φροντίδας»*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα 1998.

▼ Στασινοπούλου Όλγα *«Η σημασία του εθελοντικού τομέα στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Σύγχρονες τάσεις, Μελλοντικές προοπτικές»*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 1994.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

▼ Βαρβιδάκης *«Εθελοντισμός 2001 – Εθνικό σχέδιο Δράσης»*, συνέδριο με θέμα: Εθελοντισμός – Δράσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Λαμία 8 – 10 Ιουνίου 2001.

▼ Δανιηλίδης Σ. *«Συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τις εθελοντικές Οργανώσεις για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης»*, συνέδριο με θέμα: Εθελοντισμός – Δράσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Λαμία 8 – 10 Ιουνίου 2001.

▼ Παναγιωτοπούλου Ρ. *«Η έννοια του εθελοντισμού στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και η πρόκληση των ολυμπιακών αγώνων»*, Διεθνές Συνέδριο στο Ολυμπιακό Μουσείο της Λωζάννης: Symposium on Volunteers, Global Society and the Olympic Movement (ed. By M. de Moragas, Ana Belen Moreno and Nuria Puig) Lausanne – International Olympic Committee, Λωζάννη 2000, σελ. 81 – 90.

▼ Παπασπυρόπουλος Σ. *«Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα»*, εισήγηση στο international Years of Volunteer, Γενεύη 2001.

▼ Ταυλαρίδου – Καλούτση Α. *«Ορισμένες ανθρώπινες ανάγκες στην Ελλάδα από τη σκοπιά του κοινωνικού λειτουργού»*, Πρώτο

πανελλήνιο εκπαιδευτικό συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών, Μόνιμος Επιτροπή Επιμορφώσεως εις την κοινωνική εργασία, Αθήνα 1961.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

✓ Γουσέτη Δ. & Σέλλα Ο. (Επιμέλεια): «*Ανθρώπινα δικαιώματα*», Καθημερινή – Επτά Ημέρες, 6 Δεκεμβρίου 1998.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

✓ Χάρη – Πάτση: 1980

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

✓ Έγγραφο εργασίας της επιτροπής « *Η επιτροπή και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί: οικοδόμηση ισχυρότερης εταιρικής σχέσης*», 2000. Υποβλήθηκε από τον Πρόεδρο Prodi και τον αντιπρόεδρο Kinnock.

✓ Οδηγός προγράμματος για το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευση και Πολιτισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ & ΕΝΤΥΠΟ ΥΛΙΚΟ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

- Κέντρο πληροφοριών του ΟΗΕ για την Ελλάδα.
- Ομοσπονδία Εθελοντικών Μ.Κ.Ο.
- Ινστιτούτο Φιλανθρωπίας.
- Unisef
- Διεθνής Αμνηστία.
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
- Γιατροί του Κόσμου.
- Πανελλήνιος Σύλλογος γυναικών με καρκίνο του μαστού.
- Πρόσκοποι.
- Σώμα Ελληνίδων οδηγών.
- Χαμόγελο του Παιδιού.

- ΠΡΟΤΑΣΗ – Κίνηση για έναν άλλο τρόπο ζωής.
- Σύλλογος παιδιών με νεοπλασματική ασθένεια «ΦΛΟΓΑ».
- Σύλλογος «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ».
- Σοροπτιμιστικός Όμιλος «ΔΑΝΙΗΛΙΣ».
- Ινστιτούτο ανάπτυξης μάνατζερ και επιχειρηματιών.
- Ελληνική Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων και ανταλλαγών φοιτητών ιατρικής (Hel. M. Sic).
- Όμιλος Συμπαράστασης και Αγάπης.
- Οικολογική κίνηση Πάτρας.
- Αντιεφησυχαστικός Σύλλογος τωρινών ονειροπόλων –
Επικοινωνούμε.
- Σύλλογος Ελληνοσερβικής φιλίας «Η Αγία Σοφία – Ο Άγιος Σάββας».